

CHKO JIZERSKÉ HORY

Preventivní hodnocení krajinného rázu území

studie

Objednatel: ČR - Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
zastoupené RNDr. František Pojer, ředitel
Nuselská 39/236, 140 00 Praha 4
IČO: 62933591

Zhotovitel: Ing. arch. Jitka Brychtová
autorizovaný architekt ČKA, č.reg. 02446
Věšínova 16, 100 00 Praha 10
IČO: 16997832

Autor: Ing. arch. Jitka Brychtová
Spoluautor: Ing. Marcela Prokopová

Digitální zpracování výkresové části: Správa CHKO Jizerské hory

Datum: 11 / 2008

Obsah:

A/ Textová, tabulková část

Průvodní zpráva:

1.	Úvod	3
1.1.	Zadání	3
1.2.	Podklady, základní pojmy	4
1.3.	Rozsah řešeného území	7
2.	Charakteristiky řešeného území	7
2.1.	Přírodní charakteristiky	7
2.2.	Kulturně historický vývoj krajiny	11
	Členění řešeného území na krajinné oblasti a podoblasti, jejich charakteristika	17
4.	Charakteristiky oblastí krajinného rázu	19
4. 1.	Oblast krajinného rázu OKR A. Frýdlantsko	19
4. 2.	Oblast krajinného rázu OKR B. Liberecko	22
4. 3.	Oblast krajinného rázu OKR C. Jablonecko	24
4. 4.	Oblast krajinného rázu OKR D. Železnobrodsko	27
4. 5.	Oblast krajinného rázu OKR E. Jizera - Krkonoše	28
5.	Charakteristiky krajinných podoblastí	29
6.	Místa krajinného rázu – charakteristiky, limity, návrh zásad	48
7.	Kategorizace sídel	106
8.	Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu	109
9.	Závěr - priority	112

B/ Grafická část

1.	Určení hodnot krajinného rázu	1 : 25 000
2.	Členění území na vymezené prostorové jednotky a návrh ochrany krajinného rázu	1 : 25 000
3.	Kategorizace sídel	1 : 25 000

Přílohy:

- fotodokumentace
- schémata:
- Geologická mapa
- Geomorfologické členění
- ÚSES
- Typologie krajiny podle reliéfu
- Krajinný pokryv
- Plochy luk a pastvin a jejich změny
- Plochy orné půdy a jejich změny
- Lesní plochy a jejich změny

1. ÚVOD

1.1. ZADÁNÍ

Studie Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Jizerské hory byla objednána AOPK ČR v červenci 2008. Studie měla dle zadání AOPK vycházet z díla Vymezení a charakteristiky oblastí krajinného rázu v CHKO Jizerské hory (Mejzrová, Vetešník), které obsahuje diferenciaci území na oblasti a podoblasti krajinného rázu a jejich charakteristiky.

Po provedení terénních průzkumů, analýze území a seznámení s podkladovou studií, se autoři rozhodli ponechat členění na oblasti krajinného rázu, ale nově navrhnout členění na podoblasti krajinného rázu, které odpovídá zejména charakteristikám území. Nově jsou navržena a popsána místa krajinného rázu. Nově byla vypracována kategorizace sídel včetně způsobu zpracování i grafického vyjádření této problematiky.

CHKO Jizerské hory byla vyhlášena za účelem ochrany dochovaného přírodního prostředí a kulturní krajiny s typickým rázem a lidovou architekturou v roce 1967, s účinností od 1.1. 1968. Zahrnuje území Jizerských hor a jejich podhůří (s výjimkou Černostudničního hřebene) mezi městy Liberec, Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Tanvald a Jablonec nad Nisou.

Základem práce je co nejobektivnější posouzení krajinného rázu řešeného území, které vychází ze zákona č. 114 / 1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů.

Citace § 12, odst. 1 zákona :

Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umísťování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.

Ustanovení zákona vychází z celoevropsky přijatého standardu, že existuje zájem na celoplošné ochraně krajinného rázu jako součásti kulturního dědictví minulosti a příznivého životního prostředí budoucích generací. (Ing. I. Michal, Hodnocení krajinného rázu a jeho uplatňování ve veřejné správě, metodické doporučení).

Ráz krajiny určují přírodní podmínky, především reliéf, horniny, vodní toky, vegetace, ale také dlouhodobý vliv lidské společnosti. Je dán určitou typickou kombinací přírodních, kulturních a historických charakteristik dané oblasti. Vyhodnocením základních krajinných složek a prvků a porovnáním jejich vzájemného působení, byla vymezena krajina přírodní, krajina přírodě blízká a krajina kulturní. Podle zachovalosti typického vzhledu krajiny, krajinářských hodnot, a také předpokládaného dalšího příznivého vývoje území, byla vymezena pásma ochrany a obnovy krajinného rázu.

Pracovní verze studie - nově navržené členění na POKR a MKR, pásma ochrany krajinného rázu i navržená kategorizace sídel, byla předložena a konzultována se zástupci Správy CHKO Jizerské hory dne 26. 9. 2008. Další jednání nad pracovní verzí studie se zástupcem objednatele - AOPK ČR, a pracovníky Správy CHKO Jizerské hory, se uskutečnilo dne 16. 10. 2008. Na základě připomínek a návrhů byla studie dopracována – byl zmenšen rozsah vymezené centrální části, vyjmuta byla sídla Horní Maxov, část Horního Polubného, Hrabětice - Semerink, hranice vymežující náhorní plošinu včetně svahů byla vedena při okraji lesních komplexů.

1.2. PODKLADY, ZÁKLADNÍ POJMY

a) Podklady

Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Jizerské hory, - Vetešník, J. Mejzrová, 2002
MCHÚ, zonace, ÚSES, NATURA 2000 – Správa CHKO Jizerské hory
Oblast krajinného rázu XII Bílá Nisa – Preventivní hodnocení krajinného rázu, Ing. arch. Jana Mejzrová, 05/2006
Fotodokumentace – krajinné prostory, dálkové pohledy, Ing. arch. Jana Mejzrová, Správa CHKO
CD data MŽP
Mapa ČR 1 : 25 000
Turistická mapa 1 : 50 000

Literatura:

Lidová zástavba v chráněných územích severočeského pohraničí – Jizerské hory, Josef V. Schejbal, STIPA
Kraj kolem Jizery, J. Schejbalová, J. V. Schejbal, B. Jakoubě, 1996
Umění lidových tesařů, kameníků a sochařů v Severních Čechách, J. V. Schejbal, J. Schejbalová, 1985
Krajem skla a bižuterie, J. Schejbalová, J. V. Schejbal, 1998
Lidová architektura v Severních Čechách, B. Vojtíšek, J. Vařeka, Okresní vlastivědné muzeum v České Lípě, 1999
Lidová architektura v Jizerských horách, Jana Mejzrová, 2003
Krajina podstávkových domů, vydal Liberecký kraj
Lidová architektura - Doc. Ing. arch. Jiří Škabrada
Umělecké památky Čech - Dr. Emanuel Poche, DrSc., Academia 1977

Metodickým podkladem pro zpracování studie hodnocení krajinného rázu byly:

Hodnocení krajinného rázu - metodika zpracování, Ing. Michal, 1999
Krajinný ráz, I. Michal, J. Low, 2001
Typologie krajiny, J. Low a spol.
Krajinná ekologie - R. Forman, M. Godron, Academia
Genius loci, Christian Norbert-Schulz, Odeon, Praha, 1994
a na základě vlastních předchozích prací.

b) Použitá terminologie, výklad pojmů:

LIMITY - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z obecně platných předpisů - zákonů, vyhlášek, norem.

NÁVRH ZÁSAD, OPATŘENÍ - navržené v rámci studie, vycházejí z podmínek řešeného území a z požadavků zadávacího dokumentu.

Rozlišení ploch a prostorů z hlediska míry změn:

- **PŘESTAVBOVÉ ÚZEMÍ NEBO ÚZEMÍ URČENÉ K REVITALIZACI** - tj. území zastavěná s narušeným až velmi narušeným charakterem či v současnosti nevyužívaná, degradující (brownfields), kde bude navrženo nové využití a uspořádání, lépe odpovídající hodnotám sídla a krajiny.

Jedná se o území nevyužitá, zanedbaná, např. plochy chátrajících výrobních, skladových a nevyužívaných zem. areálů, území zainvestovaná. Často tato území mají poměrně velkou rozlohu.

Území jsou ve výkresu č. 2,3 vyznačena jako území přestavbová nebo k revitalizaci tam, kde bude upřednostněna obnova krajiny a přírody.

Krajinné typy:

- Krajina tvořená relativně přírodními ekosystémy (vzácně až krajina přírodní), krajina s nevýraznými civilizačními zásahy, dominantní až výlučný výskyt přírodních prvků.
- Krajina s vyrovnaným vztahem mezi přírodou a člověkem, druhotná ekologická rovnováha přírodních a kulturních složek, typ harmonické krajiny, dlouhodobě kultivovaná kulturní krajina vysokých estetických a kulturně historických hodnot, krajina zachovávající paměťovou strukturu, může být i krajina zastavěná, ale zároveň zachovávající kontinuitu vývoje, krajina výrazných estetických i kulturních hodnot.
- Krajina silně pozměněná civilizačními zásahy, dominantní až výlučný výskyt sídelních, industriálních nebo agroindustriálních prvků. V krajině bylo výrazně potlačeno nebo zaniklo přírodní prostředí, např. krajina totálně zorněná, území zcela zastavěná, tj. krajina zcela přeměněná lidskou činností bez zohlednění kontinuity a smysluplného kontextu krajiny.

Typy současných krajin z hlediska způsobu využívání:

- Lesní krajina - lesní porosty tvoří cca více než 70% území, většinou krajina relativně přírodní.
- Krajina lesoplní - krajina se zastoupením lesa cca 30 - 70%, střídají se větší lesní celky se zemědělskou venkovskou krajinou.
- Krajina polní, venkovského charakteru - rozhodující způsob využívání bezlesé venkovské krajiny, les je zastoupen cca méně než 30%
- Krajina urbanizovaná - může mít různý charakter, např. městské prostředí, historická jádra měst, obytné, průmyslové a skladové zóny, dopravní koridory, prostředí suburbánní, atp.
- Krajina průmyslová, těžební - je nevratně změněna i primární (přírodní) krajinná struktura.

Krajinný celek (oblast krajinného rázu) - souvislá území s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou, která se výrazně liší od jiné oblasti či celků ve všech charakteristikách nebo v některé z nich.

Krajinný prostor – podoblast krajinného rázu - je menším prostorem uvnitř krajinné oblasti, odlišitelný prostorovou hranicí a určitými charakteristikami a projevy.

Místo krajinného rázu - část krajiny, stejnorodá z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, které odlišují místo krajinného rázu od ostatních míst krajinného rázu. Místa krajinného rázu jsou prostory s jasně určeným individuálním charakterem. Relativní stejnorodost charakteristik a hodnot činí z místa krajinného rázu prostorový rámeček společných opatření ze specifického hlediska ochrany krajinného rázu, v místech snížených hodnot pak z hlediska obnovy nebo tvorby krajiny.

Přírodní charakteristika krajinného rázu zahrnuje vlastnosti krajiny určené jak přírodními podmínkami, kterými jsou především geologické, geomorfologické, hydrologické, klimatické a biogeografické poměry, tak aktuálním stavem ekosystémů. Přírodní charakteristiku tvoří především specifický typ reliéfu, jeho utváření včetně geologické stavby, systém vodních toků, případně vodních ploch a specifická kombinace potenciálních ekosystémů, odrážející základní vlastnosti prostředí.

Kulturní charakteristika krajinného rázu je dána způsobem využívání přírodních zdrojů člověkem, celkovým způsobem ovlivnění a užívání krajiny člověkem. Tvoří ji zejména charakter osídlení, zástavby a jednotlivých staveb, charakter uspořádání pozemků, charakter cestní sítě, charakter úprav vodního režimu, charakter

„kulturní“ (vysazené, doprovodné) nelesní zeleně. Součástí kulturní krajiny jsou také např. umělecká díla, hodnotná technická díla.

Historická charakteristika krajinného rázu je specifickou součástí kulturní charakteristiky, kulturního dědictví a spočívá v časové posloupnosti a souvislostech kulturních a přírodních charakteristik území, které se projevují přítomností historických a památkových hodnot. Mluvíme o paměťové struktuře krajiny. Kulturně - historická charakteristika je dána mj. přítomností kulturních nemovitých památek, městských a vesnických památkových rezervací a zón a krajinných památkových zón včetně ochranných pásem, historickým významem místa pro kulturní historii národa.

Krajinná složka - relativně homogenní ekologická jednotka, je souhrnem prvků uvnitř krajiny, má jednotný projev a vyznačuje se stejnou funkcí; velikostí relevantní krajinnému měřítku (Forman et Godron 1993, upraveno)

Krajinný prvek - je skladebnou jednotkou krajinné složky. Je buď přírodní nebo umělý.

Přírodní hodnota krajiny je dána

- geologickou stavbou krajiny a utvářením terénu (členitou geomorfologií krajiny), výraznými přírodními dominantami krajiny
- přírodním a přírodě blízkým charakterem vodních toků, čistotou vody
- kvalitativními parametry zastoupených ekosystémů (vysokou mírou přirozenosti aktuální vegetace, nízkým stupněm přirozeného i antropogenního narušování krajiny), vysokou četností jednotlivých typů ekosystémů (vysokou biologickou rozmanitostí).
- harmonickým charakterem interakcí mezi ekosystémy

Krajina přírodě vzdálená je typem krajiny s ekosystémy dlouhodobě přetvářenými lidskou činností a vzdálenými přírodnímu stavu.

Kulturní hodnota krajiny je dána četností kladných kulturních hodnot jednotlivých objektů, kterými jsou významné krajinné prvky kulturního a smíšeného charakteru, památkově chráněná území a objekty, kulturní a smíšené dominanty krajiny a dále harmonické měřítko a vztahy mezi objekty různých kulturních epoch. Je výsledkem historické interakce přírody a kulturních vlivů.

Ráz krajiny je dán určitým souborem typických přírodních a člověkem vytvářených znaků, které jsou lidmi vnímány a určitý prostor pro ně identifikují. Typické znaky krajinného rázu jsou ty, které vytvářejí obraz dané krajiny.

Estetická hodnota (působení) krajiny - charakteristiky krajinného rázu se projevují i estetickými hodnotami, jejichž vnímání má zprostředkované účinky sociální i ekonomické. Projev přírodních, kulturních a kulturně historických hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině, výrazného vzájemného spolupůsobení krajinných prvků.

Kontinuita v krajině - nové prvky jsou vkládány do historických struktur tak, aby zachovaly smysluplný kontext a zároveň nenarušily souvislost současného s minulým.

Činnost snižující estetickou a přírodní hodnotu krajinného rázu oblasti či místa - je taková činnost, která natolik naruší daná specifika oblasti či místa, že změní význam a obsah charakteristik, které je určují a jsou jeho základním projevem navenek i uvnitř.

Harmonické měřítko a vztahy v krajině jsou výsledkem poměru jednotlivých složek a prvků krajiny. Vyjadřuje soulad měřítka krajiny s měřítkem jednotlivých krajinných prvků. Představuje takové členění krajiny, které odpovídá harmonickému vztahu činností člověka a přírodního prostředí.

Dominanta - určuje charakter, identitu místa či prostředí; ovlivňuje charakteristiky daného místa či prostoru, výrazný či převládající prvek v uspořádání a působení krajinné scény. Dominanta krajiny může být přírodního, kulturního nebo technického charakteru nebo jejich kombinací.

Kontrast - stupeň odlišnosti a náhlosti přechodu mezi sousedními plochami, prostory. Většinou vzniká jako důsledek zemědělství, lesnictví, urbanizace. Je výrazný, jestliže sousední krajinné složky jsou navzájem velmi odlišné, přechod mezi nimi je úzký a není respektována vzájemná vazba a soulad mezi jednotlivými složkami krajiny.

Tam, kde je v krajině zachován **smysluplný kontext všech prvků, kontinuita vývoje**, může patřit **vědomý** kontrast lidských děl a přírody ke kladným estetickým hodnotám krajinného rázu (např. luční enklávy v rozsáhlých lesních komplexech Krkonoš, Jizerských hor nebo po staletí kultivovaná zemědělská krajina s typickými venkovskými sídly a pískovcová skalní města Broumova).

Mozaikovitost krajiny - míra hustoty plošek všech typů

Konfigurace složek - tj. jejich umístění v prostoru a vzájemná provázanost, vazby (krajinná struktura, prostorové uspořádání, prostorová struktura krajiny, sídla, vzájemné vazby atp.)

1. 3. ROZSAH ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Řešené území je vymezeno hranicí CHKO Jizerské hory, ze severu státní hranicí. Zahrnuje území Jizerských hor a jejich podhůří (s výjimkou Černostudničního hřebene) přibližně mezi městy Liberec, Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Kořenov, Tanvald a Jablonec nad Nisou. Na východě sahá ke státní hranici s Polskem a dále hraničí s Krkonošským národním parkem. CHKO se rozkládá na ploše 368 km², lesnatost území je 73 % (269 km²). Nejnižší bod CHKO (325 m n.m.) leží u Raspenavy. Nejvyšší horou české části Jizerských hor je Smrk (1124 m n.m.). Významným vrcholem je rovněž Bukovec (1005 m n.m.) – nejvyšší čedičová kupa ve střední Evropě.

2. CHARAKTERISTIKY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

2.1. PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKY

Geologie a geomorfologie

Převážnou část Jizerských hor tvoří krkonošsko-jizerský žulový pluton prvohorního stáří (přibližně 300 milionů let), převážná část hor je tedy budována středně zrnitou až hrubozrnnou žulou. Na několika místech vystupují na povrch třetihorní výlevné vyvřeliny (zejména na Bukovci - 1005 m n. m.), na okrajích plutonu se vytvořily přeměněné horniny, zejména biotitická ortorula, svory a fylity, u Raspenavy se nacházejí krystalické vápence. Severní předhůří a úpatí hor je zčásti překryto glaciálními a

glacifluviálními sedimenty, ve vyšších polohách, na plochých vrcholech, mělkých depresích a pánvích jizerské náhorní plošiny se vytvořily mohutné vrstvy rašeliny.

Podloží ze žuly, případně přeměněných hornin (ruly, fylitů) ovlivňuje charakteristickým způsobem reliéf (zaoblenější hřbety, široká údolí), vodní režim (nepropustný charakter hornin podmiňuje velkou vlhkost půd a častý výskyt pramenišť) i typy půd (vyskytují se zde převážně kyselější půdy, chudé na živiny).

Pro zdejší reliéf jsou charakteristické ploché kupy, plošiny, zaoblené hřbety a široká údolí, na okrajích jsou příkré svahy s mladými údolními vzniklými erozí. Centrem pohoří je náhorní plošina s nadmořskou výškou 900 – 1000 m, nad kterou pouze nevýrazně vystupují jizerské hřebeny. K jihu sestupují hory relativně povlnnými svahy, k severu, směrem k Frýdlantsku, spadají velmi strmými srázy. Na náhorní plošině a severních svazích jsou patrné vlivy mrazového zvětrávání, které dalo vzniknout skaliskům a balvanovým mořím. Na utváření reliéfu se ve čtvrtohorách podílel také okraj ledovce, který podmínil vznik glaciálních a glacifluviálních sedimentů v údolích.

Geomorfologické členění

Frýdlantská pahorkatina (IVA-5) při severním úpatí Jizerských hor je členitá pahorkatina budovaná převážně rulami a žulami s proniky a příkrovy neogenních čedičů, popř. znělců. Značný je podíl kvartérních sedimentů glacifluviálního původu. Reliéf je mírně zvlněný, s nevysokými vystupujícími vrchy.

Smrčská hornatina (IV A-6B) zaujímá severovýchodní část Jizerských hor. Má charakter členité hornatiny. Tvořena je hlavně ortorulami, fylity a svory. Charakteristický je reliéf kerné stavby s dvěma rozsáhlými hráštovými stupni (hřbety) směru SZ-JV omezenými vysokými složenými zlomovými svahy.

Jizerská hornatina (IV A-6B) zaujímá centrální část Jizerských hor. Má charakter ploché hornatiny. Je tvořena převážně granitoidy. Charakteristický je nesouměrný kerný reliéf stupňovitě klesající od S k J s rozsáhlými vrcholovými klenbami, žulovými vrchy a suky, strukturně denudačními hřbety, širokými třetihorními údolními a okrajovými svahy rozčleněnými hlubokými údolními zářezy. Vrcholová plošina je členěna poměrně mělkými údolními. S tímto mírným reliéfem nápadně kontrastuje až 600 m vysoký severní sráz členěný divokými roklami s vodopády (Velký a Malý Štolpich, Černý potok) a mohutnými skalními stěnami a sutěmi při horní hraně.

Liberecká kotlina (IVA-4A) je jižní, výše položenou částí Žitavské pánve. Má charakter tektonické sníženiny mezi Jizerskou hornatinou a Ještědským hřbetem. Tvořena je převážně granitoidy. Vyznačuje se pahorkatinným erozně denudačním reliéfem se zarovnanými povrchy. Typická jsou mělká zahloubená údolí vodních toků. Nejvyšším bodem je vrchol Prosečského hřebene (593 m).

Železnobrodská vrchovina (IVA-8A) je severní částí Krkonošského podhůří. Má charakter členité vrchoviny kerné stavby v mezihorské sníženině. Tvořena je zvrásněnými staropaleozoickými fylity s vložkami odolnějších hornin. Reliéf charakterizují široké rozvodné hřbety, ploché suky a odlehlíky a plošně zarovnané povrchy v různých výškových úrovních a hluboce zaříznutá údolí pravoúhlé vodní sítě. **Půdní poměry**

Půdy jsou převážně kyselé a málo živné (převažují kambizemní podzoly, často zrašelinělé, jež ve vyšších polohách přecházejí v typické podzoly, na vrchovištních rašelinistích se vytvářejí organozemě, skalní svahy pokrývají litozemě a rankery). Výjimku tvoří výlevy bazaltických hornin (např. Bukovec), na kterých se vytváří eutrofní kambizemě.

Hydrologie

Jizerské hory jsou významnou pramennou oblastí, mají velmi hustou říční síť a mimořádně velké přírodní zdroje povrchové vody. Území má značný význam pro zásobování liberecko-jablonecké

aglomerace pitnou vodou a je vyhlášeno chráněnou oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV). Pro vodní režim oblasti mají zásadní význam rozsáhlé lesní komplexy, které byly donedávna pro Jizerské hory typické, a spolu s nimi i rašeliniště.

Pohořím probíhá hlavní evropské rozvodí mezi Baltským mořem, do kterého odvádí vodu ze západu a jihozápadu Lužická Nisa a ze severu Smědá, a Severním mořem, do kterého odvádí vodu Jizera z východní a jihovýchodní části území.

Směry jizerských vodních toků jsou jednoznačně určeny geologickým vývojem. K severu, kde je výškový gradient nejvyšší, spadají toky prudce do Frýdlantské pahorkatiny a zahlubují se do severních svahů hor skalnatými a balvanitými roklemi (např. údolí Černého potoka, Velkého a Malého Štolpichu), mnohde s vodopády a kaskádami. Na jižní stranu spadají hory stupňovitě a pozvolněji, proto údolí směřující k jihu nejsou tak strmá ani hluboce zaříznutá. Většina zdejších vodních toků pramení ve vrchovištích, ležících na vysoko položené náhorní plošině, proto mají horní úseky toků podstatně menší sklon než úseky střední, kam již zasahuje zpětná eroze.

V letech 1903 až 1928 byly pro ochranu před povodněmi na tocích v CHKO jizerské hory vybudovány čtyři vodní nádrže (Bedřichov, Fojtka, Mšeno, Rudolfov) a v roce 1915 byla dokončena stavba dvou zemních hrází na Bílé a Černé Desné (Souš). V současné době slouží nádrže především jako zdroje pitné vody. Později byla také vybudována největší jizerskohorská vodní nádrž Josefův Důl na Kamenici, dokončená v roce 1982.

Na styku žuly a krystalických břidlic v severním podhůří se v úzkém pruhu svorů vyskytují i minerální prameny (Lázně Libverda a oblast u Nového Města pod Smrkem).

Klimatické poměry

Prakticky celé území patří do chladné klimatické oblasti. Průměrná roční teplota se pohybuje v rozmezí 4 – 7°C. Jelikož jsou Jizerské hory prvním horským hřbetem, uzavírajícím polské a severoněmecké nížiny, tvoří významnou překážku vlhkému oceánskému vzduchu. Proto jsou zde srážkové úhrny mimořádně vysoké (800 – 1 700 mm/rok), přibližně 60% z nich spadne ve vegetačním období, jehož délka se pohybuje (v závislosti na nadmořské výšce) mezi 180 a 120 dny. Sněhová pokrývka leží v průměru 140 -160 dnů v roce.

Díky členitosti terénu je počasí značně proměnlivé. Časté jsou také teplotní inverze, při kterých jsou sníženiny, obklopující masív Jizerských hor, zaplavovány shora stékajícím studeným vzduchem. K častému hromadění chladného vzduchu dochází např. na Jizerce, v Jablonecké kotlině a v okolí Smržovky a Tanvaldu.

Flóra

Příroda Jizerských hor je značně ovlivněna žulovým podložím, geografickou polohou, drsnými klimatickými podmínkami a v poslední době i změnou charakteru přírodního prostředí náhorní plošiny.

Hlavním přirozeným vegetačním typem na tomto území je les. Přirozená bezlesí se nachází jen na extrémních místech - na sutích nejvyšších vrcholů, na živých rašeliništích, na některých mokřadech a přirozených vodních plochách. Chudý geologický podklad na převažující části území způsobuje, že se lesní i bylinná společenstva skládají z poměrně malého počtu druhů. Před příchodem člověka byly hory pokryty z větší části jedlobukovými pralesy s příměsí jilmu horského, javoru klenu a dalších dřevin. Nejvyšší polohy byly porostlé klimaxovými smrčínami, které se do dnešní doby zachovaly pouze ve fragmentech. Smíšené porosty s převahou buku lesního a s typickou květenou se dochovaly na severních svazích hor. Vyskytuje se zde např. měsíčnice vytrvalá, lýkovec jedovatý, mlčivec alpský, vzácně lilie zlatohlavá a vranec jedlový. Ve zbytcích původních klimaxových smrčín roste např. podbělice alpská, čípek objímavý, papratka horská.

Výjimečnou lokalitou je vrch Bukovec, kde se díky čedičovému podkladu bohatému na živiny a specifickým klimatickým podmínkám, vyskytují jak druhy horské, např. oměj šalamounek a hořec tolitovitý, tak i rostliny

teplejších pahorkatin, např. sasanka pryskyřníkovitá, kyčelnice cibulonosná, dymnivka dutá a dymnivka bobovitá. Na loukách pod Bukovcem lze nalézt kropenáč vytrvalý a upolín nejvyšší.

Unikátní rostlinná společenstva se dodnes zachovala na rašeliništích. Vedle původních porostů borovice kleče s borůvkou bažinnou, kyhankou sivolistou, klikvou bahenní a šichou černou se na volných plochách v okolí rašelinných jezírek vyskytuje řada vzácných druhů rostlin – např. blatnice bahenní, ostřice chudokvětá a ostřice mokřadní a suchopýrek trsnatý. Místy tvoří bohaté populace masožravá rosnatka okrouhlostá. Mimořádně významný je výskyt jalovce obecného nízkého na písčitých náplavech řek Jizery a Jizerky na Velké i Malé Jizerské louce.

V podhůří se na některých místech zachovaly druhově bohaté louky s výskytem vstavačovitých rostlin, např. prstnatcem májovým a prstnatcem Fuchsovým, vemeníkem zelenavým a pětiprstkou žežulníkem, dále vachtou trojlistou a prhou arnikou. Na místech s vysokou hladinou podzemní vody se vyvinula specifická mokřadní společenstva, ve kterých se místy vyskytují bohaté populace prstnatce májového a prstnatce Fuchsova, ojediněle i další vlhkomilné rostliny např. všivec lesní a upolín nejvyšší.

Fauna

Pro Jizerské hory jsou charakteristická živočišná společenstva horských klimaxových smrčín, rašelinišť a bučin. Významná je zejména severská fauna rašelinišť, s některými glaciálními relikty. V horských lesích se vyskytují zástupci vzácných druhů bezobratlých (tesaříci, kovaříci, pavouci, motýli), v povodí Holubího potoka, Rybí vody a Štolpichu přežívá populace raka říčního. V potocích žije zejména pstruh obecný a střevle potoční, vzácně se vyskytuje i mihule potoční.

Na území byla vyhlášena ptačí oblast Natura 2000, jež má chránit vzácné druhy ptáků. Žijí zde např. velcí kurové, z nichž nejvýznamnější je populace tetřívka obecného.

Za významný lze považovat i výskyt některých vzácných druhů savců (rejsci, hrabošiči, netopýři). Početné jsou populace spárkaté zvěře (zejména jelení a srnčí), které převyšují stavy únosné pro přírodní prostředí a působí značné škody v lesních porostech. Velké šelmy byly v minulosti vyhubeny, dnes se zde občas objevuje rys ostrovid.

Využití krajiny

Lesy

Lesy zaujímají v Jizerských horách plochu téměř 270 km², což z celkové plochy CHKO představuje plných 73%. Většina maloplošných chráněných území se nachází právě na lesních pozemcích. K nejcennějším lesním ekosystémům lze dnes řadit bukové porosty na severních svazích hor (Jizerskohorské bučiny) a podmáčené smrčiny na rašeliništích (např. Rašeliniště Jizery). Ojediněle se vyskytují zbytky původní populace horského smrku.

Původní převážně jedlobukový les byl významnou měrou nahrazován smrkovými monokulturami již od 19. století. Zalesňovalo se materiálem z jiných oblastí, proto se později objevují větrné a hmyzí kalamity. K oslabení lesa přispěly v druhé polovině 20. století imisní zátěže. Kalamitní plochy byly ve většině případů opět zalesněny smrkem. V sedmdesátých a osmdesátých letech dvacátého století je při likvidaci těchto kalamit prakticky úplně odtěžena celá náhorní plošina Jizerských hor. K opětovnému zalesnění se velkoplošně používaly nepůvodní dřeviny, hlavně severoamerický smrk pichlavý. V odborné i laické veřejnosti jsou tyto události hodnoceny jako ekologická katastrofa.

V devadesátých letech minulého století se navrácí přírodě blízké hospodaření v lesích, důraz je kladen na zvyšování zastoupení listnatých dřevin (jilm, lípa a další) a jedle. K největším problémům při obhospodařování lesů patří dlouhodobě neúnosné stavy spárkaté zvěře (jelení, srnčí, daňčí a mufloní zvěř) a degradace

půdního prostředí, jako důsledek trvalého působení imisí a nepříznivého vlivu smrkových porostů na vlastnosti půd.

Zemědělský půdní fond

Zemědělsky využívaná půda se soustřeďuje do okrajových částí CHKO. Na jižní straně jsou to převážně louky a pastviny na svazích a nižších částech pozvolných údolí. Jelikož tyto plochy nejsou z hlediska reliéfu a živnosti vhodné ke zornění a nebyly takto využívány ani v době intenzifikace zemědělství, zachovaly si relativně přírodě blízký charakter a pestrou druhovou skladbu (téměř se zde nevyskytují nově založené travní porosty nebo produkční louky). Zvláště cenné jsou vlhké louky s výskytem vzácných druhů (zejména z čeledi vstavačovitých). Vlhké pcháčové louky v nižších polohách a v blízkosti pramenišť a horské trojštětové louky ve vyšších polohách či podhorské a horské smilkové trávníky ve vyšších a sušších polohách také doprovázejí rozptýlenou zástavbu okrajových částí vesnic. Louky, objekty lidové architektury a četné solitérní stromy a jejich skupiny vytvářejí cenný komplex, kombinující významné kulturní a přírodní prvky krajiny.

Problémem některých oblastí je útlum hospodaření a následné zarůstání luk a jejich postupná přeměna na mladá sukcesní stadia lesa. To má za následek (kromě degradace luk a ztráty mnoha cenných druhů rostlin) také pohlcení části sídel v porostech náletů. Tento problém je řešen v některých enklávách kosením luk, financovaným z podpůrných programů, v poslední době se ověřuje využití ovcí ke spásání dvou nejvýznamnějších lučních enkláv, Kristiánova a Mariánskohorských bud.

Severní podhůří Jizerských hor, Frýdlantsko, je z hlediska reliéfu rovinatější, níže položené a tedy vhodnější k zemědělskému využití. Z důvodů příznivějších podmínek bylo osídleno dříve a vyvinul se zde lánový způsob hospodaření. Dnes jsou zde mozaiky luk a polí, místy jsou patrné zbytky původního členění pluziny mezemi a remízky. Toto členění ještě podporují četné drobné vodní toky s doprovodnými dřevinnými porosty.

2. 2. KULTURNĚ - HISTORICKÝ VÝVOJ KRAJINY

a/ VÝVOJ OSÍDLENÍ

do 10.stol. počátek první vlny kolonizace, nejstarší doklady osídlení Frýdlantska – Pohanské kameny u Višňové, kolem r. 1000 př. n.l. - sídliště lužické kultury na vrchu Chlum.

13. - 15. stol.

Soustavná kolonizace pronikala do nižších poloh pod Jizerskými horami už ve středověku. Podél vodních toků vznikají mýcením lesů táhlé přípotoční vesnice včetně zemědělských pozemků – založena urbanistická struktura osídlení.

Snad nejstarší je osídlení horního povodí Smědé a jejích přítoků na dnešním Frýdlantsku. Z urbáře frýdlantského panství datovaného rokem 1381 je zřejmé, že ve 2. pol. 14. stol. už existovaly pravidelně souměrně rozložené emfyteutické vesnice při řece Smědé, potocích Lomnici, Řásné, Řásnici a již i na okrajích Jizerských hor (záznam o Větrově, Dětrichově, Albrechticích, Mníšku, Oldřichově, Heřmanicích, Luhu a Lužci). Existovaly drobné osady - Hejnice s gotickým poutním kostelíkem, Libverda, Ludvíkov. Vesnice však pravděpodobně budou starší než je konec 14. stol. Vznikaly kolonizačním dílem frýdlantských Bibrštejnů od poslední čtvrtiny 13. stol.

Pomaleji pronikalo osídlení do údolí Nisy, rozloženého mezi Ještědským hřbetem a zalesněným masívem Jizerských hor. Soustavné osídlení zde začíná až v první polovině 14. stol. (Krásná Studánka)

Jablonec patří k nejstarším sídlům v kotlině mezi Jizerskými horami a Černostudničním hřebenem. Původně malá zemědělská osada se postupně proměnila v město s významnou sklářskou tradicí.

Na jihovýchodě vznikla ve 14. století Zlatá Olešnice. V 15. století byly založeny Radčice u Liberce. Na severu a západě byl pravděpodobně již tenkrát les zatlačen na přibližně dnešní úroveň.

16.stol.

Důležitým předělem v urbanistickém vývoji horských vesnic bylo 16. stol.

Vlna šlechtického velkostatkářského podnikání v 16. a 17.stol. je základem prosperity Jizerských hor a jejich intenzivního osídlování (nejdříve důlní podnikání, rýžování zlata a polodrahokamů, později zejména sklářství a textilní průmysl). Postupně kolem skláren, štol, hamrů, pil a mlýnů vyrůstají menší dřevařské, sklářské, hornické a další osady. Na severu vzniklo hornické Nové Město pod Smrkem na pravidelném šachovnicovém půdorysu a dřevorubecká osada Bílý Potok, na jihu lamačská osada Fojtka, textilácké vsi Starý Harcov, Lukášov a Rýnovice, Hraničná, selský dvůr Smržovka, Příchovice. Významně do historie Jizerských hor zasáhlo založení skláren s osadami ve Mšeně, Bedřichově a Rejdicích, které stály na počátku proměny jizerskohorských lesů. V r. 1539 je poprvé uváděna i čihařská osada Jizerka. Začíná vzrůstat spotřeba dřeva. Mízí rozlehlé, kontinuální plochy lesa, krajina je více fragmentována, začíná mít mozaikovitý charakter. V r. 1552 je uváděno 26 rybníků na Frýdlantsku. V r. 1591 Navarovští prodali Jizerku frýdlantskému panství.

Existuje poutní cesta z Čech přes Smědavu do Hejnic.

17. – 18.stol.

V 17. století pokračovalo zahušťování osídlení a postupem do nehostinnějších částí hor, vznikly textilácké Kateřinky (1609), Rudolfov a Nový Harcov a typické jizerskohorské obce (tkalcovské, dřevařské, dobytkářské, sklářské) od Loučné přes Janov, Lučany nad Nisou, Jindřichov, Maxov, Antonínov, Albrechtice, Jiřetín, Tanvald, Český a Německý Šumburk po Desnou, Polubný, Kořenov a Václavíkovu Studánku. Na hranici s Krkonošemi byly založeny Paseky nad Jizerou. Hluboko v lesích vznikla Nová Louka. Ve Slezsku, dnešním Polsku, byla na levém břehu Jizery založena v r. 1630 evangelíky osada Velká Jizera.

Rozmístění zástavby je zde již více podřízeno utváření terénu. Osa vodního toku již není tak výrazná - př. Kateřinky, Peklo u Josefova Dolu, Paseky nad Jizerou. Specifickou formu výrazně volnější zástavby má osada Jizerka.

V r. 1738 je uváděna budní enkláva Bramberk.

Vzhledem k rychlému rozvoji zejména sklářského a textilního podnikání dochází k proměně původních lesních lánových vsí se záhumenicovou plužinou v kompaktnější zástavbu. Pro údolí Nisy, Kamenice a Smědé je charakteristická mnohakilometrová, propojená zástavba charakteru příměstské zástavby s výraznějšími centry s výrobními komplexy a frekventovanými komunikacemi.

V Hejnicích k poutnímu kostelu (již dříve přestavovanému) přistavěn r. 1679 barokní ambit a v l.1692 - 1696 patrový klášter.

Osmnácté století znamenalo konec zakládání nových obcí v Jizerských horách, posledními jsou na jeho počátku Josefův Důl, Karlov, Hrabětice, dále už následovalo zahušťování sídel drobnými osadami (Přebytek, Ferdinandov, Filipov, Bramberk, Žďár, Novina, Černá Říčka, Nýčovy Domky, Souš, Světlá, Pustiny, Havírna). V té době vrcholí sláva jizerskohorských skláren – založen je Kristiánov, Karlova Huť a sklárna na Nové Louce. Trvalé osídlení vystoupilo až do nadmořské výšky kolem 850 metrů n.m.

V roce 1750 byla postavena 1. brusírna skla v Janově n.N. – počátek energetického využití vodních toků formou kamenných nádrží a systému náhonů.

18. - 19. stol.

V l. 1722 - 1729 v Hejnicích nahrazen dosavadní poutní kostel současným barokním chrámem. V r. 1760 v Lázních Libverda postaven první lázeňský dům a odkryty dva minerální prameny.

Vznikají také rašelinné a klimatické lázně Libverda a Kořenov.

V r. 1828 byla na Jizerce založena první sklářská huť s panským domem a domy sklářů.

V 19. století dochází k rozvoji infrastruktury, v údolích jsou stavěny silnice a železnice. V západní polovině Jizerských hor převládá textilní průmysl (př. Nové Město, Raspenava, Kateřinky, Harcov), v jihovýchodní sklářství (př. Josefův Důl, Janov, Lučany, Desná, Polubný), obě odvětví významně využívají vodní síly k výrobě energie. Potoky jsou regulovány, jsou stavěny náhony k výrobním objektům (především textilní, sklářský, papírenský, polygrafický průmysl). V souvislosti s tím vznikají také zejména na přelomu 19. a 20. stol. honosné vily továrníků a ředitelů a také činžovní domy pro úředníky a obytné domy pro dělníky (např. Riedlova vila v Desné a sklářské domky ve svahu nad vilou). Ke konci století dochází k rozvoji turistiky - první rozhledny (Slovanka, Královka, Bramberk, Štěpánka) a turistické chaty. S rozvojem zejména turistiky jsou objekty chalup upravovány, jsou využívány půdy, později se objevují přístavby, orientované kolmo k původnímu objektu.

Od 18. stol., tedy za přibližně 200 let, proběhly výrazné změny v druhové, věkové a prostorové skladbě lesních porostů.

pol. 20.stol.

Pokračuje rozvoj turistiky a infrastruktury. V industrializačním rozvoji 19. a první poloviny 20. století se vyvíjela i městská centra, budovaly školy, zdokonalovala silniční síť. V r. 1902 byla postavena ozubnicová železnice Tanvaldu a Harrachov.

V roce 1916 dochází k protřetí přehradní hráze na Bílé Desné, katastrofa postihla obec Desnou

Na začátku století byla postavena většina kamenných rozhleden na místě starých dřevěných a protipovodňové nádrže na Černé Nise, Bílé a Černé Desné, Harcovském a Mšenském potoce, Fojtce a Mlýnici .

Po vzniku Československa v r. 1918 snahy Němců k odtržení Sudet, po konsolidaci situace dochází k přílivu českých obyvatel do pohraničí. Po Mnichovské dohodě však bylo české obyvatelstvo násilně vystěhováno.

2. pol. 20. stol.

Po válce dochází k odsunu německého obyvatelstva, vysídlení bylo příčinou úpadku a nakonec zániku řady objektů nebo i místních částí.

Do pohraničí přicházejí obyvatelé z vnitrozemí, přesto výrazně poklesl počet obyvatel, především menší sídla ztratila většinu obyvatel, řada objektů zůstává nevyužita a chátrá.

V období komunismu dochází k ničení duchovních a materiálních hodnot.

Zanikají nebo jsou cíleně ničeny četné drobné a cenné církevní stavby – kostely, kaple, kapličky, boží muka, kříže. Zanikla řada cenných technických památek, zařízení.

Především díky rozvoji chalupářství v 60. - 70. letech 20. stol. bylo zachráněno velké množství objektů lidové architektury i celých venkovských sídel.

V roce 1968 je vyhlášena na ploše 368 km² CHKO Jizerské hory.

V 2. pol. 20. století na náhorní plošině nad cca 800 m n.m. tzv. „ekologická katastrofa“ – odumření a plošné vytěžení poškozených porostů druhotných smrčín – po zalesnění vznik nových stejnověkých monokultur smrku ztepilého a pichlavého.

V 2. pol. 20.stol. je postavena největší přehradní nádrž v Jizerských horách - Josefodolská přehrada na Kamenici.

V 70. 80. letech je realizována výstavba panelových sídlišť na okraji městských aglomerací.

V 2. pol. 20. stol. jsou realizovány sjezdové areály a běžecké trati a kapacitní podniková rekreační střediska.

po roce 1989

Řada obcí má převážně rekreační ráz, opětovně se rozvíjí oblast turistiky. V 90. letech dochází k obnově řady hodnotných objektů, v krajině jsou obnovovány drobné sakrální památky.

Zaniká řada průmyslových podniků, zejména v textilním průmyslu, výrobní a skladové objekty nejsou využívány a často chátrají, i když se jedná o zainvestované plochy. Pro další rozvoj měst jsou zabírány nové, doposud nezastavěné plochy, a to hlavně pro výstavbu rodinných domů.

Dochází také k zarůstání nebo zalesňování dřive zemědělsky obhospodařované krajiny.

Nároky a požadavky rychle se rozvíjejících sportovních aktivit se dostávají do konfliktu se zájmy chráněného území. Jizerské hory postihuje stejná situace, která se již plně rozvinula v sousedních Krkonoších – zvyšování nároků na rozsah sjezdových tratí, technické úpravy, kácení lesních porostů, výstavba bytových domů, tzv. apartmánových domů, které jsou většinu roku prázdné, parkovišť a garážových stání.

b/ CHARAKTERISTIKA OSÍDLENÍ A STAVEB

Významným a charakteristickým prvkem jizerskohorské krajiny jsou lidové (venkovské) stavby a sídla, která jedinečným způsobem spoluutváří ráz dané krajiny, její vysoké estetické a kulturní hodnoty. K charakteristickým objektům této oblasti náleží hodnotné zděné, poloroubené i roubené objekty, domy s podstávkou, v severozápadní části území také dnes již vzácně objekty s hrázděným patrem.

Jsou zachovány v daném území ve velkém množství a bez výrazných změn. Jsou součástí bohatého kulturního dědictví české i evropské krajiny.

Sídelní struktura:

Řešené území náleží k mladšímu sídelnímu území - období vnější středověké kolonizace, případně novověké osídlení.

Středověké vesnice vznikaly v členitém horském terénu jako typické lesní lánové vsi se záhumenicovou pluzinou. Osou zástavby je potok, po obou stranách byly rozmístěny jednotlivé usedlosti. Za nimi následoval v rámci zemědělské podhorské krajiny pruh polí – lán. Kostel s farou byly umístěny při okraji řady v mírně vyvýšeném místě. Postupně vznikaly objekty mlýnů, pil, hamrů, a především objektů souvisejících se sklářstvím. Zástavba byla doplněna chalupnickou, domkářskou a průmyslovou zástavbou. Typickými lánovými vesnicemi z období středověké kolonizace jsou např. Raspenava, Hejnice, Oldřichov v Hájích, Lučany, Jindřichov, atp.. Také města často postupně vznikala z připočetných údolních vsí.

Tento převažující typ byl později doplněn shlukovou či rozptýlenou zástavbou menších osad lesních dělníků, horníků a sklářů. V rámci náhorní plošiny byly menší luční enklávy většinou s nepravidelným členěním.

Zejména pro údolí Nisy a Kamenice je charakterické prolínání různých funkcí a typů staveb, a zároveň blízkost k již přírodnímu území nebo zbylým částem zástavby původních drobných domů lidové architektury.

Zvláštním typem byly sklářské osady- vedle hutí byl tzv. panský dům, který někdy měl uzavřený dvůr s bránou a vlastní hospodářská stavení. V blízkosti pak stály domky sklářů. Z panských domů zůstaly zachovány pouze dva – jeden na Nové Louce, který byl přestavěn na lovecký zámeček a objekt na Jizerce, v nedávné době obnovený.

Charakteristické znaky staveb lidové architektury:

V severních Čechách se dodnes dochoval v Čechách zřejmě největší počet starších dřevěných domů. Zastoupeny jsou roubené, poloroubené, hrázděné objekty, domy přízemní, polopatrové i patrové objekty (zejména Frýdlantsko).

Vysoký podíl měla v minulosti dřevěná zástavba i ve městech. V průběhu 1. pol. 19.stol. dochází ke zformování variant zděných domů, jednalo se o architekturu klasicistního charakteru, která plynule navázala na starší předlohy dřevěných staveb včetně schématu přízemních i patrových domů.

Typy staveb:

Poloha Jizerských hor na rozvodí říčních toků byla příčinou složité správní situace. Jednotlivá jizerskohorská panství procházela odlišným vývojem, vytvářely se tak odlišné typy lidové architektury. Nejvýraznější rozdíl byl mezi bývalými clamgallasovskými (frýdlantské a liberecké panství) a desfourskými panstvími (smržovské a semilské).

Převládá typ roubeného přízemního domu se sedlovou střechou. V horských podmínkách byly roubené stěny často bedněny prkennými kryty, později místy břidlicí, ve 20. stol. byl používán eternit.

- Specifický ráz – typ vysokého roubeného domu, si podnes zachovala sídla se starým českým osídlením – Paseky nad Jizerou, Zlatá Olešnice. Původně byla venkovská zástavba vysokých vesnic i Krkonoš shodná s lidovou zástavbou Jablonecka (do konce 18.stol.). Vysocko a Jablonecko patřily až do pol. 18.stol. spřízněné vrchnosti Desfoursů. Podobné tradice se v těchto panstvích utvářely už od 16. stol. za vlády Smiřických. Vysocko zůstalo zemědělské, a proto se zde udržela podoba roubené architektury déle. Zachovaly se původní typy štítů a střech, a zejména charakteristické lomenice s námětky. Lomenice bývaly u některých nákladnějších staveb horizontálně předěleny do dvou polí. Horní pole pod kuklou bývá bedněno vstříčně do dvou a více oddílů. Spodní pole je bedněno svisle. Spodní a horní pole bývá odděleno profilovanými římsami a lištami, někde zde bývá úzký vlis. Celkově byly stavby bohatěji zdobené a řemeslně dotvářeny. Podobné stavby byly běžné do pol. 19. stol. i na Tanvaldsku, zasahovaly do povodí Desné a Kamenice, končily přibližně na hranici bývalého maloskalského panství v okolí Jablonce.
- Zachované stavby na Jablonecku mají obdobnou dispozici, jsou však celkově střízlivější, jednodušší, méně zdobné, výtvarně nenáročné. Patří sem celá oblast horního Poníší od Lučan až po Liberec a severní svahy Ještědského hřebene.
- Severozápadně od Liberce, směrem k Chrastavě, Mníšku a dále na Frýdlantsku je odlišný typ lidové architektury. Výrazněji jsou zastoupeny dvoupodlažní objekty s hrázděným patrem. Stavby byly ovlivněny lidovou architekturou Horní Lužice. Zejména ve frýdlantské části se objevují hrázděná patra a polopatra s podstávkou – tzv. lužický typ, který pronikl do severního a západního okraje Jizerských hor – Raspenava, Hejnice, Libverda, Mníšek, Oldřichov). Hrázděné stavby jsou zachovány i mimo CHKO - Višňová, Víška, Andělka, atd. Jsou zde zachovány jedinečné kulturní, historické a estetické hodnoty spolu s přírodními hodnotami.

Objekty

Stavby jsou výrazně obdélných půdorysů o šíři štítové stěny přibližně od 6 do 9 metrů (výjimečně širší), orientované většinou okapovou hranou s vrstevnicemi a dělené do 3 částí - roubené (bedněné) obytné světnice a zděné (kamenné, omítané) síně a hospodářské části, s rovnoramennými sedlovými střechami sklonů 45 - 55 ° (hřeben v podélné ose půdorysu). Z hlediska dispozice v horských oblastech převažuje tzv. chlěvní typ. Počátkem novověku vzniká kombinovaný půdorys chlěvní a komorový, který je charakterický pro jizerské a krkonošské podhůří. Tento typ je běžný pro kraje s domácí výrobou – textilní, sklářskou. Výrazně se uplatňuje štítová stěna s osově souměrně uspořádanými okny a jednoduchou výzdobou. Starší typy střech mají vysoké hambalkové krovky s námětky, mladší vaznicové nadezdívky a „volné“ krokve.

Usedlosti byly umístovány volně v louce, hospodářská i obytná část většinou pod jednou střechou. Stavbu doplňovaly vzrostlé stromy, nejčastěji javory, kleny, jasany. V minulosti stavby doplňovaly jednoduché roubené stodoly, hlavně na Jablonecku, Železnobrodsku a Vysocku. Na západě a severu hor jsou obvykle stodoly přistavěné v podélné ose domu.

Typické pro Jizerské hory bývaly a stále jsou zastoupeny drobné průmyslové provozovny, objekty drobné výroby, např. mačkárný.

Také výrazně svahovitý terén vedl k různým odchýlkám – např. vysoké podezdívce, umístění sklepů, chlévů a přístupu k podezdívce nebo naopak do podkroví. Výrazně se takové objekty zachovaly v oblasti Kořenova, Pasek, Sklenařic.

S rozvojem zejména turistiky jsou objekty upravovány, využívány půdy, později se objevují přístavby orientované kolmo k původnímu objektu, které byly vázány na střední část se síní a schody do podkroví (tzv. křížové světničky). Tam, kde jsou přístavby z obou stran, vzniká křížový půdorys (zejména Polubný, Kořenov, a také na Frýdlantsku). Někde byl při využití podkroví snížen sklon střechy a vytvořeno polopatro (objevuje se od 60. let 19. stol., okolí Janova, Lučan, Smržovsko, Tanvaldsko, Kořenovsko).

S rozvojem řemesel a počtu obyvatel přibývají k původním chalupám mohutnější přístavby vaznicových krovů.

Střešní krytina – do 19. stol. převážně šindelová, ve 3.čtvrt. 19. stol. i břidlice (okolí Jablonce). V poslední čtvrt. min. stol. lepenka, od poč. 20.stol. eternit., plech ve 2. pol. 20. stol. Na jihu a východě CHKO jsou obvyklé tmavé barvy krytiny, na západě a severu, na základě historického užívání i pálených tašek, také červenohnědé odstíny.

Na Jablonecku mělo tradici bednění roubených stěn, k hlavnímu rozvoji dochází v 19.stol.. Od poč. 19.stol. jsou nahrazovány roubené stěny chlévů kamenným zdivem - žulou. Dochází k rozvoji kamenického řemesla. Nejen různé výrobky pro stavby domů, ale také četná díla v krajině. Zděné usedlosti jsou převážně v povodí Nisy, Smědé a Jeřice. Zděná venkovská obytná zástavba, místy s prkennými štíty, je častější na Frýdlantsku, Mníšecku a okolí Liberce.

3. ČLENĚNÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ NA OBLASTI A PODOBLASTI KRAJINNÉHO RÁZU, JEJICH CHARAKTERISTIKA.

Vyhodnocením základních krajinných složek a porovnáním jejich vzájemného působení byla vymezena krajina přírodní, krajina přírodě blízká a krajina kulturní. Podle zachovalosti typického vzhledu krajiny, krajinářských hodnot, a také předpokládaného dalšího vývoje území, byla vymezena pásma ochrany a obnovy krajinného rázu.

Z hlediska prostorového utváření krajiny a převažujících charakteristik bylo řešené území rozděleno na oblasti, podoblasti a místa krajinného rázu. Popsané oblasti krajinného rázu náleží k základní oblasti – krajinnému celku Jizerské hory, který je vymezen v rámci členění Libereckého kraje na oblasti krajinného rázu a který zahrnuje území širší než je CHKO Jizerské hory.

ČLENĚNÍ ÚZEMÍ NA VYMEZENÉ PROSTOROVÉ JEDNOTKY:

a/ Oblasti krajinného rázu OKR:

A. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Frýdlantsko	OKR A.
B. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Liberecko	OKR B.
C. Oblast krajinného rázu Jizerské hory – Jablonecko	OKR C.
D. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Železnobrodsko	OKR D.
E. Oblast krajinného rázu Jizera (Krkonoše, Jizerské hory) pouze část	OKR E.

b/ Podoblasti krajinného rázu POKR:

OKR A. B. C.

Podoblast krajinného rázu POKR ABC – 1 Náhorní plošina včetně strmých svahů

Místa krajinného rázu:

MKR ABC - 1 – a	jádrové území
MKR ABC - 1 – b	zbylá část náhorní plošiny, lesní a skalní komplexy včetně drobných lučních enkláv a přehradních nádrží
MKR ABC - 1 – c	drobné osady, samoty

OKR A. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Frýdlantsko

Podoblast krajinného rázu POKR A – 1 Smědá

Místa krajinného rázu:

MKR A - 1 - a	lesní celky
MKR A - 1 - b	Hejnice, Raspenava – centrální části
MKR A - 1 - c	Hejnice, Raspenava, Bílý Potok, Ferdinandov – venkovská zástavba včetně zemědělské krajiny
MKR A - 1 – d	Lázně Libverda

Podoblast krajinného rázu POKR A – 2 Novoměstsko

Místa krajinného rázu:

MKR A - 2 – a	lesní celky
MKR A - 2 – b	Ludvíkov, zemědělská krajina
MKR A - 2 – c	Nové Město - předměstí

OKR B. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Liberecko

Podoblast POKR B – 1 Oldřichov v Hájích - Mníšek - Albrechtice

Místa krajinného rázu:

MKR B - 1 – a	lesní celky
MKR B - 1 – b	venkovská zemědělská krajina s menšími sídly – Oldřichov, Fojtka, Betlém, Albrechtice, Krásná Studánka, Radčice
MKR B - 1 – c	Mníšek – centrální část

Podoblast POKR B – 2 Liberec - předměstí

Místa krajinného rázu:

MKR B - 2 – a	Kateřinky
MKR B - 2 – b	Rudolfovo, Starý Harcov
MKR B - 2 – c	Nový Harcov, Lukášov

OKR C. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Jablonecko

Podoblast POKR C – 1 Jablonecko-tanvaldská

Místa krajinného rázu:

MKR C - 1 - a	lesní celky
MKR C - 1 - b	Bedřichov, Janov, Loučná – centrální část
MKR C - 1 - c	Bedřichov, Janov, Hrabětice
MKR C - 1 - d	centrální část Lučan, Jindřichova, Smržovka, Dolní Tanvald
MKR C - 1 - e	Horní Maxov, Horní Lučany, Záhoří, Bramberk
MKR C - 1 - f	Jiřetín, Josefův Důl - centrální část
MKR C - 1 - g	Josefův Důl – okrajové části, Mariánská Hora
MKR C - 1 - h	Albrechtice, Špičák
MKR C - 1 - i	lokality Žďár, Na Balkáně, Pustiny, Sladká Díra
MKR C - 1 - j	Tanvald, Desná - centrum

Podoblast POKR C – 2 Příchovicko-polubenská

Místa krajinného rázu:

MKR C - 2 – a	Kořenov - centrum
MKR C - 2 – b	Polubný, Příchovice, Rejdice, Černá Říčka

OKR D. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Železnobrodsko

Podoblast POKR D – 1 Olešnická

Místa krajinného rázu:

MKR D - 1 – a	Český Šumburk
MKR D - 1 – b	Zlatá Olešnice, zemědělská krajina

OKR V. Oblast krajinného rázu Jizera (Jizerské hory, Krkonoše)

(převzato ze studie Hodnocení krajinného rázu území KRNAP a jeho ochranného pásma – 1.část, Brychtová, Krause, 2003)

Podoblast POKR E – 1 Rokytnicko – pasecká (pouze část náleží k řešenému území)

Místa krajinného rázu:

MKR E -1 - a lesní komplexy, Havírna
MKR E -1 - b Paseky, Makov

4. CHARAKTERISTIKY OBLASTÍ KRAJINNÉHO RÁZU

Kapitola č.4 byla převzata ze studie Hodnocení krajinného rázu – Správa CHKO Jizerské hory, Vetešník, J. Mejzrová).
Doplňen byl přehled nově navrženého členění na podoblasti a místa krajinného rázu.

4.1. OBLAST KRAJINNÉHO RÁZU OKR A. JIZERSKÉ HORY - FRÝDLANTSKO

Jižní hranice oblasti je vymezena od OKR C. Jablonecko od východu linií nejvyšších vrcholů Jizerských hor od státní hranice na masivu Smrku (1124 m) přes Plochý vrch (939 m) na Černý vrch (1024 m), Jizeru (1122 m), Černou horu (1084 m) a Holubník (1070 m) a dále k západu přes Poledník (869 m) na Oldřichovské sedlo a přes Špičák (723 m) a Kančí vrch (680 m) na Albrechtické sedlo, kde opouští CHKO JH. Oblast krajinného rázu se rozkládá severně od této linie do prostoru Frýdlantské pahorkatiny, na území CHKO JH se zasahuje svojí převážně hornatou částí s nepravidelnou linií nejvyšších vrcholů - Smrk (1124 m), Jizera (1122 m), Černá hora (1084 m), která kompozičně výrazně vymezuje jeho jižní hranici a tím prostor Frýdlantska otevřený k severu a severovýchodu.

Přírodní charakteristika OKR A. Jizerské hory - Frýdlantsko

Geomorfologie a geologie

Geomorfologicky se v OKR A. Frýdlantsko setkávají celky Frýdlantská pahorkatina a Jizerské hory.

Frýdlantská pahorkatina je samostatná geomorfologická jednotka při severním úpatí Jizerských hor – členitá pahorkatina budovaná převážně rulami a biotitickými žulami krkonošsko-jizerského plutonu, s proniky a příkrovy neogénních čedičů, popř. znělců. Značný je podíl kvartérních sedimentů, zejména glaciáluálních štěrkopísků, které upomínají na pleistocénní zalednění. Reliéf je mírně zvlněný, s nevysokými vystupujícími vrchy.

Z Jizerských hor na Frýdlantsko zasahují oba podcelky – Smrčská hornatina s jediným okrskem Vysoký jizerský hřbet (IVA-6A-a) a Jizerská hornatina, z níž sem zasahují okrsky Smědavská hornatina, Soušská hornatina, Oldřichovská vrchovina a Albrechtická vrchovina.

Smrčská hornatina zaujímá severovýchodní část Jizerských hor. Má charakter členité hornatiny. Tvořena je ortorulami, fylity a svory, zčásti granitoidy krkonošsko-jizerského masivu. Charakteristický je reliéf kerné stavby s dvěma rozsáhlými hráštovými stupni (hřbety) směru SZ-JV omezenými vysokými složenými zlomovými svahy.

Jizerská hornatina zaujímá centrální část Jizerských hor. Má charakter ploché hornatiny. Je tvořena granitoidy krkonošsko – jizerského masivu, zčásti rumburského masivu, vzácně hornin krystalinika. Charakteristický je nesouměrný kerný reliéf stupňovitě klesající od S k J s rozsáhlými vrcholovými klenbami, žulovými vrchy a suky, strukturně denudačními hřbety, širokými třetihorními údolními a okrajovými svahy rozčleněnými hlubokými údolními zářezy. Jizerské hory tvoří mohutnou kru mírně skloněnou k jihu. Vrcholová plošina je členěna poměrně mělkými údolními. S tímto mírným reliéfem nápadně kontrastuje až 600 m vysoký severní sráz členěný divokými roklemi s vodopády (Velký a Malý Štolpich, Černý potok) a mohutnými skalními stěnami a sutěmi při horní hraně.

Nadmořská výška OKR v CHKO se pohybuje mezi 320 m n.m. (Smědá ve Frýdlantě) a 1124 m n.m. (Smrk).

Vodstvo

Jizerskými horami prochází hlavní evropské rozvodí Severní/ Baltské moře, které tvoří v úseku od hraničního přechodu Smrk po Hřebínek část hranice OKR Frýdlantsko.

Údolní páteř oblasti tvoří řeka Smědá s nejvýznamnějším pravostranným přítokem Lomnice a menšími přítoky zprava Hájený potok, malá a Velká rybí voda, Libverdský potok a zleva Černý potok, Bílý potok, Malý a Velký Štolpich, Holubí potok.

Vody z OKR Frýdlantsko odtékají přes Odru do Baltského moře. V rámci povodí Odry na území CHKO JH zasahují především hlavní povodí: Lužická Nisa po Mandavu (Oleška) a Smědá (Smědá, Lomnice). Podružné zastoupení má povodí Kwisu při hranici s Polskem.

Smědá pramení v centrální části Jizerských hor, kde má tři zdrojnice – Bílou, Hnědou a Černou Smědou, které se spojují pod Smědavou; hranici CHKO JH překračuje v Raspenavě - Luhu. Charakter toku se, zejména na území CHKO JH, výrazně mění podle morfologie terénu, mezi Smědavou a Bílým Potokem překonává výškový rozdíl cca 300 m.

Lomnice pramení na SZ svazích Smrku ve výšce 1070 m n. m., CHKO JH opouští u hřbitova v Novém Městě pod Smrkem ve výšce cca 500 m n.m., ústí zprava do Smědé u Raspenavy ve 325 m. Na území CHKO JH přijímá zleva Ztracený potok a Ludvíkovský potok.

Z vodních nádrží je významnější Šolcův rybník na Holubím potoce, menší nádrže - Hakenův rybník, Hronův rybník, Malý Štolpišský rybník, apod.

Kulturní a historická charakteristika OKR A. Jizerské hory - Frýdlantsko

Klimaticky a terénně příznivé podmínky říčních niv na Frýdlantsku podmínily vznik dlouhých lánových vsí se záhumenicovou plužinou – vnější německou kolonizací pravděpodobně již od 13. století (Frýdlant, Větrov, Raspenava, Hejnice, Bílý Potok, Lázně Libverda). Obce na území CHKO JH jsou uváděny ve 14. století. Od jedno- či oboustranných řad usedlostí, zakládaných na vyvýšeninách nad zaplavovanou nivou řeky, se táhly lány polí, luk a pastvin k okrajům lesů na úpatí strmých svahů. Volný prostor na dně údolí se s rostoucím počtem obyvatel zahušťoval chalupami drobných sedláků, později i bezzemků. To postupně měnilo vnitřní prostor obcí, zatímco krajina, tvořená zemědělskými pozemky, zůstávala nezastavěná. Na rozdíl od návesních struktur nevytvářely lánové obce jasně vymezená centra. Ta se vyvíjela později s výstavbou kostela s farou, případně školy. Urbanistickým vývojem výjimečné jsou Hejnice jako poutní město s uliční kompozicí orientovanou k dominantě chrámu Navštívení Panny Marie s klášterem, Lázně Libverda jako klasicistně-empírový lázeňský areál založený v místě historicky využívaných minerálních pramenů a Nové Město pod Smrkem jako šachovnicová struktura renesančního hornického města. Pozdně středověká sídla byla v průběhu dalších staletí doplněna podhorskou dřevorubeckou osadou Bílý Potok a několika drobnějšími osadami - Přebýtek, Ferdinandov.

Ani prudký rozvoj průmyslu od 19. a 1. pol. 20. století výrazně nenarušil okolí sídel a využil většinou vnitřních rezerv zástavby. Výrazným zásahem do krajiny bylo vybudování železnice Liberec – Frýdlant – Černousy a odboček do Bílého Potoka a Jindřichovic pod Smrkem. Výsledkem tohoto vývoje jsou dodnes dochované souvislé pásy vesnic soustředěné podél vodních toků a souběžných silnic s promíšenou zástavbou velkých zděných usedlostí, jednotlivých roubených i zděných chalup (lidová architektura patrových roubených domů lužického typu s hrázděným patrem a podstávkou), rozlehlých a mnohapatlažních továren, historizujících vil i typizované zástavby prvorepublikových vilek.

Kolektivismus druhé poloviny 20. století nedokázal využít obytné kapacity stávajících domů, které nechal zchátrat, a naopak do některých obcí a zejména měst vnesl unifikované krabice paneláků a typové rodinné domy. V okolí sídel převládly scelené lány zemědělských pozemků bez členících cest a mezi a napřímené toky. Krajinu protkly linie vedení VVN a VN z rozvodny ve Větrově. V posledním období se území rozvíjí pozvolna, převážně pomístní výstavbou rodinných domů a rekonstrukcemi některých objektů továren.

Harmonické měřítko a prostorové vztahy OKR A. Jizerské hory - Frýdlantsko

Kompozičně významné jsou:

- masiv Smrku, výrazně vystupující při okraji náhorní plošiny Jizerských hor
- linie nejvyšších vrcholů Černý vrch, Jizera, Černá hora, Holubník zdvihajících se nad plochou centrální částí hor
- výrazná terénní hrana severních svahů s přírodními dominantami skalních útvarů s vyhlídkami zdůrazněnými kříži

- strmé severní svahy vymezující údolí Smědé, zejména „kuloár“ v závěru údolí (Bílý Potok, Hejnice) se souvislými porosty přírodě blízkých listnatých a smíšených lesů
- jasné vymezení pásu zástavby podél řeky a navazujících zemědělských pozemků mezi okrajem zástavby a lesními masivy.

Harmonické měřítko je uchováno v přirozeném měřítku přírodních útvarů nedotčených technickými objekty a zařízeními vyjma duchovních symbolů (kříže) v lesnaté části oblasti a historicky vyvinutým, místy plně (Bílý Potok) dochovaným, členěním krajiny (velikostí a tvarem zemědělských pozemků včetně cestní sítě a nelesní zeleně) kolmo na vodní tok a strukturou, výškovou hladinou a velikostí jednotlivých prvků zástavby (obytná, výrobní, občanská). Podoblast Novoměstsko je charakteristická sevřeným útvarem Nového Města s typickým maloměstským charakterem zástavby a vnitřních prostorů města a volnou nezastavěnou krajinou směrem k okraji souvislého lesa.

Celé území je přehledné zejména z vrcholu Smrku stejně jako podoblast Novoměstsko. Podoblast Smědá je pohledově exponovaná v podélné ose ze závěru údolí Smědé (př. z vyhlídky Paličnick) a v protisměru z prostoru Raspenavy a Větrova, kdy se uplatňují monumentální severní svahy. Významné jsou i „kolmé“ pohledy z Krásné Máří, Ořešníku, Frýdlantského cimbuří a od Lázní Libverda.

Harmonické prostorové vztahy spočívají v dochovaném prostorovém členění území v souladu s kulturně-historickým vývojem oblasti.

Podoblasti a místa krajinného rázu v OKR A. Frýdlantsko (v CHKO JH)

Podoblast krajinného rázu POKR A – 1 Smědá

Místa krajinného rázu:

MKR A - 1 - a	lesní celky
MKR A - 1 - b	Hejnice, Raspenava – centrální části
MKR A - 1 - c	Hejnice, Raspenava, Bílý Potok, Ferdinandov – venkovská zástavba včetně zemědělské krajiny
MKR A - 1 - d	Lázně Libverda

Podoblast krajinného rázu POKR A – 2 Novoměstsko

Místa krajinného rázu:

MKR A - 2 – a	lesní celky
MKR A - 2 – b	Ludvíkov, zemědělská krajina
MKR A - 2 – c	Nové Město – předměstí

4. 2. OBLAST KRAJINNÉHO RÁZU OKR B. JIZERSKÉ HORY - LIBERECKO

Hranici OKR B. Liberecko tvoří hřeben od Albrechtického sedla východně přes Kančí vrch, Špičák a Poledník ke Hřebínku, kde se obrací na jih a sousedí s OKR. Jablonecko evropským rozvodím a dále přes Vysoký hřeben směřuje k jihu přes Lukášov na Prosečský hřeben. OKR B. Liberecko zasahuje do CHKO JH svojí severovýchodní, pahorkatinou částí s několika výraznými údolími směřujícími a otevírajícími se jižně až jihozápadně do Liberecké kotliny. Její část mimo CHKO JH vyplňuje prostor Liberecké kotliny po Ještědský hřbet a pokračuje na SZ údolím Nisy k Chrastavě.

Přírodní charakteristika OKR B. Liberecko

Geomorfologie

Geomorfologicky se zde setkávají celky Žitavská pánev a Jizerské hory.

Žitavská pánev do OKR zasahuje podcelkem Liberecká kotlina s okrskem Vratislavická kotlina.

Z Jizerských hor na Liberecko zasahuje podcelek Jizerská hornatina, z něhož sem zasahují okrsky Smědavská hornatina, Tanvaldská vrchovina, Oldřichovská vrchovina a Albrechtická vrchovina.

Jizerská hornatina zaujímá centrální část Jizerských hor. Má charakter ploché hornatiny, tvořené granitoidy krkonošsko – jizerského masivu, zčásti rumburského masivu, vzácně hornin krystalinika. Charakteristický je nesouměrný kerný reliéf stupňovitě klesající od S k J s rozsáhlými vrcholovými klenbami, žulovými vrchy a suky, strukturně denudačními hřbety, širokými třetihorními údolími a okrajovými svahy rozčleněnými hlubokými

údolními zářezy. Jizerské hory tvoří mohutnou kruhovou mírně skloněnou k jihu. Vrcholová plošina je členěna poměrně mělkými údolními údolními.

Liberecká kotlina je jižní, výše položenou částí Žitavské pánve. Má charakter tektonické sníženiny mezi Jizerskou hornatinou a Ještědským hřbetem. Tvořena je převážně granitoidy krkonošsko-jizerského masivu, méně horninami krystalického pláště. Vyznačuje se pahorkatinným erozně denudačním reliéfem se zarovnanými povrchy typu echtlénu a pediplénu, strukturně denudačními a hrásťovými hřbety, sukami a odlehlými. Typická jsou mělká zahloubená údolí vodních toků. Nejvyšším bodem je vrchol Prosečského hřebene (593 m).

Nadmořská výška OKR v CHKO se pohybuje mezi 372 m n.m. (Jeřice v Mníšku) a 885 m n.m. (Olivetská hora).

Vodstvo

Území leží v povodí Baltského moře. Hlavní evropské rozvodí Severní/ Baltské moře probíhá v části hranice oblasti mezi Hřebínkem a rozcestím U Buku. Oblast odvodňuje několik pravostranných přítoků Lužické Nisy – Jeřice s přítoky zprava Včelí potok, Albrechtický potok, zleva Malá Jeřice, Fojtka a Černá Nisa s přítoky zprava Radčický potok, zleva Rudolfovský a Harcovský potok .

Černá Nisa pramení východně od Olivetské hory ve výšce 820 m n. m., CHKO JH opouští v Kateřinkách, ústí zprava do Lužické Nisy ve Stráži n. N. ve 330 m n. m. Jedná se o vodohospodářsky významný tok. Na území CHKO JH jde o tok převážně bystřinného charakteru, s velkým spádem a balvanitým řečištěm, na horním toku s vodní nádrží Bedřichov („Černá Nisa“) a menší nádrží v Rudolfově pod vodní elektrárnou napájenou podzemním kanálem z přehrady Bedřichov. Vodní síly bylo v minulosti využíváno pro množství průmyslových podniků v Kateřinkách (stará vodní díla).

Jeřice pramení JV od Poledníku v Jizerských horách, v nadm. výšce 815 m, území CHKO JH opouští v Mníšku, ústí zprava do Lužické Nisy u Chrastavy ve 300 m n. m.. Jedná se o vodohospodářsky významný tok. Tok je většinou přirozeného rázu, v horní části bystřinný, s peřejemi a drobnými vodopády, v Oldřichově s dochovanou nezastavěnou nivou, na průtoku Mníškem částečně regulovaný. Mimo zástavbu v březích přirozená vegetace – lesní porosty nebo alespoň stromové doprovody.

Z vodních nádrží jsou významné VD Bedřichov a VD Fojtka na území CHKO JH a VD Harcov a VD Mlýnice mimo ně.

Kulturní a historická charakteristika OKR B. Jizerské hory - Liberecko

Osídlení území se připomíná od 14. století založením lesních lánových vsí podél vodních toků (Albrechtice, Oldřichov, Mníšek, Krásná Studánka) s usedlostmi pravidelných odstupech a polnostmi a loukami v pruzích kolmých k toku podobného charakteru jako na Frýdlantsku. Terénní reliéf je členitější s výraznou nivou Jeřice a zvlněným terénem stoupajícím pozvolna do svahů hor. Ačkoli zde byly místně založeny menší manufaktury a později továrny (Mníšek, Fojtka, Na Pilách), území si až do 20. století uchovalo vesměs zemědělský charakter. Výše položené Fojtka, Radčice a Kateřinky živilo dřevařství, těžba kamene a textilní řemeslo. Pouze Mníšek má kostel s farou. Výrazně průmyslový fenomén vznikl v údolí Černé Nisy v Kateřinkách, kde byla v průběhu 19. století vybudována kaskáda vodních děl napájejících turbíny převážně textilních továren. V 19. století oblast protnul těleso železnice Liberec - Frýdlant s tunelem na sousední Frýdlantsko. Okrajové části Liberce se původně vyvíjely jako samostatné obce, jen Harcov má kostel jako místní historickou dominantu. V průběhu 20. století byly připojeny k Liberci a rozvíjela se zde převážně obytná zástavba rodinných domů.

Harmonické měřítko a prostorové vztahy B. Jizerské hory - Liberecko

Kompozičně významné jsou:

- linie Poledníku, Stržového vrchu a Špičáku uzavírající údolí Jeřice se strmými svahy a souvislými porosty přírodě blízkých listnatých a smíšených lesů
- relativně ploché údolí Jeřice s typickou strukturou zástavby obce Oldřichov
- okrajové části města Liberce s jemně modelovaným terénem drobným měřítkem členění pozemků s ojedinělou zástavbou a vysokým podílem nelesní zeleně

Harmonické měřítko je uchováno v přirozeném měřítku morfologie terénu a vegetace bez technických objektů), v pomístně dochovaném mozaikovitém členění zemědělských pozemků včetně cestní sítě a kvalitní nelesní zeleně a struktury, velikosti a tvaru prvků zástavby (obytná, výrobní, občanská) v sídlech i volné krajině.

Celé území je přehledné z protilehlé dominanty Ještědského hřbetu - Ještědu. Pohledově exponovaný je zejména hřeben z Kančího vrchu přes Albrechtické sedlo na Vysoký a nejvyšší vrcholy oblasti KR, tvořící linii obzoru. Významné jsou pohledové směry od Albrechtic k Ještědu, od Stržového hřbetu údolím Jeřice, z hraniční silnice I. třídy v Krásné Studánce k Liberci a Ještědskému hřbetu a zpětné pohledy od Stráže nad Nisou na Radčice. Harmonické prostorové vztahy spočívají v dochovaném prostorovém členění území v souladu s kulturně-historickým vývojem oblasti s minimem negativních technických prvků a objemově nevhodných objektů.

Podoblasti krajinného rázu v OKR B. Jizerské hory - Liberecko

Podoblast POKR B. – 1 Oldřichov v Hájích - Mníšek

Místa krajinného rázu:

MKR B - 1 – a	lesní celky
MKR B - 1 – b	venkovská zemědělská krajina s menšími sídly – Oldřichov, Fojtka, Betlém, Albrechtice, Krásná Studánka, Radčice
MKR B - 1 – c	Mníšek – centrální část

Podoblast POKR B – 2 Liberec - předměstí

Místa krajinného rázu:

MKR B - 2 – a	Kateřinky
MKR B - 2 – b	Rudolfovo, Starý Harcov
MKR B - 2 – c	Nový Harcov, Lukášov

4. 3. OBLAST KRAJINNÉHO RÁZU OKR C. JIZERSKÉ HORY - JABLONECKO

Severní hranice OKR C. Jablonecko je vymezena od východu linií nejvyšších vrcholů Jizerských hor od státní hranice na masivu Smrku (1124 m) přes Plochý vrch (939 m) na Černý vrch (1024 m), Jizeru (1122 m), Černou horu (1084 m) a Holubník (1070 m) po Hřebínek, kde se obrací na jih a sousedí s OKR. B. Liberecko evropským rozvodím a dále přes Vysoký hřeben směřuje k jihu přes Lukášov na Prosečský hřeben. Oblast KR uzavírá z jihu hřeben Černé Studnice, téměř celá leží na území CHKO JH. Kompozičně je území velmi členité svojí morfologií s dvěma výraznými paralelními údolními údolímí Bílé Nisy a Kamenice a na ně kolmým údolím Desné s přítoky. Jednotlivé hřebeny vytvářejí polouzavřené prostory s mnoha výhledy a průhledy.

Přírodní charakteristika OKR C. Jizerské hory - Jablonecko

Geomorfologie

Geomorfologicky téměř celý OKR C. Jablonecko překrývá celek Jizerské hory, do jižní části zasahuje menší částí Žitavská pánev.

Z Jizerských hor na Jablonecko zasahují oba podcelky – Smrčská hornatina s jediným okrskem Vysoký jizerský hřbet a Jizerská hornatina, z níž sem zasahují okrsky Smědavská hornatina, Soušská hornatina, Tanvaldská vrchovina a Oldřichovská vrchovina.

Smrčská hornatina, která zasahuje do OKR jižní částí, zaujímá severovýchodní část Jizerských hor. Má charakter členité hornatiny. Tvořena je ortorulami, fylity a svory, zčásti granitoidy krkonoško-jizerského masivu. Charakteristický je reliéf kerné stavby s dvěma rozsáhlými hrášťovými stupni (hřbety) směru SZ-JV omezenými vysokými složenými zlomovými svahy.

Jizerská hornatina zaujímá centrální část Jizerských hor. Má charakter ploché hornatiny. Je tvořena granitoidy krkonoško – jizerského masivu, zčásti rumburského masivu, vzácně hornin krystalinika. Charakteristický je nesouměrný kerný reliéf stupňovitě klesající od S k J s rozsáhlými vrcholovými klenbami, žulovými vrchy a suky, strukturně denudačními hřbety, širokými třetihorními údolními a okrajovými svahy rozčleněnými hlubokými údolními zářezy. Jizerské hory tvoří mohutnou kru mírně skloněnou k jihu. Vrcholová plošina je členěna poměrně mělkými údolními.

Žitavská pánev do OKR zasahuje podcelkem Liberecká kotlina (IVA-4A) s okrskem Jablonecká kotlina (IVA-4A-b).

Liberecká kotlina je jižní, výše položenou částí Žitavské pánve. Má charakter tektonické sníženiny mezi Jizerskou hornatinou a Ještědským hřbetem. Tvořena je převážně granitoidy krkonoško-jizerského masivu, méně horninami krystalického pláště. Vyznačuje se pahorkatinným erozně denudačním reliéfem se zarovnanými povrchy typu echtplénu a pediplénu, strukturně denudačními a hrášťovými hřbety, suky a odlehliky. Typická jsou mělká zahloubená údolí vodních toků. Nejvyšším bodem je vrchol Prosečského hřebene (593 m). Do OKR zasahuje v oblasti Jablonce nad Nisou.

Nadmožská výška OKR C. Jablonecko v CHKO se pohybuje mezi 455 m n.m. (Kamenice v Tanvaldě) a 1124 m n.m. (Smrk).

Vodstvo

Hlavní evropské rozvodí Severní/ Baltské moře probíhá v části hranice oblasti mezi Hřebínkem a rozcestím U Buku. Oblast odvodňuje Rýnovická (Bílá) Nisa do Lužické Nisy a Odry a Kamenice s přítokem Jedlové a Albrechtického potoka a Desná s přítoky Bílé a Černé Desné a Černé Řičky do Kamenice, Jizery a Labe.

Rýnovická Nisa pramení nad Bedřichovem na Klikvové louce, vlévá se do Lužické Nisy v Jablonci nad Nisou. Na území CHKO JH je bystřinným tokem, protékajícím převážně zástavbou a regulovaným do kamenných zdí, místy s přirozenými břehy, v dolní části úzká, většinou zastavěná niva.

Lužická Nisa pramení nad obcí Lučany nad Nisou, ústí zleva do Odry na území Polska, státní hranici překračuje u Hrádku n. N. ve výšce 235 m. Jedná se o vodohospodářsky významný tok. Kratším úsekem protéká územím CHKO JH, převážně v zástavbě, v krátkém úseku zachovaná relativně přirozená niva bez zástavby.

Jizera pramení JV od Smrku, ústí zprava do Labe u Toušeně ve 169 m n. m. Jedná se vodohospodářsky významný tok. Na území CHKO JH na horním toku nejprve meandrující v ploché nivě, dále bystřinný balvanitý charakter téměř bez úprav. Zprava přijímá Jizerku, Tesařovský potok, Havírenský potok, Makovský potok.

Kamenice pramení na SZ svahu Černé hory ve výšce 975 m n. m., ústí zprava do Jizery v Podspálově ve 280 m n. m. Jedná se o vodohospodářsky významný tok. Na území CHKO JH horská bystřina nad VD Josefův Důl, pod ní strmý bystřinný balvanitý tok až po hranici CHKO, pomístně v souvislé zástavbě regulovaný. Významnými levostrannými přítoky jsou Bílá a Černá Desná s Černou říčkou, významný pravostranný přítok Smrčžovský potok, všechny částečně energeticky využité.

Z vodních nádrží jsou v OKR významné VD Josefův Důl na Kamenici, VD Souš na Černé Desné a VD Mšeno na Mšenském potoce.

Kulturní a historická charakteristika OKR

Přírodní podmínky (klíma, nadmořská výška, terén) ovlivnily dobu osídlení oblasti i charakter sídel. První drobnou osadou hluboko v lesích byl Jablonec, založený v roce 1356. Další rozvoj sídel nastal až v průběhu 16. století, kdy jsou uváděny Hraničná, Mšeno, Rýnovice, Bedřichov, Smržovka, Tanvald, Příchovice. Zároveň je v tomto století založena první etapa (renesančních) sklářských hutí - Bedřichov, Mšeno. V další vlně osídlení postupující proti proudu potoků během 17. století vznikly Janov nad Nisou, Hrabětice, Antonínov, Albrechtice, Desná, Potočná, Lučany, Horní Maxov, Jiřetín. Zakládání samostatných sídel bylo ukončeno na přelomu 17. a 18. století založením Josefova Dolu, Dolního Maxova, Žďáru, Polubného a uváděním trvalé osady Jizerka v roce 1764. Pokračuje rozvoj sklářství založením „lesních“ sklářských hutí v osadách Nová Louka, Kristiánov a Karlov. Dále postupuje zahušťování výstavby v údolních polohách řemeslnickými dílnami a posléze menšími i většími továrnami (sklářny, textilky, papírny, apod.), obytnou zástavbou venkovského a později i městského charakteru i občanskou vybaveností (školy, úřady, záložny, lázně, apod.). Nejstarší kostely jako dominanty obcí pocházejí z 17. (Příchovice, Rýnovice) a 18. století (Albrechtice, Příchovice, Polubný, Smržovka, Tanvald), mladší vystavěny až koncem 19. a ve 20. století. Rozvoj průmyslu byl podmíněn nejprve využitím vodní síly a budováním systémů vodních děl, později dopravou černého uhlí nově vybudovanou železnicí, která propojila sídla v údolích až po Josefův Důl a Harrachov. Výsledkem je typická kulturní zemědělsko-průmyslová krajina s údolními hustěji zastavěnými obytnými i výrobními stavbami s místy založenými centry městského charakteru a tradiční zástavbou rozptýlenou ve shlucích i jednotlivě ve svazích až po hřebeny. Od konce 19. století proběhlo v krátkém čase založení řady rozhleden, které se staly dominantami oblasti, a turistických chat (Královka, Bramberk, Slovanka, Špičák, Štěpánka).

Ve 2. polovině 20. století došlo k rozvoji rekreace a cestovního ruchu spojeného s rekonstrukcemi původních chalup, budováním podnikových rekreačních středisek, lyžařských sjezdových areálů, lyžařských běžeckých tratí, parkovišť a doprovodných zařízení. Zemědělské pozemky byly za socialismu sceleny a využívány jako velkokapacitní pastevní areály, ve strmých svazích ponechány osudu s důsledky výrazného návratu k původnímu ekosystému - lesu a zarůstání a pohledovému uzavírání údolí. V současnosti probíhá částečně rekonstrukce tradiční zástavby, výrazné jsou tlaky na výstavbu kapacitních ubytovacích zařízení, rekonstrukce a budování nových sportovních zařízení (lanovky, vleky, bobová dráha, běžecké tratě, bazény, ..) a další vybavenosti (parkoviště) včetně technické (stožáry, ...). Významný je rozvoj obytné i rekreační zástavby.

Harmonické měřítko a prostorové vztahy

Kompozičně významné jsou:

- linie nejvyšších vrcholů Černý vrch, Jizera, Černá hora, Holubník zdvihajících se nad plochou centrální částí hor
- výrazná údolí Bílé Nisy, Kamenice, Desné a Jizery a řadou dálkových výhledů a průhledů
- velmi členitá modelace terénu drobnějšími kolmými údolními
- prostorové členění (terénní konfigurací nebo vegetací) na drobnější pohledově uzavřené prostory s místními dálkovými výhledy
- typický charakter zástavby s hustěji zastavěnými dny údolí a rozptýlenou zástavbou shluků a jednotlivých staveb ve svazích až po hřebeny

Harmonické měřítko je uchováno v přirozeném měřítku velmi členitého terénu, lesní (menší nesouvislé lesní porosty) i nelesní (náletová zeleň na zemědělských pozemcích) zeleně, drobném měřítku pozemků i zástavby s dominantami kostelů v centrech obcí, rozhleden na vrcholech a výrobních objektů v údolních polohách včetně bohaté cestní sítě.

Celé území je částečně přehledné z hraničních vrcholů - Černá Studnice, Štěpánka, část na náhorní plošině i ze Smrku, Černé hory, Jizery, apod. Pohledově exponované jsou veškeré hřebenové polohy, tvořící linii obzoru. Významné jsou pohledové směry z Maxovského hřebene (Hrabětice), Polubného, Příchovic. Harmonické prostorové vztahy spočívají v typickém prostorovém uspořádání území vyvinutém na základě

přírodních podmínek (členitý terén, vodní síť, klima, vegetace) a historického vývoje v kulturní zemědělskou krajinu s historickými průmyslovými prvky.

Podoblasti krajinného rázu v OKR C Jizerské hory - Jablonecko

Podoblast POKR C – 1 Jablonecko-tanvaldská

Místa krajinného rázu:

- MKR C -1 - a lesní celky
- MKR C - 1 - b Bedřichov, Janov, Loučná – centrální část
- MKR C - 1 - c Bedřichov, Janov, Hrabětice
- MKR C - 1 - d centrální část Lučan, Jindřichova, Smržovka, Dolní Tanvald
- MKR C - 1 - e Horní Maxov, Horní Lučany, Záhoří, Bramberk
- MKR C - 1 - f Jiřetín, Josefův Důl - centrální část
- MKR C - 1 - g Josefův Důl – okrajové části, Mariánská Hora
- MKR C - 1 - h Albrechtice, Špičák
- MKR C - 1 - i lokality Žďár, Na Balkáně, Pustiny, Sladká Díra
- MKR C - 1 - j Tanvald , Desná - centrum

Podoblast POKR C – 2 Příchovicko-polubenská

Místa krajinného rázu:

- MKR C -2 – a Kořenov - centrum
- MKR C -2 – b Polubný, Příchovice, Rejdice, Černá Říčka

4. 4. OBLAST KRAJINNÉHO RÁZU OKR D. JIZERSKÉ HORY - ŽELEZNOBRODSKO

Severní hranici s OKR C. Jablonecko tvoří pokračování Černostudničního hřebene až po Hvězdu a Bílou skálu, východní hranice s OKR E. Krkonoše je vymezena rozsochou Javorníku a Tomášových vrchů. Z OKR. D. Železnobrodsko zasahuje do CHKO JH pouze malá severovýchodní část. Celá oblast se otvírá směrem k jihozápadu Železnobrodskou vrchovinou.

Přírodní charakteristika OKR. D Jizerské hory - Železnobrodsko

Geomorfologie a geologie

Geomorfologicky se v OKR D. Železnobrodsko stýkají celky Krkonošské podhůří a Krkonoše.

Z Krkonošského podhůří do OKR zasahuje podcelek Železnobrodská vrchovina s okrskem Vysocká hornatina. Železnobrodská vrchovina je severní částí Krkonošského podhůří. Má charakter členité vrchoviny kerné stavby v mezihorské sníženině. Tvořena je zvrásněnými staropaleozoickými fylity s vložkami odolnějších hornin. Reliéf charakterizují široké rozvodné hřbety, ploché suky a odlehlíky a plošně zarovnané povrchy v různých výškových úrovních a hluboce zaříznutá údolí pravoúhlé vodní sítě.

Z Krkonoš sem zasahuje podcelek Krkonošské rozsochy s okrskem Vilémovská hornatina v oblasti Hvězdy a Bílé skály.

Vodstvo

Oblastí KR protékají v směru SV-JZ dva levostranné přítoky Kamenice - Ješkrabec (Rejdický potok) a Zlatník. Na území CHKO JH se zde nenacházejí významnější vodní plochy

Kulturní a historická charakteristika OKR D. Jizerské hory - Železnobrodsko

Osídlení území je uváděno od 14. století založením hradu Navarova nad soutokem Zlatníku s Kamenicí a lesních lánových vsí podél vodních toků v levobřežních svazích a údolích Kamenice - na území CHKO JH Zlatá Olešnice (1374). V 16. století založena sklářská huť v Rejdicích (1577) jako počátek osídlení obce, v 17. století uváděna obec Český Šumburk (1611).

Území svažující se jihozápadně do údolí Kamenice má výrazně zemědělský charakter s mozaikou středně velkých (na obých hřebenech větších) pozemků luk, pastvin a orné půdy, lesních ploch a nelesní zeleně. Charakter osídlení je obytný a rekreační bez výraznějších průmyslových objektů, avšak pomístně s velkými zemědělskými areály.

Dominantou je vrch hvězda s rozhlednou Štěpánka, pohledové vazby do vnitrozemí - Podkrkonoší, Pojizeří, Český ráj, apod.

Harmonické měřítko a prostorové vztahy

Kompozičně významné jsou:

- masiv Hvězdy a Kapradínku dominující prostoru na severu
- táhlé souběžné hřebeny jihozápadního směru směrem ke Kamenici
- členitá modelace terénu s mírnějšími sklony svahů
- pohledově otevřenější prostory s menším podílem lesů a nelesní zeleně
- drobné měřítko sídel a samot pomístně narušují objekty socialistických zemědělských areálů

Harmonické měřítko je uchováno v přirozené modelaci terénu a měřítku vegetačních celků (les, louky, nelesní zeleň) historicky vyvinutých v kulturní zemědělské krajině a struktuře (velikosti a skladbě) venkovských sídel drobného měřítko a řídce roztroušených samot.

Celé území je přehledné zejména z rozhledny Štěpánka na vrchu Hvězd a z Bílé skály. Pohledově exponované jsou hřebeny Jírova kopce a Petruškových vrchů (mimo CHKO JH), stejně jako výhledy z nich směrem k horám.

Harmonické prostorové vztahy spočívají v dochovaném prostorovém členění výrazně venkovského prostoru s významným podílem obhospodařovaných zemědělských pozemků, mozaikovitou lesní a nelesní zelení a venkovským charakterem osídlení.

Podoblasti krajinného rázu v OKR D. Jizerské hory - Železnobrodsko

Podoblast POKR D – 1 Olešnická

Místa krajinného rázu:

MKR D -1 – a	Český Šumburk
MKR D -1 – b	Zlatá Olešnice, zemědělská krajina

4. 5. OBLAST KRAJINNÉHO RÁZU OKR E. JIZERA (JIZERSKÉ HORY, KRKONOŠE)

Západní část řešeného území – Paseky nad Jizerou a osada Havírna, byla převzata ze studie Hodnocení krajinného rázu krkonošského národního parku a jeho ochranného pásma, (autoři studie Ing. arch. Jitka Brychtová, Ing. Josef Krause, 2003)

Krajina s výraznou modelací terénu, zahrnující povodí horního toku Jizery. Krajinnou osou celku je výrazně hluboké údolí řeky Jizery, místy charakteru kaňonu. Koryto řeky má převážně přirozený charakter, jen v místech zástavby je lokálně zpevněno.

Střední část krajinného celku je pohledově provázána s horskými krkonošskými hřbety. Je složena z jednotlivých dílčích prostorů bočních údolí, výrazně modelována, tvořena především pastvinami a loukami s drobným členěním i většími plochami lesů. V lesích převažují smrkové monokultury a v mozaice luk a pastvin se vyskytují zbytky květnatých luk. Charakteristický je rozptýlený způsob zástavby, který v nejnižší

položených částech údolí přechází v kompaktnější zástavbu až městské struktury – Rokytnice nad Jizerou a Jablonec nad Jizerou.

Jižní část má charakter podhůří s většími plochami polí a kompaktnější strukturou sídel. Není zde přímá pohledová vazba k hlavním krkonošským hřebenům.

Oblast již náleží k oblasti Vysocka, je to území s kontinuitou českého osídlení. Je specifické výrazným zachováním řady hodnotných objektů lidové architektury, tradic a nářečí. Specifický ráz – typ vysockého roubeného domu, si podnes zachovala sídla se starým českým osídlením – Paseky nad Jizerou, Zlatá Olešnice. Původně byla venkovská zástavba vysockých vesnic i Krkonoš shodná s lidovou zástavbou Jablonecka (do konce 18.stol.). Vysocko zůstalo zemědělské, a proto se zde udržela podoba roubené architektury déle. Zachovaly se původní typy štítů a střech, a zejména charakteristické lomenice s námětky. Lomenice bývaly u některých nákladnějších staveb horizontálně předěleny do dvou polí. Horní pole pod kuklou bývá bedněno vstřícně do dvou a více oddílů. Spodní pole je bedněno svíse. Spodní a horní pole bývá odděleno profilovanými římsami a lištami, někde zde bývá úzký vlis. Celkově byly stavby bohatěji zdobeny a řemeslně dotvářeny.

Území je výrazně pohledově propojeno s celými západními Krkonošemi. Z hřebenové linie jsou nádherné výhledy na hlavní krkonošské hřebenové linie i do protilehlých údolí. K výrazným vrchům náleží Bílá skála, Petruškovy vrchy.

Podoblasti krajinného rázu v OKR E. Jizera (část spadající také pod CHKO Jizerské hory)

Podoblast POKR V – 1 Rokytnicko – pasecká (pouze část náleží k řešenému území)

Místa krajinného rázu:

MKR V -1 - a	lesní komplexy, Havírna
MKR V -1 - b	Paseky, Makov

5. CHARAKTERISTIKY PODOBLASTÍ KRAJINNÉHO RÁZU.

OKR A.B.C.

POKR ABC – 1 Podoblast krajinného rázu Náhorní plošina včetně strmých svahů.

Členění na místa krajinného rázu:

MKR ABC - 1 – a	jádrové území
MKR ABC - 1 – b	zbylá část náhorní plošiny, lesní komplexy včetně lučních enkláv a přehradních nádrží
MKR ABC - 1 – c	drobné osady v lučních enklávách

Charakteristika území, prostorové vztahy, struktura krajiny, sídel:

Náhorní plošina je vymezena jako přírodně, geomorfologicky a krajinářsky nejcennější část Jizerských hor, zahrnující náhorní plošinu a přilehlé zalesněné strmé svahy. Na severní straně je území vymezeno úpatím prudkých svahů Jizerských hor, na jižní straně, kde jsou svahy pozvolnější, hranicí souvislých lesních komplexů a okrajovými svahy včetně izolovaných okrajových sídel a enkláv (Karlovy, Novina), které svým terénním utvářením náleží k centrální části.

Území je tvořeno převážně masivem Jizerských hor. Od nejvyšších vrcholů (Jizera, Černá hora, Smědavská hora, Holubník, Černý vrch a další) se táhne náhorní plošina, jež se mírně svažuje k jihu a je členěna poměrně mělkými údolími a nevýraznými vrchy. Na jižní straně se projevuje stupňovitě klesající kerný reliéf s širokými třetihorními údolími a okrajovými svahy rozčleněnými relativně hlubokými údolními zářezy. S tímto pozvolně klesajícím reliéfem nápadně kontrastuje až 600 m vysoký severní sráz, členěný divokými

roklemi s vodopády (Velký a Malý Štolpich, Černý potok) a mohutnými skalními stěnami a sutěmi při horní hraně.

Žulové podloží podmiňuje tvary georeliéfu, charakter vodních toků i půdní typy a často vystupuje na povrch v podobě skalek a balvanů. Výjimečný je čedičový vrchol Bukovec (olivinický nefelinit), výrazná dominanta nad soutokem Jizery s Jizerkou.

Severovýchodní část zaujímá Smrčská hornatina, tvořená ortorulami, fylity a svory, pro níž je charakteristický reliéf kerné stavby s dvěma rozsáhlými hřbety.

Přestože jsou lesní porosty převážně přeměněné na monokultury smrku ztepilého, místy dokonce nepůvodního smrku pichlavého, vyskytují se zde četné fragmenty cenných porostů. Nejvýznamnější je výskyt přírodě blízkých společenstev listnatých a smíšených lesů s převahou buku na strmých severních svazích, kde díky jejich nedostupnosti nedošlo k tak významné přeměně druhové skladby. Jedná se o acidofilní bučiny s fragmenty květnatých a horských klenových bučin, místy suťových lesů. Přírodě blízké lesní porosty se vyskytují také v okolí Oldřichova a Fojtky, Rudolfova, na svazích Javorového, Žulového a Dračího vrchu, ve vrcholových partiích Špičáku, na svazích Vlašského hřbetu a Kapradníku. Zcela výjimečná je mozaika květnatých bučin, horských klenových bučin, suťových lesů a horských třtinových smrčín na Bukovci.

Na náhorní plošině převládají přeměněné lesy (nepůvodní smrčiny) v mozaice s horskými třtinovými smrčínami. Podle vodních toků a v depresích najdeme rašelinné a podmáčené smrčiny (v mělkých pánvích rašelinišť - NPR Rašeliniště Jizery, NPR Rašeliniště Jizerky, PR Černá jezírka). Na vrcholcích a v oblasti Smrku a Klínového vrchu se vyskytují horské třtinové smrčiny, na svazích Smědavské hory fragmenty horských papratkových smrčín.

Mezi významnou nelesní vegetaci tohoto prostoru patří rašeliniště. Nejvýznamnější jsou rašeliniště a vrchoviště na přirozených bezlesích (NPR Rašeliniště Jizery, NPR Rašeliniště Jizerky, PR Rybí loučky, PR Černá jezírka), menší přechodová rašeliniště se nacházejí na březích vodních nádrží. Nejvýznamnější luční porosty se nacházejí na Jizerce pod Bukovcem (Pralouka a Upolínová louka v PR Bukovec).

Lesní komplexy i rašeliniště mají velký význam nejen jako samotné biotopy, podílejí se na spoluutváření krajinného rázu také prostřednictvím ovlivnění vodního režimu Jizerských hor. Podporují retenci vody v krajině a vyrovnanost průtoků v četných drobných vodních tocích. Spolu s klimatem bohatým na srážky a nepropustností podloží se podílejí na vzniku významné pramenné oblasti v celé části náhorní plošiny a četných drobných vodních toků, spadajících do údolí v podobě bystřín s vodopády (na severní straně) nebo meandrující a vytvářející mělká údolí s rašeliništi v horní části plošiny a teprve později se zahlubující (na jižní straně). Do POKR spadají také přehrady, vybudované na vodních tocích (Bedřichov, Josefův Důl, Souš). Přehrady Josefův Důl a Souš slouží jako zdroje pitné vody.

Sídla zasahují do území pouze okrajově – jedná se většinou o drobné, výše položené osady s rozptýlenou zástavbou a převažující původní lidovou architekturou. Především Jizerka – VPR, unikátně zachovaná horská osada s rozptýlenou zástavbou a dominantou Panského domu, Václavíkova Studánka, Karlov, okrajová část Hrabětic, Peklo v závěru Josefova Dolu a již nezaměnitelné samoty nebo seskupení objektů – Kristiánov, Nová Louka, Mariánskohorské boudy. Charakteristické je jejich úzké propojení s přírodním prostředím – návaznost na cenné horské louky, velké zastoupení rozptýlené zeleně v lučních enklávách a pohledová návaznost na přírodní dominanty prostoru. Tato drobná sídla a osady jsou dnes dokladem kulturně historického vývoje území, způsobu osídlování obtížně přístupné horské krajiny a v neposlední řadě územím s vysokým zastoupením jedinečně zachovaných typických objektů lidové architektury.

Pohledové vazby, dominanty:

Významnými dominantami v rámci vymezené krajinné podoblasti jsou vrchy Jizera, Smrk, Černá hora, Smědavská hora, Poledník, Holubník, Špičák. K výrazným náleží Střední hřeben jizerský, Vysoký hřbet na polské straně a Vlašský hřeben. Zcela nezaměnitelnou siluetu i ve velmi vzdálených pohledech má čedičový vrch Bukovec. Při severním okraji jsou jedinečnou dominantou strmé skalnaté srázy se skalními stěnami. Při jižním okraji k výrazným náleží Buková hora, Krásný, Maxovský hřbet, Desenský hřeben a Kateřinský hřbet.

K výrazným náleží také skalnaté vrcholy a vrchy při okraji vymezeného území, které dotvářejí charakter sousedních oblastí a podoblastí – Ostrý, Vřesoviště, Dračí vrch při západním okraji.

Území je pohledově propojené se sousedními POKR. Zejména severní prudké svahy a jejich skalnaté vrcholy (Frýdlantské cimbuří, Hajní kostel, Ořešník, Polední Kameny, Paličnick a další) působí spolu s nejvyššími vrcholy (zejména Smědavskou horou, masívem Smrku) jako výrazné pohledové dominanty Frýdlantska a jednoznačně tuto oblast z jihu vymezují. Z jižní strany (od Jablonecka) se ve výhledech uplatňuje zejména vrchol Jizery, Černá hora, Smrk, Bukovec a hřbety klesající k jihovýchodu.

Ke kulturním dominantám náleží objekt rozhledny na Smrku. Jen mírně nad vrcholky lesa vystupuje kamenná rozhledna Královka, kovová konstrukce rozhledny Slovanky na Maxovském hřbetu je skryta ve stromech.

Narušení charakteru území z hlediska krajinného rázu:

Mezi největší narušení patří přeměna druhového složení lesních komplexů, jež vznikla během hospodaření v posledních zhruba 200 letech. Proběhly změny v druhové, věkové a prostorové skladbě lesních porostů, spočívající v nadměrné těžbě a následném zalesňování smrkem cizí provenience. V 2. pol. 20. století následovaly větrné a hmyzí kalamity, jež měly (za spolupůsobení škodlivin v ovzduší) za následek odumření a vytěžení poškozených porostů druhotných smrčín a jejich nahrazení výsadbami nepůvodních ekotypů smrku ztepilého a nepůvodního smrku pichlavého. Velkou část lesních porostů proto dnes představují stejnověké monokultury smrku ztepilého a pichlavého. K narušením náleží i provedené meliorace v lesních komplexech.

Celkové hodnocení krajinného prostoru, potenciál území:

Území lze považovat za velmi cenný přírodní a přírodě blízký krajinný prostor, jenž je určující pro celkový charakter Jizerských hor, který utváří svým reliéfem, vodním režimem a živou přírodou (a to i přes velké narušení lesních komplexů, jež je třeba považovat za dočasný stav). Prioritou pro POKR je ochrana území a management vedoucí ke zlepšení druhové a prostorové skladby lesů.

Prvky a znaky utvářející charakteristický ráz podoblasti krajinného rázu POKR ABC - 1

Identifikace charakteru území z hlediska krajinného rázu				
1/ Přírodní charakteristiky:			Význam	Projev
1/ Přírodní charakteristiky:	Modelace terénu:	Náhorní plošina s jemnou modelací	I.	+
		Prudké severní svahy se skalnatými vrchy	I.	+
		Výrazné dominanty (Bukovec, Jizera, Smědavská hora, Smrk a další zejména v severní a centrální části)	I.	+
	Vodní toky:	Typická silueta vulkanického vrchu Bukovec	I.	+
		Zaříznutá balvanitá údolí a rokly vodních toků na severní straně	I.	+
		Hluboká údolí drobných vodních toků na jižní straně	I.	+
		Pramenná oblast	I.	+
		Rašeliniště (rašeliniště Jizery a Jizerky, Na Čihadle, Černá jezírka, Velká klečová louka, Rybí loučky a další)	I.	+
		Množství drobných vodních toků	I.	+
		Meandry Jizery a Jizerky	I.	+
	Vegetace:	Vodní nádrže	II.	0
		Části přírodě blízkých lesů (bučiny na severních svazích, třtinové smrčiny na vrcholcích a svazích, rašelinné smrčiny na náhorní plošině atd.)	I.	+

		Rašeliništní vegetace Přírodě blízké louky (např. PR Bukovec) Lesy s přeměněnou druhovou skladbou (monokultury smrku ztepilého a smrku pichlavého)	I. I. I.	+ + 0 -
2/ kulturní a historické:	Osídlení:	Rozptýlená zástavba, drobné osady, samoty – zachovaný charakter horské zástavby i staveb, cenný doklad historického vývoje, osídlení i života horách – př. osada Jizerka - VPR, Kristiánov, Nová Louka, Mariánskohorské boudy, Peklo, Karlov	I.	+
	Objekty:	Pozůstatky bývalých sklářských osad - panské domy, sklárna – paměť krajiny roubené, poloroubené i zděné domy Převaha objektů původní lidové architektury Četné drobné památky, v současnosti obnovované – křížky, pomníčky, paměť krajiny Objekty související s historickým vývojem – Panský dům na Nové Louce, Kristiánov, objekty v osadě Jizerka Přehradní nádrže, hráze a související stavby Torzo protržené přehrady na Bílé Desné Rozhledna na Smrku, kamenná rozhledna Královka	I. I. I. I. - II. I. II. - III. III. II.	+ + + + + 0 0 +
3/ Prostorové vztahy:	Dominanty náhorní plošiny se významně uplatňují ve výhledech ze sousedních POKR Nejvýraznějšími dominantami v rámci tohoto prostoru je Jizera, Smrk, Smědavská hora, Černá hora, Špičák, Holubník a Bukovec, k výrazným hřebenům patří Vlašský hřeben, Střední hřeben Jizerský, Vysoký polský hřbet. Severní prudké svahy a jejich skalnaté vrcholy (Poledník, Ořešník, Hajní kostel a další) působí spolu s nejvyššími vrcholy (Smědavská hora, Jizera, Smrk) jako výrazné pohledové dominanty Frýdlantska Od Jablonecka se ve výhledech uplatňuje náhorní plošina s výraznými vrcholy - Jizerou, Smědavskou horou, Černou horou, charakteristickou siluetou Bukovce, a táhlými hřbety. V údolích Černé Nisy, Kamenice a Černé Desné se uplatňuje kontrast velké vodní plochy a souvislých lesních porostů.			

Stupnice hodnocení významu: I. určující, zásadní prvky II. spoluurčující, dotvářející III. doplňující
Projev: + pozitivní, - negativní, 0 neutrální

OKR A. Oblast krajinného rázu Jizerské hory – Frýdlantsko

Podoblast krajinného rázu POKR A – 1 Smědá

Místa krajinného rázu:

MKR A - 1 – a	lesní celky
MKR A - 1 – b	Hejnice, Raspenava – centrální části
MKR A - 1 – c	Hejnice, Raspenava, Bílý Potok, Ferdinandov, Větrov - venkovská zástavba včetně zemědělské krajiny
MKR A - 1 – d	Lázně Libverda

Charakteristika území, prostorové vztahy, struktura krajiny, sídel:

K vymezené krajinné podoblasti náleží údolí Smědé včetně jejích přítoků, z nichž nejvýraznější je Libverdský potok a potok Štolpich a mělké údolí Olešky. Od náhorní plošiny je odděleno svahy a úpatím Jizerských hor a hřbetu Smrku, na severní straně jej vymezuje PP Peklo, jež leží již mimo CHKO. Svahy údolí říčky Smědé jsou (zejména na levém břehu, navazujícím na strmý masiv hor) modelované četnými drobnými přítoky. Výsledkem erozního působení srážkové vody se vytvořila zvlněná krajina s jemnou modelací terénu. Na severní straně navazuje krátké, relativně hluboké údolí Libverdského potoka, jež je odděleno od údolí Smědé úzkým zalesněným hřbetem. Směrem k západu, za Raspenavou, se niva Smědé rozšiřuje a údolí se více rozevívá a zplošťuje.

Výrazným pohledovým předělem na jižní straně je masiv hor se skalnatými vrchy, jež se uplatňuje ve výhledech a vytváří působivou pohledovou kulisu. Na východě je významnou dominantou Smrk. Na severu ohraničuje pohledy již méně výrazný Pekelský vrch a vrch Chlum, náležící do PP Peklo a Sviňský vrch, ležící nad lázněmi Libverda. V blízkosti Smědé se uplatňují drobnější, převážně zalesněné vrchy, tvořící dílčí pohledové dominanty.

Údolí Smědé je poměrně hustě a téměř souvisle osídlené, zástavba se soustřeďuje k blízkosti vodního toku a její struktura vychází z původních údolních lánových vsí. Současná zástavba je směsí původní venkovské zástavby, průmyslové zástavby, rozvíjející se podél říčky Smědé a navazujících kolonií dělnických domků (zejména Raspenava), starší městské zástavby (hlavně Hejnice) a novodobé zástavby (bytové a panelové domy, rodinné domy z 80. let a nové rodinné domy). Největší zastoupení původní venkovské architektury je v Bílém Potoce, Větrově, v částech Hejnice, v obci Ferdinandov, ležící nad soutokem obou Štolpichů. Poněkud odlišný charakter mají Lázně Libverda, kde vzniklo historické lázeňské centrum a okolní zástavba má spíše lázeňský a rekreační charakter.

Krajina je v porovnání s ostatními POKR relativně intenzivně zemědělsky využívaná, zejména jako pastviny a louky. V místech s příznivějšími podmínkami se objevuje také orná půda, jejíž zastoupení stoupá směrem k západu a severu, kde je plošší reliéf. Původní členění krajiny je místy dodnes patrné v podobě členitých lesních okrajů a dochovaných částí mezi a remízů. K členění luk (hlavně na levém břehu Smědé) přispívá také hustá potoční síť, drobné vodní toky mají mimo sídla převážně přírodě blízký charakter a doprovodný dřevinný porost, místy jsou na nich vybudované malé vodní nádrže, využívané produkčně nebo rekreačně.

Narušení charakteru území z hlediska krajinného rázu:

Narušení krajinného rázu představuje zejména přestavba v obcích, tj. změna urbanistické struktury, výstavba průmyslových objektů a areálů, jež jsou zčásti funkční a zčásti zanedbané či opuštěné, zahuštěná zástavba RD z 80. let a nových RD, částečné narušení představuje výstavba penzionů a jiných rekreačních objektů. Vzhledem k poloze zástavby (v údolích podél vodního toku) není toto narušení patrné z širších krajinných pohledů a uplatňuje se spíše ve vnitřním prostoru obcí. Výjimku tvoří plošná zástavba bytových domů a provozoven, ve svazích nad městem Hejnice a panelových domů v centru, jež se uplatňuje ve výhledech z protějších svahů a v souvislostech s barokním komplexem. K narušení, které se však týká zejména samotné obce Hejnice, náleží celková neupravenost centrálního náměstí včetně rozpadajících se objektů a nevhodnost i úpravy některých objektů podél hlavní přístupové cesty k poutnímu místu.

Okolní krajina je jinak bez výraznějšího narušení a díky bohatému členění a pohledové návaznosti k severním strmým svahům Jizerských hor působí velice harmonickým dojmem.

Celkové hodnocení krajinného prostoru, potenciál území:

Krajinný prostor je zemědělsko-sídelní krajinou, zahrnující harmonickou kulturní krajinu s výraznou pohledovou vazbou na cenné jádrové území CHKO a jeho dominanty. Polyfunkční menší sídla, jež v sobě spojují funkci obytnou, výrobní, zemědělskou a rekreační, jsou výchozími body do chráněného území. Důležitý je důraz na kultivaci a vhodnou obnovu narušených částí a ploch, zachování ucelených částí s hodnotnou venkovskou i městskou zástavbou, vhodná obnova nebo nové využití průmyslových areálů a objektů. Důraz by měl být kladen také na šetrné zemědělství se zachováním členění krajiny (staré cesty, meze, remízky, členité lesní okraje), ochranou vodního režimu a vodních toků a podporou rozvoje přírodě

blízkých společenstev).

Prvky a znaky utvářející charakteristický ráz podoblasti krajinného rázu

POKR A - 1

Identifikace charakteru území z hlediska krajinného rázu				
1/ Přírodní			Význam	Projev
Charakteristiky:	Modelace terénu:	Údolní prostor s výraznou pohledovou vazbou na sousední POKR Náhorní plošina včetně strmých svahů (dominanta Smrku a severních svahů Jizerských hor) a na PP Peklo Zvlněný reliéf, jemná modelace terénu, podmíněná četnými drobnými vodními toky	I.	+
	Vodní toky:	Četné menší vrchy, tvořící dílčí pohledové dominanty (např. Vápenný vrch, vrch Na hrátkách, Nad Zátíším, Podlesi) Drobné skalky na menších vrcholech Smědá a její přítoky, neopevněné části toku Upravená část toku v obcích (např. opevněná část Libverdského potoka v Lázních Libverda a koryta Smědé v Hejnicích a Raspenavě) Drobné vodní toky v krajině s přirozeně meandrujícím korytem, místy vytvářející nivu (např. Štolpich u Ferdinandova)	I. I. I. I. I.	+ + + - +
	Vegetace:	Drobné vodní nádrže (rybníčky) doprovod vodních toků - luhy a olšiny, niva Štolpichu u Ferdinandova Remízy, drobné lesíky na vrcholcích kopců s převahou listnatých stromů (cenné jsou zejména porosty dubů) soliterní stromy v krajině lesní porosty s převahou listnatých dřevin na strmých svazích aleje kulturní louky, pastviny	III. I. I. I. I. II. II.	+ + + + + + +
2/ Kulturní a historické:	Osídlení:	Osídlení soustředěné do údolí, původní struktura údolních lánových vsí - zbytky velkých usedlostí Zachovány ucelené části venkovské zástavby Kulturní a historická centra obcí (náměstí s bazilikou a klášterem v Hejnicích, kostel s farou a okolím v Raspenavě, lázeňské centrum v Libverdě) Zachované poutní cesty k poutnímu areálu v Hejnicích včetně sakrálních prvků Zachované pozůstatky historického členění krajiny (členité lesní okraje, meze, remízy, doprovody cest) Kolonie dělnických domků, navazující na průmyslové objekty (Raspenava) Průmyslová zástavba (Raspenava, částečně Hejnice, Bílý Potok) Obytná zástavba z 80. let (Hejnice, částečně Raspenava)	I. I. I. I. I. I. II. II. III.	+ + + + + + 0 0 - -
	Objekty:	typ roubeného a poloroub. domu s podstávkou, někdy s hrázděným patrem, typické zděné objekty Objekty kostelů (bazilika s klášterem v Hejnicích, kostel s farou v Raspenavě, kostel v Bílém	I. I.	+ +

	Potoku) Vily továrníků z přelomu 19. a 20. století Objekt zámečku v Raspenavě Dělnické domky v okolí průmyslových objektů, dnes zčásti přestavěné Průmyslové objekty a areály Rekreační objekty (pensiony, soukromé rekreační chaty, chatové kolonie) Nové rodinné domy Objekty z 80. let – panelové domy, rodinné domy, okály Kulturní dominanty: Věže kostelů v Bílém Potoce, Hejnicích, Raspenavě, zámek Frýdlant	I. - II. I. III. II. III. III. II. - III. I.	+ + 0 - 0 - 0 - - +
--	---	---	--

Stupnice hodnocení významu: I. určující, zásadní prvky II. spoluurčující, dotvářející III. doplňující

Projev: + pozitivní, - negativní, 0 neutrální

3/ Prostorové vztahy:	Důležitá vazba na jádrové území, které spoluutváří charakter krajiny Frýdlantska. Nejvýraznější je vazba na severní strmé stěny Jizerských hor (výrazná pohledová kulisa se skalnatými vrchy a srázy) Na východní straně se pohledově uplatňuje masiv Smrku. Na severu území tvoří pohledovou dominantu vrcholy přírodního parku Peklo (Pekelský vrch, Dubový vrch a výrazný znělcový vrch Chlum) Dílčí dominanty v rámci POKR tvoří drobné vrchy podél Smědé (Vápenný vrch, vrch Na hrátkách)
	Pohledově velmi exponované z dálkových pohledů od jihu i severu je Albrechtické sedlo a horizont probíhajícího hřebene včetně zpětných pohledů z něho. Široký otevřený, relativně přehledný prostor odlesněného údolí kontrastuje se souvislými porosty lesů na strmých svazích Členité okraje souvislých lesních porostů, izolované lesy a nepravidelná liniová zeleň ve volné krajině vytvářejí dynamickou strukturu krajiny. V pohledech z hrany severních svahů (vyhlídky) se uplatňuje liniová struktura sídel v ose údolí v kontrastu s nezastavěnou volnou krajinou. Zástavba, která je umístěna v mělkých údolích se v širších pohledech do krajiny uplatňuje jen minimálně. Výraznou dominantou je barokní komplex - bazilika a klášter v Hejnicích

OKR A. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Frýdlantsko

Podoblast krajinného rázu POKR A – 2 Novoměstsko

Místa krajinného rázu:

MKR A - 2 – a	lesní celky
MKR A - 2 – b	Ludvíkov, zemědělská krajina
MKR A - 2 – c	Nové Město – předměstí

Charakteristika území, prostorové vztahy, struktura krajiny, sídel:

Jedná se o okrajovou část území, oddělenou od náhorní plošiny masivem Smrku. Zahrnuje drobné okrajové vrchy Smrčského hřbetu (Sviňský vrch, Měděnec, Rapická hora), porostlé vesměs smrkovými monokulturami. Na ně navazuje na severozápadě mírně svažité, nepřiliš výrazně členěná zemědělská krajina s částmi sídel Ludvíkov a Nové Město pod Smrkem. Zemědělská krajina je využívána jako orná půda či produkční louky. Nepřiliš členitá struktura a plošší reliéf zemědělské půdy vhodně kontrastuje s hmotou pohoří na obzoru.

Ve výhledech se výrazně uplatňuje panorama Jizerských hor, nejvýraznější je dominanta Smrku. Ze severu a západu navazuje za hranicemi CHKO relativně plošší krajina s výraznou dominantou Chlumu a nepříliš výrazným Jindřichovickým hřebenem.

Osídlení vychází v rámci vymezeného POKR z původních lánových vsí, v Ludvíkově se zachoval venkovský ráz zástavby se zastoupením objektů původní lidové architektury, urbanistická struktura okrajové části Nového Města byla překryta novodobou plošnou výstavbou příměstského typu.

Narušení charakteru území z hlediska krajinného rázu:

Zemědělská krajina byla sice scelená do větších celků, ale v daném kontextu výrazných pohledových dominant na obzoru nepůsobí příliš rušivým dojmem. Za narušení je třeba považovat pozměněnou druhovou skladbu lesů; jedná se převážně o smrkové monokultury.

Celkové hodnocení krajinného prostoru, potenciál území:

Krajinný prostor zahrnuje sídelně-produkční krajinu se zemědělsko-lesnickým hospodařením. Sídla mají převažující obytnou funkci, se zastoupením privátních rekreačních objektů (Ludvíkov p. S.). Sídla s polyfunkčním charakterem se mohou stát výchozími body do chráněných území (CHKO, PP) i do krajiny Frýdlantska. Vhodná je postupná podpora přírodě blízkého hospodaření v lesích s cílem postupné změny druhové skladby směrem k druhově a prostorově pestřejším porostům.

Prvky, znaky utvářející charakteristický ráz podoblasti krajinného rázu

POKR A - 2

Identifikace charakteru území z hlediska krajinného rázu				
1/ Přírodní			Význam	Projev
Charakteristiky:	Modelace terénu:	Nevýrazné vrcholy u severního úpatí Smrku (Sviňský vrch, Měděnec, Rapická hora), od kterých se táhnou mírné svahy do údolí Lomnice	II.	+
	Vodní toky:	Ztracený potok a Lomnice – drobné vodní toky v mělkém až plochém údolí	III.	+
	Vegetace:	Lesní porosty – smrkové monokultury Kulturní a intenzivně obhospodařované louky, pastviny Ludvíkovská alej	I. - II. II.	0 - 0 + +
2/ Kulturní a historické:	Osídlení:	Původní venkovská struktura zástavby v Ludvíkově včetně kostela	II.	+
	Objekty:	Venkovské domy dřevěné i zděné (Ludvíkov)	II.	+
		Lokalita Malá Strana v Novém Městě pod Smrkem – zachovaný zčásti charakter zástavby	III.	+
		Plošná příměstská zástavba v Novém městě p.S.	II. – III.	0 -
		Panelová zástavba v Novém Městě p.S.	II.	-

Stupnice hodnocení významu: I. určující, zásadní prvky II. spoluurčující, dotvářející III. doplňující

Projev: + pozitivní, - negativní, 0 neutrální

3/ Prostorové vztahy:	Důležitá vazba na POKR Náhorní plošina (hřbet Jizerských hor a výraznou dominantu Smrku) a na PP Peklo, ležící mimo CHKO (dominantu Chlum) Severním směrem navazuje již jen mírně vlněná krajina, pohledovým předělem je Jindřichovický hřeben Otevřený prostor jasně vymezený málo členitými okraji lesa bez výrazného zastoupení nelesní zeleně, velké nečleněné plochy zemědělské půdy Relativně sevřený útvar soustředěné zástavby města Nové Město p. S.
-----------------------	--

OKR B. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Liberecko

Podoblast krajinného rázu POKR B – 1 Oldřichov v Hájích - Mníšek

Členění na místa krajinného rázu:

MKR B – 1 – a	Lesní celky
MKR B – 1 – b	Venkovská zemědělská krajina s menšími sídly – Oldřichov, Fojtka, Betlém, Albrechtice, Radčice, Krásná Studánka
MKR B – 1 – c	Mníšek - centrální část

Charakteristika území, prostorové vztahy, struktura krajiny, sídel:

Západní cíp jižních svahů Jizerských hor, klesající k Liberecké kotlině; údolí říčky Jeřice a jejích přítoků (potoka Fojtka a Albrechtického potoka) s výrazně modelovanými údolními svahy v drobném měřítku. Modelace je nejvýraznější na pravobřežním svahu Jeřice a v okolí Fojtky. Louky a pastviny jsou prostřídány menšími lesíky, remízky a soliterními stromy. Toto prostorové členění spolu s pestrou terénní modelací a pohledovými vazbami na dominanty Jizerských hor dotváří harmonickou kulturní krajinu podhorského typu. Ve střední části toku Jeřice se vytváří niva s mozaikou mokřadních porostů. Do POKR je začleněn také lesní porost u Albrechtic, jenž je tvořený převážně monokulturami smrku.

Ve výhledech se nejvýrazněji uplatňuje charakteristická silueta Špičáku se Strmým vrchem, od něj se pak východním směrem táhne hřbet Jizerských hor. Na jihovýchodě tvoří výraznou dominantu Ostrý a Dračí vrch, Vřesoviště.

Zástavba v obcích vychází převážně z přípotočních lánových vsí (Mníšek, Fojtka, Oldřichov v Hájích, Albrechtice), jejichž struktura se postupně zahušťovala. V Albrechticích se dochovala více volnější struktura zástavby s navazující zemědělskou krajinou se zachovaným členěním. Výrazně volná struktura až charakter jednotlivých objektů - samot je v části Radčice, Krásná Studánka. V sídlech převažuje zástavba venkovského typu s významným zastoupením objektů lidové architektury, k výraznější přeměně charakteru sídla došlo v centru Mníšku, kde už má zástavba polyfunkční charakter. Severně od Radčic má krajina mírně zvlněný reliéf s listnatými remízky a soliterními stromy v pastvinách a loukách. Tato kombinace vytváří dojem jemně členěné, téměř parkové krajiny. Kromě zemědělského využití je na části území vybudované golfové hřiště, jehož dispozice respektuje alespoň částečně původní členění krajiny a z krajinářského hlediska nepředstavuje výraznější narušení

Narušení charakteru území z hlediska krajinného rázu:

Harmonická krajina bez výraznějšího narušení.

Celkové hodnocení krajinného prostoru, potenciál území:

Krajinný prostor je zemědělsko-sídelní krajinou v údolí Jeřice a jejích přítoků. Vytváří harmonickou kulturní krajinu s mozaikou luk, pastvin a lesů a s přímou pohledovou vazbou na hřbet a strmé svahy západního okraje náhorní plošiny, zejména její západní část s dominantou Špičáku. Území má blízký vztah k nejcennějším oblastem chráněného území, prioritou je zachování venkovského charakteru podhorských obcí s převahou objektů lidové architektury a šetrné zemědělství a lesnictví, udržující pestrou krajinou mozaiku.

Prvky, znaky utvářející charakteristický ráz podoblasti krajinného rázu

POKR B - 1

Identifikace charakteru území z hlediska krajinného rázu			Význam	Projev
1/ Přírodní				
charakteristiky:	Modelace terénu:	Údolní prostory, výrazně příčně modelované srážkovou vodou a menšími vodními toky, pestrá terénní modelace v drobném měřítku	I.	+

		Návaznost na svahy Jizerských hor, náležící do POKR Náhorní plošina (podhorská až horská oblast)	I.	+
	Vodní toky:	Niva Jeřice před Mníškem	I.	+
		Jeřice s přírodě blízkým charakterem toku	I.	+
		Přítoky Jeřice (Fojtka, Albrechtický potok)	I.	+
		s přírodě blízkým charakterem toku		
		Drobné vodní toky v krajině	I. - II.	+
	Vegetace:	Drobná vodní nádrž Fojtka	III.	0 +
		doprovod vodních toků - luhy a olšiny	I.	+
		Remízy, drobné lesíky na vrcholcích kopců – listnaté stromy	I.	+
		soliterní stromy v krajině a jejich skupiny, doprovodné porosty podél cest	I.	+
		kulturní louky, pastviny, ovsíkové louky	I. - II.	+
		Rozsáhlejší smíšené lesní porosty na svazích	I.	+
2/ Kulturní a historické:	Osídlení:	Původní struktura údolních lánových vsí, postupné mírné zahušťování zástavby	I.	+
		Venkovská zástavba, klidový ráz, rozvolněná struktura v okrajových částech	I.	+
		Oldřichov v Hájích - výrazně zachovalá část sídla - objektů lidové architektury včetně volnějšího rozmístění, pravobřeží Jeřice, nad nivou toku	I.	+
		Albrechtice - zachovalá urbanistická struktura včetně typických venkovských objektů, staré cesty s křížky	I.	+
		Samoty až menší skupinky domů v lokalitě Radčice, Krásná Studánka	I.	+
		objekt kostela v Mníšku	I.	+
		Místy drobná shluková zástavba ve svazích (Filipov, Betlém)	II.	+
		vily z konce 19. století	III.	+ 0
		Centrální část Mníšku výrazněji zastavěná, novostavby	III.	0
		Nové objekty v centrální části Mníšku nebo v blízkosti	III.	0 -
	Objekty:	typ roubeného a poloroub. domu, výjimečně i s hrázděným patrem, typické zděné objekty	I.	+
		Objekt kostela	I.	+
		Starší, menší hospodářské objekty samostatně stojící	II.	+
	Kulturní dominanta	Kostel v Mníšku	I.	+

Stupnice hodnocení významu: I. určující, zásadní prvky II. spoluurčující, dotvářející III. doplňující

Projev: + pozitivní, - negativní, 0 neutrální

3/ Prostorové vztahy:	Důležitá vazba na POKR Náhorní plošina, které spoluutváří charakter podhorské krajiny (nejvýraznější je dominanta Špičáku na severní straně, od něž se táhne hřbet Jizerských hor, na JV se výrazně uplatňuje skalnatý Ostrý vrch, Dračí vrch a Vřesoviště) Pohledově velmi exponované z dálkových pohledů od jihu i severu je Albrechtické sedlo a horizont probíhajícího hřebene včetně zpětných pohledů z něho. Pohledově exponované zvlněné svahy a vrchy při jižním okraji (již vně CHKO) Výrazné pohledové vazby k Ještědskému hřbetu (z prostoru Oldřichova a zejména Albrechtic). Prostor údolí Jeřice je výrazně uzavřen hřbetem s dominantami Špičáku a Strmého vrchu, z východní strany pak strmými svahy Kateřinského hřbetu.
-----------------------	---

Z lokality Albrechtice, Betlém a závěru údolí Jeřice jsou výhledy směrem na SV svahy Ještědského hřbetu s dominantou Ještědu. Pohledově výrazné a krajinářsky hodnotné jsou také vrchy již mimo CHKO nad centrální částí Mníšku. Široce otevřený, relativně přehledný nezalesněný prostor nivy Jeřice kontrastuje se sevřenějšími bočními údolími Fojtky, Na Pilách, Filipky a dynamickým terémem Březového vrchu a Včelího potoka. Boční údolí mají drobnější měřítko členění nelesní krajiny. Harmonický přechod mozaiky drobných lesů k souvisle zalesněným svahům.

Podoblast krajinného rázu **POKR B – 2 Liberec - předměstí**

Členění na místa krajinného rázu:

MKR B - 2 - a	Kateřinky
MKR B – 2 – b	Rudolfovo, Starý Harcov
MKR B – 2 – c	Nový Harcov, Lukášov

Charakteristika území, prostorové vztahy, struktura krajiny, sídel:

Okrajová část CHKO, předměstí liberecké aglomerace s návazností na město. Zároveň však území z druhé strany bezprostředně navazuje na lesní komplexy a svahy náhorní plošiny. V drobných údolích okrajových částí Starého Harcova se dochovaly pozůstatky původního členění zemědělské krajiny v podobě mezí a remízů. Část POKR mezi Kateřinkami a Rudolfovem se nachází v hlubokém údolím Černé Nisy, Nový Harcov a Lukášov leží v údolí Harcovského potoka.

Osídlení je velmi různorodé – od zachovalých částí venkovské zástavby s objekty původní lidové architektury (okrajová část Radčic, Kateřinky, Rudolfovo, Starý Harcov), přes staré objekty továrních hal a bytových domů (Kateřinky) po novodobou zástavbu rodinnými domy katalogového typu (Nový Harcov).

Narušení charakteru území z hlediska krajinného rázu:

Výraznější narušení představují nefunkční a rozpadající se objekty továrních hal a staré bytové domy podél Černé Nisy v Kateřinkách. V Novém Harcově narušuje ráz krajiny novodobá plošná zástavba průměrnými nebo přímo nevhodnými katalogovými domy. K narušení přispívá také vizuální kontakt s novější zástavbou Liberce s převažujícími panelovými domy.

Celkové hodnocení krajinného prostoru, potenciál území:

Jedná se o území s převažující obytnou a částečně rekreační funkcí, pouze částečně se využívá zemědělsky (hlavně v okolí Radčic, Krásné Studánky a u Starého Harcova). Území je do jisté míry ovlivněno blízkostí většího města. Jeho potenciálem je krátkodobá rekreace pro obyvatele Liberce. Území vytváří lem, přechodové území mezi výraznou městskou aglomerací a cennými přírodními a přírodě blízkými plochami. Management POKR by měl spočívat v ochraně cenných částí území před expanzí výstavby, revitalizaci degradujících ploch v okolí Kateřinek a zachování volnějšího, přechodového charakteru území.

Prvky a znaky utvářející charakteristický ráz podoblasti krajinného rázu

POKR B - 2

Identifikace charakteru území z hlediska krajinného rázu			Význam	Projev
1/ Přírodní charakteristiky:	Modelace terénu:	Hluboko zaříznuté údolí Černé Nisy (Kateřinky)	I.	+
		Údolí Harcovského potoka	II.	+
	Vodní toky:	Černá Nisa s částečně opevněným korytem	I.	+
		Harcovský potok (přírodě blízké koryto)	I.	+
		Drobné vodní toky v zemědělské a lesní krajině	II.	+

	Vegetace:	doprovod vodních toků - luhy a olšiny Remízy, drobné lesíky s listnatým a smíšeným porostem kulturní louky, pastviny soliterní stromy v krajině Smíšené lesy s vysokým podílem listnatých stromů	I. II. II. II. I.	+ + + + +
2/ Kulturní a historické:	Osídlení: Objekty:	Struktura lánových vsí, místy rozptýlená shluková zástavba okrajových částí vesnic Průmyslová zástavba (nefunkční) - Kateřinky Novodobá zástavba – část Nového Harcova Objekty původní lidové architektury – Radčice, Kateřinky, Starý Harcov, Rudolfov) Kateřinky - hodnotné části průmyslového dědictví Technické úpravy toků v rámci průmyslové zástavby v Kateřinkách – technické památky Tovární haly, staré bytové domy (Kateřinky) – Nové objekty – katalogové vily (Nový Harcov)	I. II. II. I. III. III. II. II.	+ - - + + + - -

Stupnice hodnocení významu: I. určující, zásadní prvky II. spoluurčující, dotvářející III. doplňující

Projev: + pozitivní, - negativní, 0 neutrální

3/ Prostorové vztahy:	Území navazuje na městskou zástavbu Liberce, výhledy na město jsou nejvýraznější z vyšších poloh Nového Harcova, ze silnice 1. třídy v Krásné Studánce a z vyšších partií Radčic a Kateřinek Výraznou pohledovou dominantu představuje Ještěd Z blízkých dílčích dominant se uplatňuje Jílový vrch (u Harcova) Okrajové části uvedeného POKR se většinou neuplatňují v dálkových pohledech Mozaikovitá struktura nelesní i lesní zeleně v členitém terénu drobnějšího měřítka v Krásné Studánce, Radčicích, SZ Kateřinek a S Harcova Kontrast otevřeného prostoru města Liberce vůči sevřeným údolím Černé Nisy v Kateřinkách a Harcovským potokem v Lukášově Uzavřená enkláva Rudolfova
-----------------------	---

Oblast krajinného rázu OKR C. Jizerské hory - Jablonecko

POKR C - 1 Jablonecko - tanvaldský

Členění na místa krajinného rázu:

MKR C – 1 – a	Lesní celky
MKR C – 1 – b	Bedřichov, Janov, Loučná – centrální část
MKR C – 1 – c	Bedřichov, Janov, Hrabětice
MKR C – 1 – d	centrální část Lučan, Jindřichova, Smržovka, Dolní Tanvald
MKR C – 1 – e	Horní Maxov, Horní Lučany, Záhoří, Bramberk
MKR C – 1 – f	Jiřetín, Josefův Důl – centrální část
MKR C – 1 – g	Josefův Důl – okrajové části, Mariánská Hora
MKR C – 1 – h	Albrechtice, Špičák
MKR C – 1 – i	Tanvald – Desná, zástavba ve svahu - Žďár, na Balkáně, Pustiny, Sladká Díra
MKR C – 1 – j	Tanvald – Desná, centrum

Charakteristika území, prostorové vztahy, struktura krajiny, sídel:

Území, navazující z jižní strany na území náhorní plošiny Jizerských hor a stupňovitě klesající od náhorní plošiny směrem k jihu. Reliéf je členěný hluboce zaříznutými údolími potoků a říček (nejvýraznější je údolí Kamenice, Černé a Bílé Desné a Lužické Nisy). Mezi jednotlivými údolími jsou táhlé hřebety (Harcovský hřbet, Vysoký hřeben, Maxovský hřbet, Mariánskohorský hřeben, Desenský hřeben), místy jsou hřebety u úpatí příčně členěné krátkými bočními údolími (nad Josefovým Dolem), případně se vytvořily relativně izolované vrcholy (Buková, Tanvaldský Špičák), které jsou výraznými dominantami při jižním okraji chráněného území.

Území je pro svou výraznou členitost a velký podíl lesních porostů málo přehledné, výhledy jsou možné z Tanvaldského Špičáku, z hořejší části svahů nad hlubokými údolími, případně závěrů údolí – průhledem v ose toku. Kromě výše zmíněných dominantních vrcholů se jako pohledové dominanty místy uplatňuje Ještěd, v dálkových pohledech výrazný Černostudniční hřeben s dominantou rozhledny a technických stožárů (vně CHKO). Ze sousedních POKR vrch Hvězda s rozhlednou Štěpánka a Bílá skála nad Příchovicemi a typická silueta Bukovce (POKR Náhorní plošina).

Osídlení vychází z původní struktury lánových vsí (podél toku a hlavní komunikace), které ve svazích přechází do rozptýlené, případně drobné shlukové zástavby. Podél vodních toků a komunikací je výstavba kompaktnější, v nejnižší položených částech údolí byla často doplněná průmyslovými objekty a areály a zástavbou s městským charakterem (Janov, Loučná, Jiřetín, Josefův Důl, Smržovka, Desná, Tanvald). Směrem výše do svahů a výše proti proudu postupně přechází v rozvolněnou zástavbu chalup, rozptýlených v loukách a doplněných soliterními stromy a jejich skupinami (svahy nad Bedřichovem, Hraničná, horní část Josefova Dolu, Dolní Maxov, Mariánská Hora až po hřebenové polohy (Hrabětice, Horní Lučany a Horní Maxov).

K velmi cenným, jak z hlediska zachované volnější struktury zástavby, množství zachovaných typických objektů lidové architektury, tak i bezprostřední vazbou k náhorní plošině, náleží Hrabětice – Semerink, louky jižně od Královky, okolí Bramberku, Horní Maxov s výraznou dominantou kostela, Horní Lučany, Záhoří, dále pak závěr Josefova Dolu, Mariánská Hora, nad Desnou Nýčovy Domky a Horní Polubný.

Krajina je z velké části zalesněná (hřebety, vrcholy), převažují smrkové porosty, místy smíšené porosty. Ve svazích, mírnějších údolích a místy až na hřebenech jsou louky a pastviny. Vzhledem k tomu, že přírodní podmínky v tomto POKR nebyly vhodné ke zornění, je většina luk původních a relativně dlouhodobě obhospodařovaných a jsou na nich často vyvinuty kvalitní biotopy (zejména vlhké pcháčkové louky (místy s výskytem vstavačovitých), rašeliništní louky, horské trojštětové louky, podhorské a horské smilkové louky atd.). V loukách je množství rozptýlené zeleně – vzrostlých soliterních stromů a jejich skupin, spolu s kvalitními loukami a zachovanými objekty lidové architektury vytvářejí cenný krajinářský komplex.

Narušení charakteru území z hlediska krajinného rázu:

Silně urbanizované plochy v dolních částech údolí (Janov – Loučná, Josefův Důl – Jiřetín, Smržovka, Desná, Tanvald) místy s rozsáhlými výrobními nevhlednými areály a často s navazujícími obytnými plochami městského charakteru z 2. pol. 20. st. (např. panelové domy v Josefově Dole a Desné, bytové domy v Janově). Celkově neupravené a nevhledné prostředí sídel.

Místy k narušení KR přispěl rozvoj turismu výstavbou velkokapacitních pensionů a hotelů (zejména v blízkosti sjezdovek - v Bedřichově, Janově, Albrechticích). Sjezdovky samotné představují narušení krajinného rázu tam, kde je zapotřebí výrazný výsek lesa (Tanvaldský Špičák), případně kde jejich provoz poškozují luční porosty (nad Josefovým Dolem).

Lesní porosty mají pozměněnou druhovou a prostorovou skladbu, převažují smrkové monokultury, jen místy přecházejí ve smíšené porosty.

Specifickým druhem narušení charakteru území je nadměrné zarůstání ZPF náletovou zelení; skupiny chalup i cenné louky se místy ztrácí v porostech mladých sukcesních stádií lesa (např. Janov nad Nisou, částí Desné, Šumburk nad Desnou).

Celkové hodnocení krajinného prostoru, potenciál území:

Jedná se o území, které navazuje na cenné přírodní oblasti Jizerských hor (jež jsou z něj relativně nejsnáze dostupné) a které je proto nejvíce turisticky vyhledávané jako rekreační zázemí. K převažující rekreační funkci se v sídlech přidává funkce obytná a výrobní, v krajině pak lesnická, okrajově zemědělská. Velká část objektů původní lidové architektury slouží k individuální rekreaci.

Cílem by měla být zejména ochrana cenných částí krajiny a sídel s rozptýlenou zástavbou před nadměrným rozvojem plošné zástavby a omezení zastavování volné krajiny, cenných luk. Rozvoj obcí by měl být směřován do více urbanizovaných částí. Vhodné je znovuvyužití nebo revitalizace ploch brownfields.

Prvky a znaky utvářející charakteristický ráz podoblasti krajinného rázu

POKR C - 1

Identifikace charakteru území z hlediska krajinného rázu			Význam	Projev
1/ Přírodní charakteristiky:	Modelace terénu:	Hluboce zaříznutá údolí ve svahu od náhorní plošiny Jizerských hor	I.	+
		Táhlé hřbety, vrchy, strmé svahy oddělující jednotlivá hluboká údolí	I.	+
	Vodní toky:	Výrazný samostatný vrchol - Tanvaldský Špičák	I.	+
		Výrazné vodní toky - Lužická Nisa, Kamenice, Černá a Bílá Desná),	I.	+
		Četné drobné vodní toky (přítoky)	I.	+
Vegetace:	Lesní a luční prameniště	I.	+	
	části toků protékající sídlem převážně upravené	II. – III.	0 -	
	Louky a pastviny ve svazích a v údolích, cenné luční porosty v návaznosti na rozptýlenou zástavbu (vlhké pcháčkové louky, horské trojštětové louky, podhorské a horské smilkové trávníky, ovsíkové louky)	I.	+	
	Doprovodné porosty vodních toků	I.	+	
	Soliterní stromy v krajině a v sídlech, skupiny vzrostlých stromů v mozaice s rozptýlenou zástavbou	I.	+	
	Rozsáhlejší lesní porosty - převažující smrkové monokultury	I.	0	
Nálety na ZPF až mladá sukcesní stadia lesa	II.	-		
2/ Kulturní a historické:	Osídlení:	Struktura vychází z původních údolních lánových vsí (podél vodních toků a hlavních komunikací) – Bedřichov, Janov, Loučná, Josefův Důl, Desná, Jindřichov, Albrechtice	I. – II.	+
		Cenné menší osady se zástavbou volně rozmístěnou podél cesty nebo potoka a v blízkosti náhorní plošiny – okolí Bramberka, Horní Maxov, Nýčovy Domky, Horní Polubný, Horní Lučany	I.	+
		Shluková a volnější zástavba v závěrech údolí bez vazby k zemědělské krajině. Např. horní část Josefova Dolu - Peklo, v horních částech svahů (svahy nad Bedřichovem, Záhoří, Dolní Maxov, Hraničná, Žďár)	I.	+
		Zahuštěná zástavba městského charakteru v dolních částech údolí s průmyslovou zástavbou a patrovými bytovými domy (Janov, Loučná, Jiřetín, Desná, Tanvald, Smržovka)	II.	-
		Různorodá venkovská zástavba v údolích podél toků a komunikací, částečně doplněná struktura novějšími objekty	II.	0
		Chatové osady při okrajích sídel	III.	0 -

	Objekty:	Sjezdový areál Špičák (sjezdovky, parkoviště, objekty) Venkovské roubené, poloroubené i zděné objekty, Starší městská zástavba v centrech měst a obcí, vily z konce 19. a počátku 20. století (Janov, Josefův Důl, Desná) Průmyslové objekty - starší s kvalitní architekturou, (avšak neudržované) Průmyslové objekty novější, rozsáhlé stavby (přestavby), často neupravené, nevzhledné Novější objekty vil a RD (70., 80.léta, novodobé) Rekreační objekty s větší kapacitou (pensiony, hotely) – hlavně Bedřichov, Hrabětice, Albrechtice, částečně Janov, Josefův Důl a další	II. I. I. – II. II. I. – II. II. - III. II.	- + + + - - - -
	Kulturní dominanty	Objekty kostelů – subdominanty krajiny (Janov, Bedřichov, Loučná, Josefův Důl, Horní Maxov Albrechtice, Šumburk), výrazné městské objekty - radnice v Janově.	I. - II.	+

Stupnice hodnocení významu: I. určující, zásadní prvky II. spoluurčující, dotvářející III. doplňující
Projev: + pozitivní, - negativní, 0 neutrální

3/ Prostorové vztahy:	osídlení je zejména v nejnižší části údolí propojené (podél toků a komunikací), příčně jsou údolí vizuálně oddělená bariérou zalesněných hřbetů. Malá přehlednost území, výhledy pouze z vyvýšených odlesněných míst, dílčí výhledy ze svahů nad obcemi a ze závěrů údolí (průhled v ose toku) Komunikační a částečná vizuální návaznost na náhorní plošinu Jizerských hor Významně se pohledově uplatňuje odlesněný Maxovský hřbet a zároveň výhledy z něho, Tanvaldský Špičák, Buková Významné pohledové dominanty vně CHKO JH – Ještěd, Černostudniční vrch Výraznou dominantou je Tanvaldský Špičák Z výše položených svahů jsou pohledy směrem k náhorní plošině a jejím dominantám. Otevřenější souvislé louky v hřebenových partiích Maxovského hřebene a na pozvolnějších úpatích svahů Souvislé lesní porosty na strmějších svazích Krajina živelně členěná zelení, k jejímuž rozvoji došlo z důvodu nehospoďaření na zemědělské půdě. Zarůstání krajiny, sídel – např. okolí Janova nad Nisou
-----------------------	--

POKR C - 2 Příchovicko - polubenská

Členění na místa krajinného rázu:

MKR C -2 – a Kořenov - centrum

MKR C -2 – b Polubný, Příchovice, Rejdice, Černá Řička

Charakteristika území, prostorové vztahy, struktura krajiny, sídel:

Východní část Jizerských hor, hraničící s NP Krkonoše. Jedná se o členitý kerný reliéf jižního svahu Jizerskohorské náhorní plošiny, dále modelovaný výrazným údolím Jizery a drobnějšími vodními toky. Východní hranici území vytvářejí mohutné vrchy Bílá skála, Hvězda a Kapradník, které se prudce svažují do hlubokého údolí Jizery a jejího přítoku - Tesařovského potoka. Od západu je POKR ohraničen výrazným hřbetem, spojujícím Hvězdu s Hutní horou a vrchem Dlouhý kopec. Území jako celek má velmi dynamický reliéf, výraznou dominantou je vrch Hvězda a zmíněný hřbet vybiňující západním směrem.

Území je pramennou oblastí, velký výskyt lučních i lesních pramenišť je v dolní části svahů Hvězdy a Kapradníku (nad Kořenovem) a ve svazích nad Polubným. Na prameniště navazuje velké množství drobných vodních toků, místy se vytvářejí mokřady.

Poměr lesních porostů a zemědělské půdy je vyvážený, ve větších lesních celcích převládají smrkové porosty, zemědělská půda je využívána převážně jako louky a pastviny. Většina z nich je dlouhodobě extenzivně využívána.

Osídlení je soustředěno podél vodních toků a cest. K výrazně zachovaným sídlům a osadám náleží Horní Polubný s dominantou kostela, Tesařov, Růžodol, Nýčovy Domky, Rejdice, některé objekty v Příchovicích. V pohledově exponované poloze je situováno sídlo Příchovice s charakteristickou dominantou kostela v centru (pohledově se uplatňuje v široké oblasti - z Krkonoš, Železnobrodská i Jizerských hor). Protiváhu mu vytváří polubenský kostel, který je však částečně skryt v zeleni.

Kompaktnější zástavba s městskými prvky se vyskytuje v centrální části Kořenova u motorestu, podél hlavní komunikace a v Dolním Kořenově. V ostatních částech je osídlení rozptýlené, s převahou původních hodnotných objektů venkovské lidové architektury.

Narušení charakteru území z hlediska krajinného rázu:

K narušení území náleží především silně frekventovaná komunikace směřující do Harrachova a k hraničnímu přechodu. Velké výrobní i bytové objekty v hlubokém údolí Jizery – Dolní Kořenov.

K narušení náleží i noční osvětlení sjezdových tratí v Příchovicích a Rejdicích, u sjezdových tratí narušení členění krajiny mezemi.

Jižně orientované svahy směrem k Rejdicím zarůstají náletem, ztrácí se členění zemědělské krajiny.

Celkové hodnocení krajinného prostoru, potenciál území:

Krajinný prostor náleží k horské krajině s výraznou modelací terénu. Území je spojnicí mezi jizerskohorskou krajinou a krajinou Krkonoš. Jeho specifčnost a cennost spočívá v propojení obou oblastí, v blízké vazbě k nejcennějším přírodním částem krajiny i ve výrazném zastoupení a zachování objektů lidové architektury, struktury horské venkovské zástavby.

Prioritou je ochrana horské krajiny, zachování specifického venkovského charakteru sídel s převahou objektů lidové architektury a šetrné zemědělství a lesnictví, udržující pestrou krajinnou mozaiku.

Prvky a znaky utvářející charakteristický ráz podoblasti krajinného rázu

POKR C - 2

Identifikace charakteru území z hlediska krajinného rázu			Význam	Projev
1/ Přírodní charakteristiky:	Modelace terénu:	Údolní prostory, výrazně příčně modelované srážkovou vodou a menšími vodními toky, pestrá terénní modelace	I.	+
		Svahy jihovýchodního okraje náhorní plošiny výrazně modelované	I.	+
		Hluboké údolí Jizery, balvanité koryto toku	I.	+
		Vrch Hvězda, Hutní hora, hřbet vycházející z Hvězdy	I.	+
		Vodní toky:	Četné drobné vodní toky	I.
	Vegetace:	Pramenná místa	I.	+
		Tok Jizery	I.	+
		Doprovod vodních toků - luhy a olšiny	I.	+
		Remízy, drobné lesíky, okrajové části lesů – listnaté stromy	I.	+
		Kulturní louky, pastviny, ovsíkové louky	II.	+
		Soliterní stromy v krajině a jejich skupiny, doprovodné porosty podél cest	I.	+

		Lesní porosty - převažující smrkové monokultury	II.	0	
2/ Kulturní a historické:	Osídlení:	Původní struktura lesních lánových vsí, řadové zástavby bez vazby k zemědělské krajině	I.	+	
		Místy shluková zástavba ve svazích	I.	+	
		Venkovská zástavba, klidový ráz, rozvolněná struktura v okrajových částech (Horní Polubný, Černá Říčka, Tesařov, Růžodol, Nýčovy Domky)	I.	+	
	Objekty:	Centrální část Příchovic – náměstí s kostelem a zbývajícími hodnotnými objekty			
		Centrální část Kořenova u motorestu - větší penziony, různorodost staveb	II. – III.	-	
		Dolní Kořenov – různorodost staveb, nevhodné dostavby, chátrající stavby	II.	-	
		typ roubeného a poloroub. domu – Horní Polubné, Tesařov, Kořenov, Růžodol, Rejdice, Černá Říčka	I.	+	
		Drobné sakrální prvky v krajině	I.	+	
		Sevření a úpravy koryta Jizery	I. – II.	-	
		Kulturní dominanty	I.	+	
	Objekty kostelů – subdominanty krajiny (Horní Polubný, Příchovice)				
	Rozhledna Štěpánka	I.	+		

Stupnice hodnocení významu: I. určující, zásadní prvky II. spolupůsobící, dotvářející III. doplňující
Projev: + pozitivní, - negativní, 0 neutrální

3/ Prostorové vztahy:	<p>Důležitá vazba na POKR Náhorní plošina a jádrové území, které spoluutváří charakter podhorské krajiny.</p> <p>Výrazné vazby ke Krkonošům, v části k Železnobrodsku.</p> <p>Výrazné subdominanty ze sousedních POKR – Hvězda, Bílá skála, Bukovec.</p> <p>K výrazným náleží hřbet se zástavbou a kostelem v Příchovicích.</p> <p>Významné výhledy od Příchovic a Hvězdy na Jizerské hory a Železnobrodsko</p> <p>Otevřenost prostoru hřebenových partií s dominancí souvislých nečleněných luk a pastvin (Příchovice, Tesařov, Polubný)</p> <p>Výjimečná lokalita dochovaného členění zemědělské krajiny (Pod Zvonící)</p> <p>Dynamické přechody z otevřených hřebenových partií do sevřených údolí (Černá Říčka, Tesařovský potok, Zelené údolí)</p> <p>Rozvolněné okraje lesních porostů a živelně rozptýlená zeleň</p>
-----------------------	---

Oblast krajinného rázu OKR D. Jizerské hory - Železnobrodsko

POKR D - 1 Olešnická

Členění na místa krajinného rázu:

MKR D – 1 – a Český Šumburk

MKR D – 1 – b Zlatá Olešnice, zemědělská krajina

Charakteristika území, prostorové vztahy, struktura krajiny, sídel:

Okrajové území v jihovýchodní části CHKO, tvořící přechod mezi charakterem Jizerských hor, Krkonoš a Železnobrodsku. Jižní hranici tvoří hranice CHKO Jizerské hory, ze severu je ohraničeno reliéfem (Jírův kopec, Rejdický kopec, dále pak navazuje hranice s CHKO Krkonoše). Reliéf je výrazně členitý s hlubokými údolními vodními toků, oddělenými vrchy nebo táhlými hřbety. K dynamice reliéfu přispívá také modelace svahů, způsobená srážkovou erozní činností.

Na území je relativně vyvážený poměr lesů a zemědělské půdy, jež je využívána zejména jako louky a pastviny. Na většině území jsou louky členěné remízy, případně výběžky členitých lesních okrajů, hojně se zde vyskytují soliterní stromy a rozptýlená zeleň. Celkově působí POKR jako harmonická kulturní krajina.

Osídlení, z části vycházející z původních lánových vsí se soustřeďuje do údolních poloh podél vodních toků (Zlatá Olešnice) nebo svahových poloh podél komunikací (Český Šumberk), nebo jako shluková nebo rozptýlená zástavba ve svazích.

V území se vyskytují cenné komplexy objektů lidové architektury (zejména v Českém Šumberku, částečně ve Zlaté Olešnici, Rejdicích).

Pohledově je území již propojeno s územím jižně od CHKO, s Černostudničním hřebenem, s navazujícím územím Vysocka.

Narušení charakteru území z hlediska krajinného rázu:

Okrajové území POKR, harmonická krajina bez výraznějšího narušení.

Celkové hodnocení krajinného prostoru, potenciál území:

Krajinný prostor je zemědělsko-sídelní krajinou s částečným rekreačním využitím (Český Šumberk), jež vytváří harmonickou kulturní krajinu s mozaikou luk, pastvin a lesů. Prioritou by měla být ochrana krajiny a sídel s převahou objektů lidové architektury, šetrné zemědělství a lesnictví, udržující pestrou krajinnou mozaiku a vhodná míra rekreačního využití, která by nenarušila ráz krajiny.

Prvky a znaky utvářející charakteristický ráz podoblasti krajinného rázu

POKR D - 1

Identifikace charakteru území z hlediska krajinného rázu				
			Význam	Projev
1/ Přírodní charakteristiky:	Modelace terénu:	Výrazná modelace svahů srážkovou vodou a menšími vodními toky (zejména okolí Zlaté Olešnice)	I.	+
		Hluboká údolí drobných vodních toků, oddělená vrchy a hřbety	I.	+
	Vodní toky:	Potoky – Ješkrabec, Zlatník, bezejmenný přítok Dračího potoka	I.	+
		Vegetace:	Remízy, drobné lesíky a členité lesní okraje	I.
	Soliterní stromy v krajině a jejich skupiny,		I.	+
	Doprovod vodních toků - luhy a olšiny		I.	+
	Doprovodné porosty podél cest		I.	+
	Kulturní louky, pastviny, ovsikové louky		II.	+
Lesy (převážně smrkové monokultury)	II.		0	
2/ Kulturní a historické:	Osídlení:	Původní struktura lánových vsí, postupné mírné zahušťování zástavby	I.	+
		Místy shluková nebo rozptýlená zástavba ve svazích (Jírův kopec, svahy nad Zlatou Olešnicí)	II.	+
		Venkovská zástavba, klidový ráz	I.	+
		Cenné soubory objektů lidové architektury (Český Šumberk, částečně Zlatá Olešnice)	I.	+
		Cesty v zemědělské krajině	I.	+
		Členění zemědělské krajiny cestami, mezemi, remízky	I.	+
		Objekty:	Typické roubené, poloroubené, zděné domy	I.
	Drobné památky v krajině – např. kaplička pod Rejdickým kopcem		I.	+

Stupnice hodnocení významu: I. určující, zásadní prvky II. spoluurčující, dotvářející III. doplňující

Projev: + pozitivní, - negativní, 0 neutrální

3/ Prostorové vztahy:	Pohledová dominanta Rejdický kopec Pohledově exponované svahy Jírova kopce, svahy nad Zlatou Olešnicí Okrajové části území otevírající se jižním směrem Dílčí prostorově uzavřené prostory Dálkové výhledy z vyšších poloh (Bílá skála, svahy Rejdic) Souvislejší plochy zemědělské půdy s mozaikou většího měřítka, pomístně dochované původní členění zemědělské půdy (meze)
-----------------------	---

Oblast krajinného rázu OKR E. Jizera

(převzato a doplněno ze studie Hodnocení krajinného rázu KRNAP včetně ochranného pásma, Brychtová, Krause, 2003)

POKR E - 1 Rokytnicko - pasecká

Členění na místa krajinného rázu:

MKR E – 1 – a	lesní komplexy, Havírna
MKR E – 1 – b	Paseky, Makov

Charakteristika území, prostorové vztahy, struktura krajiny, sídel:

Pouze část krajinné podoblasti, která náleží ke Krkonošům. Část hlubokého údolí Jizery (pravobřeží), široké kotliny, otevírající se v místech soutoku Jizery, Huťského potoka a dalších menších přítoků. Výrazně zahloubené údolí Jizery se zde otevírá a umožňuje jedinečné výhledy na západní Krkonoše i bližší protilehlé svahy a menší údolí – přítoky Jizery, s horskou zástavbou. Území má svým historickým vývojem, vývojem osídlení a staveb vztah ke Krkonošům a oblasti Vysocka.

Výraznější zástavba včetně výrobních areálů je v nejnižší položené části údolí, v blízkosti řeky, téměř celé svahy jsou využívány k lyžování, jsou zde umístěny sjezdové trati a vleky. Naopak k zachovalým částem z hlediska hodnoty staveb i volné struktury zástavby náleží nejvýše položené části Pasek, odkud jsou také jedinečné výhledy na západní Krkonoše. Výrazně zachován charakter staveb i zástavby je v osadě Havírna, zčásti v lokalitě Makov, kde je typická ukázka domu charakteristická pro tuto oblast – poloroubený dům s širokým průčelím, nízko nasazenou střechou s námětky a především bohatě zdobenou lomenicí. Náleží již k okruhu domů typických pro Vysocko.

Celá oblast má svoji specifickou tradici a zvyky a tradice jsou stále živé.

Narušení charakteru území z hlediska krajinného rázu:

Narušení historického členění krajiny v Pasekách nad J., rušivě působí velké objekty lanové dráhy v blízkosti horní části lokality Makov. K rušivě působícím prvkům náleží i novostavby v blízkosti hodnotné tradiční zástavby.

Nevzhledné velké výrobní a skladové areály v blízkosti toku řeky Jizery.

Celkové hodnocení krajinného prostoru, potenciál území:

Typ zemědělsky obhospodařované krajiny s návazností na přírodní, přírodě blízkou krajinu. Typ krajiny s rekreačním využitím.

V severní a západní části jsou ucelené lesní porosty.

V prostoru Pasek n. J. je volněji rozmístěna zástavba, hustší zástavba je situována blíž k Jizeře, včetně výrobního areálu. K cenným místům patří Makov s památkově chráněnými roubenými objekty.

Území je cenné jak z krajinářského pohledu – jedinečné vizuální propojení s Krkonoši, výrazně zachovalé soubory staveb lidové architektury, tak jedinečností svých tradic a především vztahem trvale bydlicích obyvatel k tomuto horskému kraji.

Prvky a znaky utvářející charakteristický ráz podoblasti krajinného rázu POKR E - 1

Identifikace charakteru území		Význam	Projev
1/ Přírodní charakteristiky:	<p>Modelace terénu: široká kotlina, otevírající se v místě soutoku s bočními přítoky Jizery Výrazné hřebeny vymezující prostor kotliny Hluboké údolí Jizery Modelace terénu četnými horskými toky, bočními přítoky Jizery</p> <p>Vodní toky: Huťský a Pasecký potok s přítoky, Havírenský potok</p> <p>Vegetace: lesy se zbytky přírodě blízkých porostů v horních partiích svahů porosty mezi a podél cest, solitéry a skupiny stromů mimo les louky v návaznosti na zástavbu</p>	<p>I.</p> <p>I.</p> <p>I.</p> <p>I.</p> <p>I.</p> <p>I.</p> <p>I.</p> <p>I.</p>	<p>+</p> <p>+</p> <p>+</p> <p>+</p> <p>+</p> <p>+</p> <p>+</p> <p>+</p>
2/ Kulturní a historické charakteristiky:	<p>Osídlení: rozptýlená zástavba horského typu – horní část Pasek nad Jizerou, Havírna</p> <p>cestní síť, cesty s drobnými sakrálními prvky a doprovodnými porosty př. cesta Sklenařice, Makov, Havírna, Na Mýtě; cesta Havírna, Javorník, Sklenařice - hřebenová s výhledy</p>	<p>I.</p> <p>I.</p>	<p>+</p> <p>+</p>
	<p>Objekty: hodnotná tradiční zástavba – roubené, poloroubené objekty - Paseky, Paseky – Makov, Havírna sjezdové trati a lanovky</p> <p>Kulturní dominanty : Kostel v Pasekách</p> <p>Nehmotné: tradice učitelů v Pasekách nad Jizerou, stará škola v Makově rody houslařů</p>	<p>I.</p> <p>II.</p> <p>I.</p> <p>I. - II.</p> <p>I. - II.</p>	<p>+</p> <p>-</p> <p>+</p> <p>+</p> <p>+</p>
Prostorové vztahy	<p>Území patří k pohledově exponovaným při pohledech ze západních Krkonoš - z hlavních hřbetů i odlesněných částí nižších rozsoch a opačně, z horní části svahu Pasek jsou jedinečné výhledy na Krkonoše (např. Na perličku)</p>		

6. MÍSTA KRAJINNÉHO RÁZU – CHARAKTERISTIKA, LIMITY, NÁVRH ZÁSAD

POKR ABC – 1 Náhorní plošina včetně strmých svahů

Místa krajinného rázu:

MKR ABC - 1 – a	jádrové území
MKR ABC - 1 – b	zbylá část náhorní plošiny, lesní a skalní komplexy včetně lučních enkláv a přehradních nádrží
MKR ABC - 1 – c	drobné osady, samoty

MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU

JÁDROVÉ ÚZEMÍ

ABC - 1 - a

- Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo A, B - krajina přírodní a přírodě blízká

A/ Základní charakteristika:

Nejcennější část náhorní plošiny a navazujících svahů a) z hlediska ochrany přírody - 1. a 2. zóna CHKO, a MCHÚ, zahrnující lesy s přirozenou druhovou skladbou, rašeliniště a chráněné louky, a b) z krajinářského pohledu, zahrnující nejvýraznější vrchy, tvořící dominanty Jizerských hor - Jizera, Smědavská hora, Holubník, Černá hora, Černý vrch a Smrk . Příroda a krajina specifického, jedinečného charakteru v rámci ČR.

Vymezenou nejčinnější část jizerskohorské krajiny je možné dále členit na strmé severní svahy s převahou cenných listnatých a smíšených lesů, na rašeliniště a vrchoviště na přirozených bezlesích a zbyvající část náhorní plošiny s nejvyššími vrcholy – významnými dominantami široké oblasti.

Přírodě blízká společenstva listnatých a smíšených lesů s převahou buku se vyskytují převážně na strmých svazích, kde díky jejich nedostupnosti nedošlo k tak významné přeměně druhové skladby. Jedná se o acidofilní bučiny s fragmenty květnatých a horských klenových bučin, místy suťových lesů. Nejrozsáhlejší zachovaný porost bučin je na severních, prudkých svazích směrem k Frýdlantsku. Přírodě blízké lesní porosty se vyskytují také v okolí Oldřichova a na vrcholech Špičák, Poledník, Strmý vrch, Střední hřeben jizerský – viz výkres č. 1. Zcela výjimečná je mozaika květnatých bučin, horských klenových bučin, suťových lesů a horských třtinových smrčín na Bukovci. Podle vodních toků a v depresích najdeme rašelinné a podmáčené smrčiny (v mělkých pánvích rašelinišť - NPR Rašeliniště Jizery, NPR Rašeliniště Jizerky, PR Černá jezírka). Na vrcholcích a v oblasti Smrku a Klínového vrchu se vyskytují horské třtinové smrčiny, na svazích Smědavské hory fragmenty horských papratkových smrčín.

Mezi nejvýznamnější rašeliniště a vrchoviště na přirozených bezlesích patří NPR Rašeliniště Jizery, NPR Rašeliniště Jizerky, PR Rybí loučky, PR Černá jezírka, menší přechodová rašeliniště se nacházejí na březích vodních nádrží.

Nejvýznamnější luční porosty se nacházejí na Jizerce pod Bukovcem (Pralouka a Upolínová louka v PR Bukovec).

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna	•		
2. zóna	•		zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna část	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ	•		
NATURA 2000: Evropsky významné lokality, v části	•		
Ptačí oblasti	•		
Nadregionální biocentrum	•		
Regionální biocentrum	•		zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru	•		ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.

Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla:	•		zákon 20 / 1987 Sb.,
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Přírodní a přírodě blízké porosty tvořící genetickou základnu pro šíření původních druhů, krajinářsky nejčinnější území, prioritní je ochrana přírody a krajiny

Doplňující:

Klidová rekreace respektující základní funkci – ochranu, vzdělávání, výzkum, lesní hospodářství, vodohospodářství (ekologicky šetrné)

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Pohledově výrazné horizonty, hřebety, vrchy, skalní stěny

- neumisťovat dominantní technické prvky a jiné objekty (pokud se prokáže nezbytnost umístění technického vybavení, je nutné je řešit tak, aby došlo k co nejmenšímu narušení krajinného rázu),
- chránit celé území – patří k citlivým z hlediska jakýchkoliv zásahů, pohledy z dálky na celou náhorní plošinu i v rámci „interiéru“ prostoru
- k výrazným dominantám patří zejména strmé severní skalní stěny a skály, Jizera, Smědavská hora, Smrk, Černá hora, Poledník, Špičák, Vlašský hřeben, Střední hřeben jizerský, Vysoký hřbet (na polské straně), Bukovec

Místa výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů (k důležitým výhledovým místům patří Smrk, Jizera, místa výhledů na severních svazích a skalnatých výběžcích - Paličnick, Hajní kostel, Frýdlantské cimbuří, Polední kameny, Ořešník, Krásná Máří, Ptačí kupy, dále Vlašský hřeben, Střední hřeben jizerský.

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- **ochrana jádrového území náhorní plošiny jako celku**
- ochrana reliéfu, vodního režimu
- ochrana rostlinných a živočišných společenstev
- revitalizace poškozených částí lesních porostů - management lesů směřující k postupné obnově původního druhového složení a prostorové skladby porostů

Sídla

- Neumisťovat nové stavby, pouze v nezbytném případě stavby související s lesnictvím, ochranou krajiny.
- Vesnická památková rezervace – osada Jizerka, památková ochrana, zachování jedinečného charakteru místa

Zástavba, objekty

- neumisťovat vleky a sjezdovky

- nevkládat nové stavby a technické prvky do MKR
- zachovat co nejvíce cest s nezpevněným povrchem (ne živičný, betonový povrch) - žulový perk

3/ Priority

Cílem a prioritou je maximální ochrana jedinečné části Jizerských hor, jež je mimořádně cenná pro své přírodní a krajinářské hodnoty.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU ZBYLÁ ČÁST NÁHORNÍ PLOŠINY, LESNÍ KOMPLEXY VČETNĚ LUČNÍCH ENKLÁV A PŘEHRADNÍCH NÁDRŽÍ** **ABC - 1 - b**
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo A, B - krajina přírodní a přírodě blízká**

A/ Základní charakteristika:

Část náhorní plošiny s pozměněnými přírodními charakteristikami (zejména druhové a prostorové složení lesních porostů a s nimi související vlastnosti půdy, vodního režimu, mikroklimatu apod.). Náhorní plošina se mírně svažuje k jihu a je členěna poměrně mělkými údolími a nevýraznými vrchy. Na jižní straně se projevuje stupňovitě klesající kerný reliéf s širokými třetihorními údolími a okrajovými svahy rozčleněnými relativně hlubokými údolními zářezy. Prudké severní svahy již náleží do cenného jádrového území. Žulové podloží podmiňuje tvary georeliéfu, charakter vodních toků i půdní typy a často vystupuje na povrch v podobě skalek a balvanů.

Území je téměř úplně zalesněné, míra poškození lesů je různá: převládají monokulturní porosty smrku ztepilého, místy v mozaice s horskými třtinovými smrčinami, smíšenými porosty a zbytky původních bukových porostů. Fragmenty přírodě blízkých lesních porostů se vyskytují zejména v okolí Oldřichova a Fojtky, Rudolfova, na svazích Javorového, Žulového a Dračího vrchu, Harcovského hřbetu, na svazích Vlašského hřbetu a Kapradníku.

Na nejvíce poškozených plochách, kde se v minulosti zalesňovalo smrkem pichlavým, jsou poměrně rozsáhlé porosty tohoto nepůvodního druhu, případně přetrvávají odlesněné plochy nebo plochy s dosud nezapojeným porostem. I přes pozměněnou druhovou skladbu mají lesy stále velký význam na spoluutváření krajinného rázu, a to nejen pro jejich estetický vliv, ale také prostřednictvím ovlivnění vodního režimu a mikroklimatu. Podporují retenci vody a podmiňují existenci mnoha pramenišť, rašelinišť a drobných vodních toků, jež jsou typickými prvky Jizerských hor.

Relativně významným prvkem jsou vodní přehrady, vybudované na vodních tocích (Bedřichov, Josefův Důl, Souš), většinou sloužící jako zdroje pitné vody. Jejich vliv na krajinný ráz je sporný – na jednu stranu jsou to cizí prvky, které nahradily původní rašeliniště, podmáčené lesy nebo jiné přirozené biotopy a vnášejí do prostředí technické prvky (těleso hráze, technické objekty apod.), na druhé straně mají členitý tvar a svým provedením zapadají do okolní krajiny. V jejich okolí se již vytvořily přírodě blízké biotopy, například menší přechodová rašeliniště, nacházející se na březích.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna	•		zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ	•		
NATURA 2000: Evropsky významné lokality	•		
Ptačí oblasti	•		
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum	•		
Regionální biocentrum	•		zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru	•		ve znění pozdějších předpisů

Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Převažuje ochrana přírody, lesní a vodní hospodářství (ekologicky šetrné), doplňkově šetrné rekreační využití

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Pohledově výrazné vrchy, hřbety

- neumisťovat dominantní technické prvky a jiné objekty (pokud se prokáže nezbytnost umístění technického vybavení, je nutné je řešit tak, aby došlo k co nejmenšímu narušení krajinného rázu).

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Mezi významná místa výhledu patří (kromě dominant a skalních výběžků sousedního MKR Jádrové území) vrchy Nad lomem, Olivetská hora, Královka, Maxovský hřbet, louky nad Hrabčicemi.

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- Nezasahovat do reliéfu (lomy, násypy, novými přehradami, zářezy apod.)
- Nezasahovat do vodního režimu (např. vysoušením, regulací či hrazením toků, apod.)
- Zachovat stávající lesy a postupně je přeměnit na porosty s přírodě blízkou druhovou skladbou a prostorovým uspořádáním
- Chránit celé MKR, cenné fragmenty smíšených a listnatých lesů, lesní pláště, fragmenty přirozených smrčín, rašeliniště, postupně obnovovat narušené části, apod.)
- Zachovat a podporovat členité lesní okraje

Sídla

- Neumisťovat nové stavby, pouze výjimečně stavby bezprostředně související s lesnictvím, vodním hospodářstvím, případně ochranou krajiny.

Zástavba, objekty

- nezakládat nové vleky a sjezdovky
- omezit na minimum zpevněné lesní cesty, nezřizovat nové silnice
- chránit hodnotné objekty, doklad historického vývoje a osídlení krajiny, včetně drobných památek v krajině

3/ Priority

Cílem je ochrana této části Jizerských hor, jež je krajinářsky mimořádně cenná pro své přírodní podmínky a to i přes dočasné poškození lesních porostů. Prioritou by měla být postupná revitalizace lesních porostů a jejich navrácení do přírodě blízkého stavu.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **DROBNÉ OSADY, SAMOTY** **ABC - 1 - c**
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo A - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Drobné osady, samoty v rámci lesních komplexů, jež svou polohou náleží do podoblasti Náhorní plošiny. Jejich společnou charakteristikou je relativně velká nadmořská výška, umístění při okraji nebo přímo na náhorní plošině, obtížnější dopravní dostupnost a bezprostřední návaznost na přírodě blízkou nebo přírodní krajinu.

Jedná se většinou o drobné osady s rozptýlenou zástavbou a převažující původní lidovou architekturou (Václavíkova Studánka, Karlov, Peklo v závěru Josefova Dolu, Karlov a již nezaměnitelné samoty nebo seskupení objektů – Kristiánov, Nová Louka, Mariánskohorské Boudy). Osídlení je typické rozptýlenou zástavbou s velkými rozestupy mezi objekty, případně jsou to zbylé části dřívějších osad. Osady a jednotlivé stavby jsou cenným dokladem historie osídlení krajiny, představují i hodnotné typy staveb. V rámci území jsou rozmístěné v souvislosti s rekreačním využitím území (cyklistika, turistika, zimní sporty) malé kiosky s občerstvením.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režim	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna (část 4.)	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti	•		
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Území s prioritní ochranou, klidové rekreační využití s ohledem na cenné přírodní a přírodě blízké prostředí

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- Chránit stávající louky, luční enklávy (nezastavovat, nezalesňovat, vhodným managementem předcházet jejich samovolnému zarůstání nebo degradaci)
- Chránit vzrostlé solitérní stromy v loukách, v rámci lučních enkláv
- Zachovat a podporovat členité lesní okraje

Sídla

- zachovat charakter drobných osad, samot, neumisťovat nové stavby
- nezahušťovat rozvolněnou strukturu zástavby
- upřednostnit vhodnou údržbu, obnovu, nevkładat novostavby, zachovat ráz lokalit jako celku
- Udržovat stávající cesty, křižky, kapličky, pomníčky
- chránit aleje a vzrostlé solitérní stromy v sídlech

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- podpora vhodného využití objektů, nenarušující původní ráz
- obnova narušených částí

3/ Priority

Cílem je ochrana cenného přírodně – kulturního komplexu zachovalých horských malých osad, cenných luk a solitérních stromů s vazbou na nejcennější území Jizerských hor a zabránit jejímu narušení v důsledku nadměrného rekreačního využití.

OKR A. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Frýdlantsko

Podoblast krajinného rázu POKR A – 1 Smědá

Místa krajinného rázu:

MKR A - 1 – a	lesní celky
MKR A - 1 – b	Hejnice, Raspenava – centrální části
MKR A - 1 – c	Hejnice, Raspenava, Bílý Potok, Ferdinandov - venkovská zástavba včetně zemědělské krajiny
MKR A - 1 – d	Lázně Libverda

Podoblast krajinného rázu POKR A – 2 Novoměstsko

Místa krajinného rázu:

MKR A - 2 – a	lesní celky
MKR A - 2 – b	Ludvíkov, zemědělská krajina
MKR A - 2 – c	Nové Město – předměstí

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **LESNÍ CELKY** **A - 1 – a**
- **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: pásma A, B - krajina přírodní a přírodě blízká**

A/ Základní charakteristika:

Lesy nižších částí svahů, druhově většinou pozmeněné (převažují smrkové monokultury, občas prostrádané fragmenty listnatých a smíšených porostů, na okrajích se místy vyskytují lemy z listnatých dřevin). Poměrně častý je výskyt členitých lesních okrajů.

Lesy tvoří ochranné pásmo, navazující na cennější plochy náhorní plošiny a mají velký význam pro vodní režim Jizerských hor (výskyt drobných, přírodě blízkých vodních toků).

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna v části			
2. zóna v části			zákon 114 / 1992 Sb.,

3. zóna převažuje	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ	•		
NATURA 2000: Evropsky významné lokality, v části	•		
Ptačí oblasti			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
nadregionální biokoridor	•		ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla:			zákon 20 / 1987 Sb.,
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Lesní porosty, navazující na cenná území přírodního charakteru, hospodářské a ochranné lesy.

Doplňující:

Klidová rekreace respektující základní funkci.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat fragmenty lesních porostů přírodních a přírodě blízkých
- postupně obnovovat původní druhovou skladbu lesních porostů odpovídající přírodnímu stanovišti a potenciální vegetaci
- podporovat lesní porosty druhově a věkově rozrůzněné
- zachovat a podporovat druhově pestré a členité lesní okraje
- chránit přírodní a přírodě blízký charakter vodních toků

Sídla, objekty

- v rámci celého prostoru zachovat co nejvíce nezpevněných lesních cest (bez živičného povrchu, betonu) - žulový perk
- co nejméně zasahovat do území výstavbou objektů a technických prvků
- neumisťovat nové vleky a sjezdovky

3/ Priority

Zachovat lesní porosty a postupně obnovovat druhovou skladbu a prostorovou strukturu, která odpovídá přírodnímu stanovišti

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU HEJNICE, RASPENAVA – CENTRÁLNÍ ČÁSTI A – 1 – b**
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo B, C - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Jedná se o části původně venkovských obcí, které mají již městský charakter díky charakteru a hustotě zástavby. Kompaktnější zástavba podél toku a komunikace, prolíná se zástavba různorodějšího charakteru, využití, výškové hladiny. Jsou zde zahrnuta jednak menší historická centra obcí - veřejná prostranství, kostely a další kulturně významné budovy, historické budovy městského charakteru, ale také průmyslové areály a novodobá obytná zástavba.

Obec Hejnice

Hejnice jsou starým poutním místem. Ústřední částí obce je bazilika Navštívení Panny Marie a přilehlý klášter, tvořící významnou kulturní památku a pohledovou dominantu. Ulice, přiléhající ke klášteru, mají městský ráz a vytvářejí hlavní přístupovou cestu. Prostor poměrně velkého náměstí je vymezen převážně dvoupodlažními zděnými domy, jsou zastoupeny i hrázděné objekty. Na klášter jsou četné výhledy z okrajových ulic jižní části obce (viz mapová část) a z protilehlých svahů..

V devatenáctém století se podél řeky rozvinuly textilní továrny, jež jsou dnes většinou přestavěné na nové výrobní areály, výrazně a negativně se uplatňující v mikropohledech Hejnic (velký objem staveb, neupravené fasády). V severní části obce (na pravém břehu Smědé) vznikla nová obytná část, tvořená novější zástavbou městského a příměstského typu, v části se vyskytují i panelové domy.

Obec Raspenava

Městská část Raspenavy se táhne v dlouhém pruhu podél Smědé. Její kulturní centrum tvoří cenný komplex kostela Nanebevzetí Panny Marie, přilehlé fary a několika pěkných vilových domů z přelomu století. Na něj navazují nepřiliš vyhraněné plochy – v západní části je to směs venkovské a příměstské zástavby s menšími vilkami, objevuje se zde také výrobní plocha a zanedbané nákupní středisko z 80. let. Jako celek je však tato část ještě poměrně zachovalá z hlediska urbanistické struktury a hmoty, měřítka a charakteru zástavby. Městská část obce je zde zakončená zámečkem. Východní část je více průmyslová, velký výrobní areál u ústí Sloupského potoka je doplněn koloniemi dělnických domků se zachovanou původní urbanistickou strukturou, navazující na zbytky venkovské architektury, objevují se zde novodobé přestavby domků a místy novější zástavba z 80. let drobnějšího měřítka. Z východní strany navazuje drobnější zástavba spíše venkovského typu, jež je prostrádaná dalšími nevzhlednými průmyslovými areály. U odbočky na Libverdu je řada drobných dělnických domků.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna			ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů
Významný objekt, komplex památkově chráněný	●		

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Městská část s převažující funkcí obytnou, kulturní a výrobní, z části využívaná lázeňsky nebo jako rekreační zázemí

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného obrazu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- v území se nevyskytují, ovšem výrazně se uplatňují vrchy okolních míst krajinného rázu, které dotváří krajinnou kompozici; zásady - viz předchozí MKR

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Vzhledem k umístění v údolí se zde uplatňují pouze dílčí výhledy v rámci sídel (například na baziliku a klášter v Hejnicích), případně z vyvýšených částí svahů nad obcemi, ucelenější výhledy na MKR jsou možné ze sousední krajinné podoblasti (Náhorní plošiny Jizerských hor)

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- respektovat pohledovou návaznost sídel na cenná území sousedních prostorů s výraznými přírodními dominantami, neumísťovat do pohledově exponovaných míst na svazích plošnou zástavbu nebo hmotově výrazné objekty)
- zachovat dominantnost významných staveb v rámci interiéru sídla i vně

Sídla

- nenarušovat výrazné působení kulturních dominant (kostely, bazilika s klášterem, vily z přelomu 19. a 20. stol., zámečky) umístováním hmotově výrazných staveb, kultivovat jejich okolí, vytvářet reprezentativní veřejné prostory
- sídelní prostory z 2.pol.20.století kultivovat a přetvářet s respektováním pohledových vazeb na cenná území: doplnit městskou zeleň, nerozšiřovat plošnou zástavbu, nepoužívat výrazné a netradiční barvy při opravách fasád
- chránit aleje a vzrostlé solitérní stromy v sídlech

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba cenných městských objektů (kostely, bazilika s klášterem, zámečky) a typických objektů lidové architektury
- kultivovat funkční výrobní areály a jejich okolí (odclonění zelení, oprava fasád (použití tradičních barev omítky), oprava starších výrobních budov nebo vilových domů, navazujících na tovární areál (Raspenava),
- kultivovat původní kolonie továrních domků (Raspenava), zachování urbanistické struktury
- pokud lze, odstranit nefunkční průmyslové nebo skladové objekty

3/ Priority

Zachování a ochrana cenných architektonických objektů a kulturních dominant, vývoj s ohledem na pohledové vazby s okolní cennou krajinou.

Celková kultivace sídel - zejména výrobních areálů a novějších obytných ploch, jejich zapojení do urbanistického celku měst.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU HEJNICE, RASPENAVA, BÍLÝ POTOK, FERDINANDOV – VENKOVSKÁ ZÁSTAVBA VČETNĚ ZEMĚDĚLSKÉ KRAJINY A – 1 – c**
- Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásmo A, v části B - krajina kulturní

A/ Základní charakteristika:

Obec Hejnice

Na levém břehu Smědé v Hejnicích převažuje zástavba venkovského charakteru s výskytem hrázděných objektů s podstávkou, poloroubených i starších zděných domů (zejména ve východní části obce a Skalním městě). V jižním okraji obce již tyto objekty převažují. Dále na západ (v návaznosti na výrobní areály a centrum města) se vyskytují ve větší míře novější domky, okály z 80. let, případně rekreační objekty (kemp, chatky v blízkosti koupaliště a rekreační chatky a penziony v blízkosti kláštera).

Navazující krajina má poměrně bohatou, ale jemnou modelaci terénu. Menší, okrouhlé vršky mají zalesněné vrcholy, okolní louky mají místy zachovalé zbytky mezí a remízů a jsou protkané hustou sítí drobných, místy meandrujících potoků s břehovými porosty. K členění krajiny přispívá také množství starých cest (například poutní cesty s křížky, směřující ke klášteru a bazilice od Ferdinandova a Oldřichova). Kulisou pohledů jsou vrcholky, skály a strmé svahy Jizerských hor.

Obec Raspenava

Venkovská část Raspenavy je tvořena okrajovými částmi obce s venkovským charakterem a přilehlou zemědělskou krajinou. Západní část obce je tvořena rozptýlenou zástavbou venkovských domů, podél hlavní ulice vesměs přestavěných, ale vycházejících z tvarosloví původní starší zástavby. Jižním směrem stoupá počet objektů původní lidové architektury. Prostor severně od Vápenného vrchu protíná železnice se zastávkou, v jejímž okolí jsou soustředěny nízké skladové objekty. Součástí souboru objektů je také stará nádražní budova s kvalitní architekturou, ovšem celá plocha by potřebovala kultivaci. Nejcenější částí je zachovaný komplex rozptýlené zástavby U Dvora s převážným zastoupením původních objektů lidové architektury a zahradami volně přecházejícími do luk. Z nich jsou výhledy přes nivu Holubího potoka na dominantu Vápenného vrchu a siluety Jizerských hor.

Krajina je zde již plošší než ve východní části, stále má ale patrnou mírnou modelaci a kontrastuje s prudkými stěnami Jizerských hor na jihu a jihovýchodě. Dílčí dominantu tvoří Vápenný vrch se zalesněným vrcholkem. Poměr orné půdy a luk na zemědělsky využívaných plochách je již vyrovnaný, krajina je ale díky jemné modelaci, přírodním dominantám a členění rozptýlenou zelení (zachovalým remízům, alejím a břehovým porostům) stále poměrně členitá.

V podobném rázu pokračuje krajina dále na západ k hranicím CHKO, jsou zde zahrnuty pouze drobné, okrajové části sídel s venkovským charakterem, celkově působí krajina velmi harmonickým dojmem zejména díky členění zemědělské půdy remízky, břehovými porosty četných drobných vodních toků, pozůstatky mezí a cestami.

Obec Bílý potok

Rozkládá se podél horního toku Smědé a Hájeného potoka, jenž je jejím přítokem. Vznikla z původní lánové vsi, výstavba se soustřeďuje podél tří cest, paralelních s vodním tokem. Má venkovský charakter s výrazným zastoupením objektů lidové architektury, dnes využívaných převážně rekreačně. Objevují se také nové drobné rekreační objekty (chatky) a novější rodinné domy, zahušťující původní rozvolněnou strukturu. Místy se vyskytují starší drobné výrobní objekty, vesměs kvalitně architektonicky zpracované.

Obec Ferdinandov

Obec má klidový, venkovský charakter a leží mezi několika rameny (přítoky) a nivou potoka Štolpich. Západní část má rozvolněnou strukturu podél neregulovaného toku a je zde významné zastoupení objektů lidové

architektury. V hlavní ulici, ležící mezi dvěma přítoky, je více zahuštěná zástavba menších zděných venkovských domků, soustředící se do jedné řádky. Východní část je opět více rozvolněná, mezi objekty hodnotné venkovské architektury již vstupují novější domky a chatky. V jižním cípu se nachází menší výrobní objekt.

Louky v okolí Ferdinandova navazují na přirozeně meandrující vodní toky a nivu. Údolí vytváří relativně uzavřený prostor, oddělený na severu svahy Jizerských hor a na jihu drobnými vrchy hřbítku, oddělujícího údolí Štolpichu a Smědé. Ve výhledech se uplatňuje zejména Ořešník, z východního okraje obce jsou výhledy na Hejnický klášter. Na vodních tocích jsou místy vybudované drobné vodní nádrže (Malý Štolpich, Netík).

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna (část 4)	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ	•		
NATURA 2000: Evropsky významné lokality	•		
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
nadregionální biokoridor	•		ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Menší sídla venkovského charakteru s navazující zemědělskou krajinou s extenzivním využitím.

Doplňkově rekreace (např. turistika spojená s poznáváním přírody a krajiny) agroturistika nenarušující charakter menších sídel, ani přírodní a přírodě blízké prostředí.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- neumisťovat dominantní technické prvky a jiné objekty (pokud se prokáže nezbytnost umístění technického vybavení, je nutné je řešit tak, aby došlo k co nejmenšímu narušení krajinného rázu). Mezi drobné, ale pohledově výrazné vrchy tohoto prostoru patří Vápenný vrch, vrch Na chatkách. Charakter území dotváří četné další menší vrchy s drobnými remízky ve vrcholové části,
- v území se významně pohledově uplatňují vrchy ze sousedního krajinného prostoru (Ořešník, Hajní kostel, Frýdlantské cimbuří, Smědavská hora a masív Smrku).

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Vzhledem k morfologii terénu (relativně hluboké údolí) se přímo v území vyskytují spíše dílčí místa výhledů, zejména na dominanty masivu Jizerských hor sousedního POKR, případně na kulturní dominanty měst (viz výkresová část). Významnější místa, poskytující výhledy na celé území, jsou z výše položených míst sousedního POKR (Náhorní plošina, Jádrové území), případně vně CHKO. Uvnitř POKR jsou významné pohledy z Libverdského hřebene, Obřího sudu, od Větrova.

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat venkovský ráz zástavby, který odděluje centrální části již městského charakteru, zachovat rozptýlený charakter zástavby v jejích okrajových částech navazujících na zemědělskou krajinu
- zachovat členění krajiny přírodními prostorovými předěly, lesy, remízy a doprovodnými dřevinami toků na menší, většinou pohledově uzavřené enklávy
- zachovat a podporovat členité lesní okraje
- zachovat a podporovat remízky, členění zemědělské půdy mezemi a alejemi podél cest
- zachovat neregulované části vodních toků v obcích a navazující vlhké louky a nivy
- zachovat a chránit hustou síť drobných vodních toků, neodvodňovat území,
- neregulovat toky, chránit břehové porosty, chránit toky před znečištěním, nezakládat ornou půdu v blízkosti toků
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny
- chránit solitérní stromy v krajině i v sídlech
- zachovat a udržovat Ludvíkovskou alej a chránit ji jako významný krajinný prvek, tzn. zachovat pohledovou izolovanost od okolí

Sídla

- stabilizované části sídel - téměř výhradně zastoupeny hodnotné venkovské stavby včetně zachované urbanistické struktury – upřednostnit vhodnou údržbu, obnovu, nekládat novostavby, zachovat ráz lokalit jako celku
- zástavbu sídel doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným, zachovat charakter venkovského sídla, zachovat či utvářet drobné veřejné prostory, vhodný je jednotně působící interiér sídla – charakter cest, venkovské zahrady a oplocení
- chránit vzrostlé solitérní stromy v sídlech
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, nekládat objekty do pohledově exponovaných ploch (např. svahy pod Vápenným vrchem, údolní svahy nad sídly)
- zachovat rozvolněný charakter zástavby částí sídel s včleněnými loukami, zahradami a rozptýlenou zelení (okrajové části Ferdinandova, Bílého Potoka, osada U Dvora, Větrov), v blízkosti strmých severních svahů nedoplňovat nové stavby, území považovat za stabilizované
- mimo zástavbu neumísťovat výrobní a rekreační areály

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- úprava narušených objektů tak, aby se obnovil vzhled hmotově jednoduchých venkovských objektů včetně typických přírodních materiálů a barevnosti
- u nových objektů nebo při rekonstrukci zachovat ráz typických objektů, hmotové a půdorysné uspořádání – tj. v části s převažující nízkopodlažní zástavbou pouze přízemní objekty, tam, kde jsou domy dvoupodlažní možnost obdobné výšky,
- zcela výjimečně možnost vyšších objektů, např. u výjimečných staveb s kulturní náplní, staveb, které posílí nebo doplní cenný charakter území
- vycházet z typické barevnosti, upřednostnit přírodní a pro toto území typický materiál, omítky zděných staveb světlé, ne výrazné barvy

- chatové osady - zachovat drobné měřítko staveb, nedoplňovat další objekty, zachovat vzrostlou zeleň, jež plní funkci pohledové bariéry
- pokud lze, odstranit nefunkční objekty, které narušují krajinný ráz, funkční objekty postupně přestavět nebo kultivovat do přijatelné podoby (např. zemědělský areál v jihovýchodní části Raspenavy, skladový areál navazující na nádraží)

3/ Priority

Zachovat ráz venkovské krajiny s menšími sídly, případně rozvolněnou zástavbou. Nové objekty spíše výjimečně. Zachovat vazbu k zemědělské krajině a jejímu členění. Respektovat cennou vazbu k významným přírodním prvkům a k přírodním a kulturním dominantám.

Zachovat a podporovat členění zemědělské krajiny (meze, cesty, remízky, břehové porosty, aleje), chránit a podporovat přirozený charakter drobných vodních toků.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **LÁZNĚ LIBVERDA** **A - 1 – d**
- Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásmo A, v části B - krajina kulturní

A/ Základní charakteristika:

Původní lesní lánová ves leží v relativně hlubokém údolí Libverdského potoka, vytvářejícím pohledově uzavřený prostor. Na přelomu 18. a 19. století bylo v západní části obce vybudované menší lázeňské centrum. Je tvořeno klasicistními a empírovými pavilony, dvoukřídlou kolonádou z 1. poloviny 19. století a empírovým zámečkem. Toto centrum bylo doplněno vilovými domy a pensiony, v okrajových částech se objevují větší hotely z pozdější doby (například sedmipatrový hotelový objekt, navazující na lázeňský park), u jižního okraje centrální části obce byly během komunistické éry postaveny i panelové domy.

Narozdíl od západní, městské části s lázeňským centrem, si východní část obce zachovala více venkovský charakter, lidová architektura je ale silně prostřídaná chatami, pensiony či novějšími vilkami.

Severně nad Libverdou bylo vybudované rekreační zařízení Obří sud, které volně sousedí s osadou Přebytek, jež má již velmi klidový ráz, rozvolněnou zástavbu a převážné zastoupení objektů hodnotné lidové architektury.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna , část 4	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Lázeňské sídlo s rekreačním využitím, doplňkově sídelně-zemědělské využití v okrajových částech obce s venkovským charakterem.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného obrazu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- neumisťovat dominantní technické prvky a jiné objekty (pokud se prokáže nezbytnost umístění technického vybavení, je nutné je řešit tak, aby došlo k co nejmenšímu narušení krajinného rázu). Důležitá je pohledová propojenost s centrální částí Hejnic a barokním komplexem. V území se významně pohledově uplatňují vrchy ze sousedního krajinného prostoru (zejména Smrk, Sviňský vrch, vně CHKO se uplatňuje Pekelský vrch a Dubový vrch).

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
Vzhledem k morfologii terénu se přímo v území vyskytují spíše dílčí místa výhledů, zejména na dominanty masivu Jizerských hor sousedního POKR (zejména Smrk, Sviňský vrch), výhledy na Libverdu jsou ze svahů nad obcí (např. Obří sud) a z přírodního parku Peklo.

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat venkovský charakter okrajové části sídla, navazujícího na zemědělskou krajinu
- zachovat fragmenty původního členění zemědělské krajiny (remízky, členění zemědělské půdy mezemi a alejemi)
- zachovat a podporovat členité lesní okraje
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny
- chránit solitérní stromy v krajině i v sídlech

Sídla

- zachovat a podpořit reprezentativní charakter historického lázeňského centra
- zástavbu sídel doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným, zachovat charakter venkovského sídla v okrajových částech
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, nepropojovat zástavbu se sousedními Hejnicemi (přes hřeben)
- mimo zástavbu neumisťovat výrobní a rekreační areály

Zástavba, objekty

- ochrana a údržba cenných lázeňských objektů - klasicistních a empírových pavilonů, dvoukřídlé kolonády z 1. poloviny 19. století, empírového zámečku a hodnotných vilových objektů z přelomu 19. a 20. století
- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- u nových objektů nebo při rekonstrukci zachovat ráz typických objektů
- kultivace nevhodných objektů (panelové domy, některé pensiony z 2. poloviny 20. století atd.), vhodná přestavba, nepoužívat výrazné a netradiční barvy fasád

3/ Priority

Zachovat lázeňský charakter města s rekreačním využitím, okrajové části ponechat jako klidovou venkovskou část, navazující na zemědělskou krajinu. Chránit stávající členění luk a pastvin mezemi a remízky.

Podoblast krajinného rázu POKR A – 2 Novoměstsko

Místa krajinného rázu:

- MKR A - 2 – a lesní celky
- MKR A - 2 – b Ludvíkov, zemědělská krajina
- MKR A - 2 – c Nové Město – předměstí

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU LESNÍ CELKY** A - 2 - a
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo A, B - krajina přírodní a přírodě blízká**

A/ Základní charakteristika:

Lesy nižších vrchů (Sviňský vrch, Měděnec, Rapická hora), převážně s pozměněnou druhovou skladbou - převažují smrkové monokultury, na Sviňském vrchu a Měděnci se stále vyskytují fragmenty bukových porostů. Lesy tvoří ochranné pásmo, navazující na cennější plochy náhorní plošiny a mají význam pro vodní režim Jizerských hor (výskyt drobných, přírodě blízkých vodních toků).

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režim	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna v části			
2. zóna v části			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna převažuje	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ	•		
NATURA 2000: Evropsky významné lokality, v části			
Ptačí oblasti			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru	•		ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla:			zákon 20 / 1987 Sb.,
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Lesní porosty, navazující na cenná území přírodního charakteru, hospodářské a ochranné lesy.

Doplňující:

Klidová rekreace respektující základní funkci.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- postupně obnovovat původní druhovou skladbu lesních porostů odpovídající přírodnímu stanovišti a potenciální vegetaci
- podporovat lesní porosty druhově a věkově rozrůzněné
- podporovat druhově pestré a členité lesní okraje
- chránit přírodní a přírodě blízký charakter vodních toků

Sídla, objekty

- v rámci celého prostoru zachovat co nejvíce nezpevněných lesních cest (bez živičného povrchu, betonu) - žulový perk
- co nejméně zasahovat do území výstavbou objektů a technických prvků neumísťovat nové vleky a sjezdovky

3/ Priority

Zachovat lesní porosty a postupně obnovovat druhovou skladbu a prostorovou strukturu, která odpovídá přírodnímu stanovišti

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU LUDVÍKOV, ZEMĚDĚLSKÁ KRAJINA A – 2 – b**
 - **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásma A, v části B - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Mírně svažité, nepříliš výrazně členěná zemědělská krajina s částí sídla Ludvíkov, navazující na svahy drobných zalesněných vrchů – Sviňského vrchu, Měděnce a Rapické hory. Zemědělská krajina, která je v této části úrodnější a vhodnější k produkčnímu využití, je využívána jako orná půda či intenzivní louky. Nepříliš členitá struktura a plošší reliéf zemědělské půdy vhodně kontrastuje s hmotou pohoří na obzoru.

Ve výhledech se výrazně uplatňuje panorama Jizerských hor, nejvýraznější je dominanta Smrku. Ze severu a západu navazuje za hranicemi CHKO relativně plošší krajina s dominantami (Chlum, Jindřichovický hřeben). Osídlení Ludvíkova vychází z původní lánové vsi, dochoval se venkovský ráz zástavby se zastoupením objektů původní lidové architektury.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna (část 4)	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Zemědělsky využívaná krajina se sídlem venkovského charakteru, doplňkově rekreace či agroturistika.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- v území se nevyskytují.

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Z území jsou možné výhledy na dominanty masivu Jizerských hor sousedního POKR (nejvýraznější dominantu vytváří Smrk). Místa, poskytující výhledy na MKR jsou ve výše položených částech sousedního POKR (Náhorní plošina), případně vně CHKO (Chlum).

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat venkovský charakter sídla s rozvolněnou zástavbou
- zachovat a podporovat členění zemědělské půdy mezemi, remízky a doprovodnými porosty cest
- doplnit členění v částech s více scelenými pozemky
- podporovat členité lesní okraje
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny
- chránit zemědělskou krajinu před plošným rozšiřováním zástavby, nezastavovat pohledově exponované plochy na svazích
- chránit solitérní stromy v krajině i v sídlech
- zachovat a udržovat Ludvíkovskou alej a chránit ji jako významný krajinnotvorný prvek, tzn. zachovat pohledovou izolovanost od okolí

Sídla

- zástavbu doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným, zachovat charakter venkovského sídla, zachovat či utvářet drobné veřejné prostory, vhodný je jednotně působící interiér sídla – charakter cest, venkovské zahrady a oplocení
- mimo zástavbu neumisťovat výrobní a rekreační areály

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- úprava narušených objektů tak, aby se obnovil vzhled hmotově jednoduchých venkovských objektů včetně typických přírodních materiálů a barevnosti
- u nových objektů nebo při rekonstrukci zachovat ráz jednoduchých venkovských staveb.

3/ Priority

Zachovat ráz venkovské krajiny a návaznost členění zemědělské půdy. Respektovat cennou vazbu k významným přírodním prvkům a k přírodním dominantám.

Zachovat a podporovat členění zemědělské krajiny (meze, cesty, remízky, aleje).

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **NOVÉ MĚSTO - PŘEDMĚSTÍ** **A - 2 – c**
- **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásma B - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Část předměstí Nového Města pod Smrkem. Nové Město bylo založené jako hornické město s šachovnicovou sítí ulic. Převážně obytná funkce (příměstské vily a bytové domy) je doplněná výrobou a rekreačním využitím (s hřištěm, ubytovacími objekty a chatovou kolonií v jižní části). Architektura pochází převážně z 2. poloviny 20. století, menší část zděných domů pochází z předválečných let.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Městská zástavba s převažující obytnou a doplňkovou výrobní a rekreační funkcí

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- v území se nevyskytují

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Výhled na město je možný z vrchů sousedního POKR (Holubcův vrch), ze Smrku

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- nerozšiřovat plošnou zástavbu do zemědělské krajiny, zvláště chránit exponované plochy ve svazích, rozvoj sídla směřovat vně CHKO, případně zástavbu dílčím způsobem doplnit do údolní polohy Novoměstského potoka

Sídla

- vhodná kultivace sídla, parteru (povrchy, zeleň, kultivace nevhodných objektů)

3/ Priority

Chránit okolní krajinu před plošným rozšiřováním sídla (zejména exponované svahové polohy), zachovat jasný okraj sídla.

OKR B. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Liberecko

Podoblast krajinného rázu POKR B – 1 Oldřichov v Hájích – Mníšek - Albrechtice

Místa krajinného rázu:

MKR B - 1 – a	lesní celky
MKR B - 1 – b	venkovská zemědělská krajina s menšími sídly – Oldřichov, Fojtka, Betlém, Albrechtice, Krásná Studánka, Radčice
MKR B - 1 – c	Mníšek – centrální část

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **LESNÍ CELKY** **B – 1 - a**
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo B - krajina přírodě blízká**

A/ Základní charakteristika:

Lesy hřbetů a svahů, druhově většinou pozměněné (převažují smrkové monokultury, občas prostřídané fragmenty listnatých a smíšených porostů, na okrajích se místy vyskytují lemy z listnatých dřevin). Poměrně častý je výskyt členitých lesních okrajů, menších lučních enkláv.

Lesy tvoří ochranné pásmo, navazující na cennější plochy náhorní plošiny a mají velký význam pro vodní režim Jizerských hor (výskyt drobných, přírodě blízkých vodních toků, pramenná oblast).

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality, v části			
Ptačí oblasti			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla:			zákon 20 / 1987 Sb.,
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Lesní porosty, navazující na cenná území přírodního charakteru.

Doplňující:

Klidová rekreace respektující základní funkci.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- postupně obnovovat původní druhovou skladbu lesních porostů odpovídající přírodnímu stanovišti a potenciální vegetaci
- podporovat lesní porosty druhově a věkově rozrůzněné
- zachovat a podporovat druhově pestré a členité lesní okraje
- chránit přírodní a přírodě blízký charakter vodních toků

Sídla, objekty

- v rámci celého prostoru zachovat co nejvíce nezpevněných lesních cest (bez živičného povrchu, betonu) - žulový perk
- co nejméně zasahovat do území výstavbou objektů a technických prvků
- neumisťovat vleky a sjezdovky

3/ Priority

Zachovat lesní porosty a postupně obnovovat druhovou skladbu a prostorovou strukturu, která odpovídá přírodnímu stanovišti

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU VENKOVSKÁ ZEMĚDĚLSKÁ KRAJINA S MENŠÍMI SÍDLI – OLDŘICHOV, FOJTKA, BETLÉM, ALBRECHTICE, KRÁSNÁ STUDÁNKA, RADČICE**
B – 1 – b
- **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásma A, v části B - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Údolí říčky Jeřice a jejích přítoků (potoka Fojtka a Albrechtického potoka) s venkovskými sídli a okolní zemědělskou krajinou. Reliéf je charakteristický výrazně modelovanými údolními svahy v drobném měřítku (modelace je nejvýraznější na pravobřežním svahu Jeřice a v okolí Fojtky).

Louky a pastviny jsou prostrádané menšími lesíky, remízky a soliterními stromy. Toto prostorové členění spolu s pestrou terénní modelací a pohledovými vazbami na dominanty Jizerských hor a Ještědského hřbetu s dominantou Ještědu dotváří harmonickou kulturní krajinu podhorského typu. Ve výhledech se nejvýrazněji uplatňuje charakteristická silueta Špičáku se Strmým vrchem, od něj se pak východním směrem táhne hřbet Jizerských hor. Na jihovýchodě tvoří výraznou dominantu Ostrý a Dračí vrch, Vřesoviště, jihozápadním směrem se na horizontu uplatňuje dominantní Ještědský hřbet s dominantou Ještědu.

V střední části toku Jeřice se vytváří niva s mozaikou mokřadních porostů. Luční porosty jsou relativně kvalitní – jedná se o dlouhodobě extenzivně obhospodařované květnaté louky podhorského typu. Zástavba v obcích vychází převážně z urbanistické struktury přípotočních lánových vsí (Mníšek, Fojtka, Oldřichov v Hájích, Albrechtice), jejichž původně rozvolněná struktura se místy doplnila o další objekty. V Albrechticích se dochovala volnější struktura zástavby. V sídlech převažuje zástavba venkovského typu s významným zastoupením objektů lidové architektury, k výraznější přeměně charakteru sídla došlo ve Fojtce, kde je původní venkovská architektura prostrídána novějšími domy, částečně také při jižním okraji Oldřichova. K zajímavým architektonickým počínům patří stavba ekocentra včetně obnovy stávajícího hrázděného objektu v Oldřichově v Hájích.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna	•		zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ	•		
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní: Zemědělsky využívaná krajina se sídly a osadami venkovského charakteru, doplňkově rekreace či agroturistika.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- Uplatňují se zejména vrchy z okolních MKR - výraznou dominantou je Ostrý vrch, Vřesoviště, dvojvrchol Strmého vrchu a Špičáku, charakter MKR dotváří drobné vrchy – Březový vrch a okolní bezejmenné vrchy.

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Z území jsou možné výhledy na dominanty sousedního POKR (Ostrý vrch, Vřesoviště, dvojvrchol Strmého vrchu a Špičáku a od něj se táhnoucí hřeben Jizerských hor). Místa výhledů v rámci MKR jsou lokalizovaná na výše položených odlesněných svazích a drobných vrších (okolí Betléma, svahy pod Ostrým vrchem, Filipov, okolí Sedmidomků a další.

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat venkovský charakter sídel, v okrajových částech s rozvolněnou zástavbou
- zachovat a podporovat členění zemědělské půdy remízy a doprovodnými porosty vodních toků a cest
- chránit nivu Jeřického potoka
- zachovat a podporovat členité lesní okraje
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny, podporovat extenzivní využití
- chránit zemědělskou krajinu před rozšiřováním zástavby, nezastavovat pohledově exponované plochy na svazích
- chránit solitérní stromy, skupiny stromů a aleje v krajině i v sídlech

Sídla

- stabilizované části sídel - téměř výhradně zastoupeny hodnotné venkovské stavby včetně zachované urbanistické struktury – upřednostnit vhodnou údržbu, obnovu, nevkládat novostavby, zachovat ráz lokalit jako celku – Oldřichov v Hájích na pravém břehu Jeřice, nad nivou potoka
- zástavbu doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným, zachovat charakter venkovského sídla s linií volnější strukturou, zachovat či utvářet drobné veřejné prostory, vhodný je jednotně působící interiér sídla – charakter cest, venkovské zahrady a oplocení
- zachovat volnější strukturu obce Albrechtice včetně typických venkovských objektů
- zachovat staré cesty včetně drobných památek, jejich nezpevněný povrch
- terénní úpravy podřídit původní modelaci terénu
- neoplocovat větší plochy
- ochrana nezastavěné krajiny, charakteru staveb a významných výhledů (zejména ze silnice I. tř.) v Krásné Studánce a z horní části Radčic, ochrana charakteru a členění krajiny - od větších nečleněných ploch v Krásné Studánce po drobné prostory uzavřené remízy a lesíky v Radčicích, ochrana drobných mokřadů

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- úprava narušených objektů tak, aby se obnovil vzhled hmotově jednoduchých venkovských objektů včetně typických přírodních materiálů a barevnosti
- u nových objektů nebo při rekonstrukci zachovat ráz typických objektů, hmotové a půdorysné uspořádání – tj. v části s převažující nízkopodlažní zástavbou pouze přízemní objekty, tam, kde jsou domy dvoupodlažní možnost obdobné výšky, zcela výjimečně možnost vyšších objektů, např. u výjimečných staveb s kulturní náplní, staveb, které posílí nebo doplní cenný charakter území
- vycházet z typické barevnosti, upřednostnit přírodní a pro toto území typický materiál, nepoužívat výrazné barvy fasády

3/ Priority

Zachovat ráz harmonické kulturní krajiny podhorského typu se zachovalými venkovskými sídly. Respektovat cennou vazbu k významným přírodním prvkům a dominantám. Zachovat a podporovat členění zemědělské krajiny (remízky, drobné lesíky, solitérní stromy, aleje podél cest).

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **MNÍŠEK – CENTRÁLNÍ ČÁST** **B – 1 – c**
- **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásma B - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Část Mníšku podél toku Jeřice a dále až k železnici, jež je ovlivněná silnější urbanizací. Původní venkovská struktura lánové vsi je zahuštěná a doplněná novou zástavbou, objevují se zde městské a příměstské domy a průmyslové objekty. Významnou kulturní dominantou v centru obce je kostel.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna			ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Městská zástavba menšího sídla s převažující obytnou a doplňkovou výrobní a rekreační funkcí

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného obrazu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- výrazně působí zejména při pohledu údolím Jeřice vrchy nad centrální částí Mníšku (již mimo CHKO), uzavírají průhled údolím

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- výhled na město je možný z dílčích vrchů sousedního POKR , MKR

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- nerozšiřovat plošnou zástavbu do zemědělské krajiny, nepřekračovat se zástavbou hranici železnice

Sídla

- kultivace parteru města, objektů, centrální části v blízkosti kostela – priority města
- zachovat jasný okraj sídla

3/ Priority

Kultivace parteru města, objektů, centrální části v blízkosti kostela – priority města.

OKR B. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Liberecko

Podoblast krajinného rázu POKR B – 2 Liberec předměstí

Místa krajinného rázu:

MKR B - 2 – a	Kateřinky
MKR B - 2 – b	Rudolfovo, Starý Harcov
MKR B - 2 – c	Nový Harcov, Lukášov

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **KATEŘINKY** **B - 2 - a**
- **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: pásma B, C - krajina kulturní, krajina pozměněná**

A/ Základní charakteristika:

Zástavba v hlubokém údolí Černé Nisy a dále vystupující po svahu Dračího vrchu. V hlubokém údolí, podél toku jsou převážně staré průmyslové objekty a areály, vesměs zchátralé a nefunkční (výrobní haly, sklady) a k nim přidružené velké bytové domy, rovněž bez viditelné údržby a vily továrníků. Výše ve svahu se zástavba postupně mění, přibývá nejdříve menších továrních domků, posléze se objevují malé vilky a v horní části svahu jsou již zastoupeny i venkovské chalupy.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna část	•		zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna			ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

V současné době je část průmyslových objektů a areálů podél řeky bez využití (brownfields), (do budoucna zřejmě vhodné odstranění objektů hal a skladů, s výjimkou technického zařízení, úprav i objektů, které náleží k průmyslovému dědictví) – celkově území bude vyžadovat revitalizaci, ve svahu pak převažuje funkce sídelní.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- území se nachází v těsné blízkosti Dračího a Javorového vrchu, jejichž vrcholy již leží mimo MKR.

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Vzhledem k umístění v hlubokém údolí pouze pohledy v rámci hlubokého údolí
- Výhledy z horní části Kateřinek na Liberec a Ještědský hřeben

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- obnova přírodních prvků a složek, ochrana navazujících lesních porostů
- nedoplnovat zástavbu v horních partiích Kateřinek

Sídla

- celková kultivace brownfields podél Černé Nisy, odstranění nefunkčních objektů, v západní části, která je dopravně přístupná, možné nahradit novými stavbami
- zachovat charakter nižší volnější zástavby v zahradách v návaznosti na území přírodě blízké

Zástavba, objekty

- možnost zachování úprav toku – průmyslové dědictví, historie hor
- v horních partiích Kateřinek uchovat měřítko a proporce staveb

3/ Priority

Celková revitalizace území podél řeky

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **RUDOLFOV, STARÝ HARCOV** **B - 2 - b**
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo A - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Menší sídla v bezprostředním kontaktu s lesními komplexy. Starý Harcov leží ve dvou téměř souběžných drobných údolích, údolí Křemenného potoka a jeho bezejmenného přítoku, při úpatí Harcovského hřbetu. Volnější struktura zástavby, louky a zeleň vytváří vhodný přechod mezi městskou strukturou a krajinou přírodní a přírodě blízkou (CHKO). Rudolfov je drobnou osadou v těsném kontaktu s náhorní plošinou. Objekty převážně hodnotné, jsou situovány v mělkém údolí přítoku Černé Nisy. Sídla mají klidový charakter se zachovalou rozvolněnou strukturou zástavby a významným zastoupením původních objektů lidové architektury, dnes částečně přestavěných na rekreační chalupy. V Rudolfově je zastoupení rekreačních chat.

Okolní krajina je využívána jako extenzivní louky a pastviny, je v ní patrné zachované historického členění plužiny mezemi a remízy.

Od Bedřichova je MKR pohledově odděleno táhlým Harcovským hřbetem. Ve vyšších polohách (Harcov) se uplatňují výhledy na novou zástavbu Liberce.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů

MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru	•		ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Menší osady vytvářející vhodný přechod ke krajinně přírodní a přírodě blízké. Nástupní místa pro rekreační využití.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Na území MKR se nevyskytují významnější místa výhledu, dílčí výhledy jsou možné z horní části svahů nad Harcovem.

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat a podporovat členité lesní okraje
- zachovat a podporovat členění zemědělské půdy mezemi a remízky
- zachovat neregulované části vodních toků v obcích a navazující vlhké louky
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny
- chránit solitérní stromy v krajinně i v sídlech

Sídla

- zachovat klidový charakter venkovského sídla, osady s rozptýlenou zástavbou, doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným
- chránit vzrostlé solitérní stromy v sídlech
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny
- zachovat rozvolněný charakter zástavby částí sídel s včleněnými loukami, zahradami a rozptýlenou zelení (Starý Harcov), nezahušťovat další zástavbou
- terénní úpravy podřídit původní modelaci terénu
- neoplocovat větší plochy

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- úprava narušených objektů tak, aby se obnovil vzhled hmotově jednoduchých venkovských objektů včetně typických přírodních materiálů a barevnosti
- u nových objektů nebo při rekonstrukci zachovat ráz typických objektů, hmotové a půdorysné uspořádání

3/ Priority

Zachovat klidový ráz menšího sídla, osady, podporovat členění zemědělské krajiny (meze, cesty, remízky).

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **NOVÝ HARCOV, LUKÁŠOV** **B – 2 – c**
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo B, C - krajina kulturní, v části pozměněná**

A/ Základní charakteristika:

Původní venkovská sídla (přípotoční lánové vsi), ležící v údolí Harcovského potoka, v blízkosti lesních komplexů. Z vyvýšených míst je vidět novodobá zástavba Liberce. Sídla mají pozměněný charakter architektury (přestavby, nové objekty) s částečným zastoupením původních venkovských objektů. Na úpatí svahu Jílového vrchu byla založena plošná novodobá zástavba katalogovými rodinnými domy a vilami příměstského charakteru Nový Harcov).

Přilehlá krajina je částečně obhospodařovaná jako louky, část leží ladem. Částečně je zachováno historické členění zemědělské pudy, je patrné zejména v členitých lesních okrajích.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režim	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna v části	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum	•		
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Sídla příměstského až venkovského charakteru s navazující zemědělskou krajinou.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Na území MKR se nevyskytují významnější místa výhledu, dílčí výhledy jsou možné z horní části svahů nad Novým Harcovem

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat a podporovat členité lesní okraje
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny
- chránit soliterní stromy, remízky v krajině i v sídlech

Sídla

- zachovat venkovský ráz zachovaných částí sídel, charakter přechodu ke krajině přírodní
- nerozšiřovat plošnou zástavbu, nové objekty vkládat tak, aby se nenarušil původní liniový charakter urbanistické struktury
- terénní úpravy podřídit původní modelaci terénu
- neoplocovat větší plochy

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- nové objekty navrhovat tak, aby hmotově a tvarově odpovídaly původní venkovské zástavbě

3/ Priority

Ochrana zachovaných částí venkovských sídel a přilehlé zemědělské krajiny, podpora vhodného rozvoje, který nenaruší venkovský charakter sídel, charakter přechodu ke krajině přírodní.

OKR B. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Jablonecko

Podoblast krajinného rázu POKR C – 1 Jablonecko-tanvaldská

Místa krajinného rázu:

MKR C -1 - a	lesní celky
MKR C - 1 - b	Bedřichov, Janov, Loučná – centrální část
MKR C - 1 - c	Bedřichov, Janov, Hrabětice
MKR C - 1 - d	centrální část Lučan, Jindřichova, Smržovka, Dolní Tanvald
MKR C - 1 – e	Horní Maxov, Horní Lučany, Záhoří, Bramberk
MKR C - 1 - f	Jiřetín, Josefův Důl - centrální část
MKR C - 1 - g	Josefův Důl – okrajové části, Mariánská Hora
MKR C - 1 - h	Albrechtice, Špičák
MKR C - 1 – i	lokality Žďár, Na Balkáně - Tanvald
MKR C - 1 – j	Tanvald , Desná - centrum

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **LESNÍ CELKY** **C – 1 – a**
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo A, B - krajina přírodní a přírodě blízká**

A/ Základní charakteristika:

Lesy hřbetů a svahů, oddělující jednotlivé sídelní enklávy, druhově většinou pozměněné (převažují smrkové monokultury, občas prostřídané fragmenty listnatých a smíšených porostů, na okrajích se místy vyskytují lemy z listnatých dřevin). Poměrně častý je výskyt členitých lesních okrajů.

Lesy tvoří ochranné pásmo, navazující na cennější plochy náhorní plošiny a mají velký význam pro vodní režim Jizerských hor (výskyt drobných, přírodě blízkých vodních toků, pramenná oblast).

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna v části			
2. zóna v části	•		zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna převažuje	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ	•		
NATURA 2000: Evropsky významné lokality, v části			
Ptačí oblasti			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla:			zákon 20 / 1987 Sb.,
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Lesní porosty, navazující na cenná území přírodního charakteru,

Doplňující:

Klidová rekreace respektující základní funkci.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat fragmenty lesních porostů přírodních a přírodě blízkých
- postupně obnovovat původní druhovou skladbu lesních porostů odpovídající přírodnímu stanovišti a potenciální vegetaci
- podporovat lesní porosty druhově a věkově rozrůzněné
- zachovat a podporovat druhově pestré a členité lesní okraje
- chránit přírodní a přírodě blízký charakter vodních toků
- nekácet průseky pro zřizování sjezdovek

Sídla, objekty

- v rámci celého prostoru zachovat co nejvíce nezpevněných lesních cest (bez živičného povrchu, betonu) - povrch žulový perk
- co nejméně zasahovat do území výstavbou objektů a technických prvků

3/ Priority

Zachovat lesní porosty a postupně obnovovat druhovou skladbu a prostorovou strukturu, která odpovídá přírodnímu stanovišti.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **BEDŘICHOV, JANOV, LOUČNÁ – CENTRÁLNÍ ČÁST** **C**
- 1 – b
- **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: pásma B, C - krajina kulturní, pozměněná**

A/ Základní charakteristika:

Jedná se o osídlení dolní části relativně hlubokého údolí Bílé Nisy, kde je původní venkovská zástavba lánové vsi zcela nahrazená městským typem osídlení se zahuštěnou strukturou a patrovými objekty. Území dále po směru toku navazuje na předměstí Jablonce s panelovou zástavbou a přehradní nádrží, v ostatních směrech navazují svahy s převážně venkovskou zástavbou.

Sídla v sobě zahrnují několik funkcí (obytnou, výrobní, částečně rekreační), čemuž odpovídá jejich nepřilíh jednotný ráz; vyskytují se zde starší výrobní objekty (sklárna v Janově), novější, rozsáhlé průmyslové areály (zejména jižní část Loučné), blízko centra se vyskytují vily z konce 19. a počátku 20. století, panelové sídliště při okraji Jablonce, příměstské domy, zbytky původní venkovské zástavby (zejména v okrajových částech MKR), rodinnými domy z 80. let 20.st. a novými RD a rekreačními chatami. Výraznou kulturní dominantou je kostel v Janově s blízkou radnicí. V některých částech se objevuje více přestavěných nebo nově postavených objektů (větší nové i starší pensiony – hlavně v centrální části Bedřichova, chaty a novější rodinné domy - Janov, velké rekreační ubytovny a hotely – Bedřichov v okolí sjezdovek.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna			ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Městská, příměstská část s převažující funkcí obytnou a výrobní, z části využívaná jako rekreační zázemí. Janov a Bedřichov mají významnou rekreační pobytovou funkci – počet lůžek výrazně převyšuje počet obyvatel.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Vzhledem k umístění v údolí se zde uplatňují pouze dílčí výhledy v rámci sídla - například na kostel a radnici v Janově, od radnice (a jiných vyvýšených míst i v sousedních MKR) lze naopak přehlédnout centrální část Janova

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- nezastavovat pohledově exponované svahy, nerozšiřovat kompaktní typ zástavby
- chránit solitérní stromy a jejich skupiny v krajině i v sídlech

Sídla

- nenarušovat výrazné působení kulturních dominant (kostel, radnice, secesní domy) umístováním hmotově výrazných staveb, kultivovat jejich okolí, vytvářet zde reprezentativní veřejné prostory
- novou výstavbu soustředit do tohoto MKR, přednostně využívat proluky a brownfields, nestavět výše ve svazích

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba cenných městských objektů (kostel, radnice, secesní vily) a fragmentů typických objektů lidové architektury
- kultivovat funkční výrobní areály a jejich okolí - odclonění zelení, oprava fasád (použití tradičních barev omítky), oprava starších výrobních budov s kvalitní architekturou (sklárna v Janově)
- u výstavby nových objektů respektovat měřítko sousedních budov
- objekty, narušující krajinný ráz, postupně upravovat, kultivovat do přijatelné podoby nebo odclonit vzrostlou zelení (např. velký objekt úpravny vody Bedřichov, hotely u sjezdovek a některé pensiony v Bedřichově)
- nepoužívat výrazné pastelové barvy fasády, používat tmavé barvy střešních krytin

3/ Priority

Zachování a ochrana cenných architektonických objektů a kulturních dominant, celková kultivace sídla.

MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU

BEDŘICHOV, JANOV, HRABĚTICE

C – 1 – c

- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásmo A, v části B - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Svahy a horní část údolí Bílé Nisy. Údolí je relativně hluboce zaříznuté v žulovém podkladě, na svahy navazují oblé hřbety s náhorními plošinami (zalesněný Prostřední hřeben, odlesněný Nekras (u Královky a Maxovský hřeben), které tvoří vnější hranici MKR a zároveň vytvářejí pohledový předěl. Území je přehledné

z vyvýšených míst, z horní části odlesněných svahů (nad Bedřichovem, Loučnou, u Vyšehradu, u Janova pod vrcholem Severák, jižní části Hrabětic, mimo MKR pak z Hrabětic - Severáku a náhorní plošiny u Královky.

Osídlení je převážně venkovského horského charakteru se zachovanou urbanistickou strukturou rozptýlené a shlukové zástavby ve svazích (svahy Bedřichova, Vyšehrad, jižní část Hrabětic), místy struktura lánového uspořádáním podél cest a toků, místy drobná shluková nebo rozptýlená zástavba. Zástavba má relativně velké množství zachovalých objektů lidové architektury.

V zachovalých částech obcí (svahy v západní části Bedřichova a částečně Janova, Hrabětic) se vyskytují převážně roubené chalupy, často s bedněným zádveřím, případně zděné, nebo roubené se zděnou částí. Jsou vesměs okapově orientované ke komunikaci nebo k vrstevnici. U rozptýlené zástavby nejsou pozemky oploceny – chalupy jsou volně rozmístěné v loukách. Podél komunikací jsou jen jednoduché zídky nebo plaňkové ploty. Luční porosty jsou dlouhodobě obhospodařované s výskytem kvalitních biotopů – nad Janovem jsou to převážně ovsíkové louky, v nižších polohách a na vlhkých místech pcháčové louky (s občasným výskytem vstavačovitých, např. na dolních částech svahů nad Bedřichovem), ve vyšších polohách horské trojštětové a smilkové trávníky. Cenné jsou vzrostlé solitérní stromy rozptýlené v loukách a navazující na zástavbu.

Převažují zachovalé původní objekty lidové architektury – převážně roubené a poloroubené domy někdy s bedněným zádveřím, volně umístěné (bez oplocení) v kvalitních květnatých loukách (pcháčové louky, horské trojštětové louky a smilkové trávníky). Spolu s množstvím vzrostlých solitérních stromů vytváří cenný přírodně – kulturní komplex.

Místy se projevuje silnější vliv rekreace – starší objekty lidové architektury jsou využívány jako rekreační chalupy nebo pensiony (Hrabětic), na svazích jsou zbudované sjezdovky (Bedřichov, Severák), Místy jsou vybudované nové rekreační objekty, které se tvarově a stylově blíží původní architektuře, ale hmotově často překračují drobné měřítko původních objektů (např. Hrabětic).

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Sídla venkovského charakteru s navazující zemědělskou krajinou s extenzivním využitím.

Kombinace obytné a rekreační funkce, rekreační zázemí.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- neumisťovat dominantní technické prvky a jiné objekty (pokud se prokáže nezbytnost umístění technického vybavení, je nutné je řešit tak, aby došlo k co nejmenšímu narušení krajinného rázu). Pohledově výrazný je Vysoký hřeben, Maxovský hřbet, Královka, Slovanka, Severák.

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Vzhledem k morfologii terénu (relativně hluboké údolí) spíše dílčí místa výhledů z vyvýšených míst, jako jsou horní části odlesněných svahů (nad Bedřichovem, Loučnou, u Vyšehradu, od kapličky u Hrabětic, ze Severáku, z náhorní plošiny u Královky).

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat členění krajiny přírodními prostorovými předěly – hřebety a hřebeny s lesními celky na pohledově uzavřené enklávy
- zachovat a podporovat členité lesní okraje
- zachovat vzrostlé solitérní stromy a jejich skupiny v sídlech a v krajině
- zachovat neregulované části vodních toků v obcích
- zachovat a chránit drobné vodní toky, mokřady, prameniště a vlhké louky v krajině, neodvodňovat území, neregulovat toky, chránit před znečištěním
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny (zejména druhově bohaté vlhké a podhorské až horské louky navazující na rozptýlenou zástavbu), vhodný management, ochrana před zarůstáním náletem dřevin – zejména část v okolí Janova
- v částech, kde se ve větší míře objevuje zarůstání luk a pastvin náletem (zejména v návaznosti na rozptýlenou venkovskou zástavbu) možno odstranit nálet a zavést udržující management

Sídla

- stabilizované části sídel: téměř výhradně zastoupeny hodnotné venkovské stavby včetně zachované urbanistické struktury – upřednostnit vhodnou údržbu, obnovu, nevkládat novostavby, zachovat ráz lokalit jako celku
- podél cest a vodních toků zachovat liniový charakter zástavby. Nové objekty doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným, zachovat charakter venkovského sídla a rozestupy mezi objekty
- zachovat rozptýlený charakter sídel ve svazích, mozaiku chalup, kvalitních luk a solitérních stromů, nezahušřovat strukturu zástavby, neoplocovat pozemky (svahy v západní části Bedřichova a Janova, Hrabětic), nebudovat nové cesty ve volné krajině, chránit vzrostlé solitérní stromy v sídlech
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, nevkládat objekty do pohledově exponovaných ploch svahů
- Nerozšiřovat sídla do okolních luk
- stabilizované části sídel (1b ve výkresové části) - téměř výhradně zastoupeny hodnotné venkovské stavby včetně zachované urbanistické struktury – upřednostnit vhodnou údržbu, obnovu, nevkládat novostavby, zachovat ráz lokalit jako celku
- udržovat stávající cesty a křížky, kapličky
- terénní úpravy podřídit původní modelaci terénu
- udržovat staré cesty včetně drobných památek, zachovat nezpevněný povrch

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury

- úprava narušených objektů tak, aby se obnovil vzhled hmotově jednoduchých venkovských objektů včetně typických přírodních materiálů a barevnosti
- u nových objektů nebo při rekonstrukci zachovat ráz typických objektů, hmotové a půdorysné uspořádání – tj. v části s převažující nízkopodlažní zástavbou pouze přízemní objekty, tam, kde jsou domy dvoupatrové možnost obdobné výšky, zcela výjimečně možnost vyšších objektů, např. u výjimečných staveb s kulturní náplní, staveb, které posílí nebo doplní cenný charakter území
- vycházet z typické barevnosti, kontrast mezi tmavší dřevěnou částí a částí zděnou, upřednostnit přírodní a pro toto území typický materiál, nepoužívat výrazné barvy fasády, používat tmavé barvy střešních krytin,
- chatové osady (severní okraj Bedřichova) - zachovat drobné měřítko staveb a výškovou hladinu, nedoplňovat další objekty, zachovat vzrostlou zeleň, jež plní funkci pohledové bariéry
- objekty, narušující krajinný ráz postupně přestavět, kultivovat do přijatelné podoby nebo odclonit vzrostlou zelení (např. hotel Murano nad Janovem)
- citlivě, vzhledem k hodnotné krajině – zejména výše položené svahy s rozvolněnou zástavbou, zvažovat případné další rozšiřování sjezdových tratí

3/ Priority

Zachovat ráz horské a podhorské venkovské krajiny s rozptýlenou strukturou zástavby a typickým vzhledem a velikostí staveb, ochrana zachovalých objektů lidové architektury a postupná kultivace nevhodných objektů, ochrana cenných a pohledově exponovaných luk včetně vzrostlých soliterních stromů.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU CENTRÁLNÍ ČÁST LUČAN, JINDŘICHOVA, SMRŽOVKA, DOLNÍ TANVALD C – 1 – d**
- **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásma B, C - krajina kulturní, pozměněná**

A/ Základní charakteristika:

Jedná se o okrajové části CHKO, navazující na předměstí Jablonce n. N. a Tanvaldu, s pozměněným rázem zástavby v důsledku vlivu blízkosti většího města, průmyslu a dopravy. Spadá sem dolní část Jindřichova, centrální část Lučan a část Smržovky a Dolního Tanvaldu, okrajová část Jablonce n. Nisou.

Území má jemně modelovaný terén, převládají jižně orientované svahy, spadající k údolí Lužické Nisy nebo Kamenice. Krajina v okolí sídel je převážně zemědělsky využívaná jako louky a pastviny.

Je zde pestrá škála typů osídlení. Částečně jsou zde zastoupeny zbytky původních lánových vsí s relativně zachovanou urbanistickou strukturou, pouze s částečně pozměněnou zástavbou (Jindřichov, Zvonkové údolí, horní část Tanvaldu), jež jsou využívány převážně jako rekreační zázemí, dále se zde objevuje plošná příměstská vilová zástavba (Lučany), průmyslová zástavba (Lučany, Smržovka), rozptýlená vilová zástavba, doplněná novými objekty včetně panelových domů (Tanvald) a panelového sídliště při vodní nádrži Mšeno v Jablonci.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna			ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			

Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Příměstská část s převažující funkcí obytnou, doplňkově výrobní a rekreační.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného obrazu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy
v území se nevyskytují

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Dílčím místem výhledů je stará Jindřichovská cesta (pohledy směrem k Černostudničnímu vrchu), případně svahy nad Horním Tanvaldem

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- nezastavovat pohledově exponované svahy, nerozšiřovat kompaktní typ zástavby do volné krajiny
- chránit dílčí členění krajiny remízy, mezemi, soliterními stromy
- chránit členité lesní okraje
- ochrana přírodě blízkých vodních toků s nivou (Šindelův potok)
- ponechat přírodě bližší levý břeh nádrže Mšeno, nezastavovat dalšími objekty

Sídla

- zachovat rozptýlenou liniovou zástavbu (Jindřichov, Zvonkové údolí, horní část Horního Tanvaldu), nové objekty doplňovat s ohledem na stávající vzdálenosti objektů, hmotu a vzhled okolních staveb
- novou výstavbu soustředit zejména do kompaktněji zastavěné části sídel, přednostně využívat proluky a brownfields, nestavět výše ve svazích
- terénní úpravy podřídit původní modelaci terénu
- chránit vzrostlé soliterní stromy v sídlech

Zástavba, objekty

- ochrana fragmentů cennější zástavby (lidová architektura)
- kultivovat funkční výrobní areály a jejich okolí
- u výstavby nových objektů respektovat měřítko sousedních budov, měřítko dané krajiny

3/ Priority

Ochrana fragmentů cennější zástavby (lidová architektura). Kultivovat funkční výrobní areály a jejich okolí.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **HORNÍ MAXOV, HORNÍ LUČANY, ZÁHOŘÍ, BRAMBERK**
C – 1 – e
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo A - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Území bezprostředně navazující na vymezenou náhorní plošinu, jemná modelace terénu. Prostorově je území vymezeno Maxovským hřbetem, dominantní Bukovou horou, z jihozápadu pak Bramberkem s kamennou rozhlednou ve vrcholové části.

Osídlení se soustřeďuje podél cest (lánová ves) a má zachovanou rozptýlenou zástavbu s výrazným zastoupením objektů původní lidové architektury.

Na území se místy dochovalo původní členění zemědělské půdy v podobě remízů (zejména Hrachový kopec), lesní okraje jsou velmi členité, podél vodních toků a v nižších částech údolí se vyskytují cenné vlhké louky (např. podél Lučanské Nisy).

Celkově je v území zachováno unikátním způsobem množství hodnotných objektů lidové architektury včetně urbanistické struktury sídel a drobných osad. Převažují zachovalé původní objekty lidové architektury – převážně roubené a poloroubené domy někdy s bedněným zádveřím, volně umístěné (bez oplocení) v kvalitních květnatých loukách (pcháčové louky, horské troštětové louky a smilkové trávníky). Spolu s množstvím vzrostlých soliterních stromů vytváří cenný přírodně – kulturní komplex. K dominantám kulturním náleží kostel v Horním Maxově.

Měkká modelace terénu v drobném měřítku, vyvážený poměr lesů a travních porostů a drobná venkovská sídla vytvářejí harmonickou kulturní krajinu horského a podhorského typu vysokých estetických hodnot.

B/ Stávající limity využití území

Ochranné režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ	•		
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní: Zemědělsko – lesní krajina s extenzivním využitím, s menšími sídly horského charakteru, doplňkově rekreace.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- neumisťovat dominantní technické prvky a jiné objekty (pokud se prokáže nezbytnost umístění technického vybavení, je nutné je řešit tak, aby došlo k co nejmenšímu narušení krajinného rázu).
- Dominantní je Buková hora v sousedním MKR, Bramberk, doplňující vrchy - Staffenův vrch, Vyhlička, Bínův vrch)

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
Místa výhledů leží na vyvýšených částech odlesněných svahů (Posseltův vrch, Staffenův vrch, Vyhlička, Bínový vrch, Hrachový kopec), k vyhlídkovým místům náleží rozhledna na Bramberku

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat členění krajiny přírodními prostorovými předěly a lesy na pohledově uzavřené enklávy
- zachovat a podporovat členité lesní okraje
- zachovat vzrostlé soliterní stromy a jejich skupiny, členění krajiny
- zachovat a podporovat členění krajiny mezemi, remízky a doprovodnými porosty cest
- zachovat a chránit drobné vodní toky, mokřady, prameniště a vlhké louky v krajině, neodvodňovat území, chránit před znečištěním
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny (zejména druhově bohaté vlhké horské a podhorské louky), extenzivní využívání, ochrana před zarůstáním ZPF náletem

Sídla

- stabilizované části sídel (1b)– vzhledem k výrazné zachovalosti sídel včetně typických objektů považovat území za stabilizované – upřednostnit vhodnou údržbu, obnovu, nevkládat novostavby, zachovat ráz lokalit jako celku
- zachovat liniový charakter zástavby. Nové objekty doplňovat výjimečně, zachovat charakter venkovského sídla a rozestupy mezi objekty, chránit vzrostlé soliterní stromy v sídlech
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, nevkládat objekty do pohledově exponovaných ploch svahů
- nerozšiřovat sídla do okolních luk
- nezahušřovat rozvolněnou strukturu zástavby
- udržovat stávající cesty s drobnými památkami - křížky, kapličkami
- neoplocovat pozemky,
- nebudovat nové cesty, udržovat staré cesty včetně drobných památek, zachovat nezpevněný povrch v co největší míře
- terénní úpravy podřídít původní modelaci terénu

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- úprava narušených objektů tak, aby se obnovil vzhled hmotově jednoduchých venkovských objektů včetně typických přírodních materiálů a barevnosti
- u ojedinelých nových objektů nebo při rekonstrukci zachovat ráz typických objektů, hmotové a půdorysné uspořádání - pouze přízemní objekty, tam, kde jsou domy dvoupatrové, možnost obdobné výšky, vycházet z typické barevnosti, upřednostnit přírodní a pro toto území typický materiál, nepoužívat výrazné pastelové barvy fasády, používat tmavé barvy střešních krytin.

3/ Priority

Zachovat ráz velmi cenné horské a podhorské krajiny s extenzivním využitím a rozptýlenou strukturou zástavby, ochrana cenných luk včetně vzrostlých soliterních stromů.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** Jiřetín, Josefův Důl - centrální část C - 1 - f
- **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásma B, C - krajina kulturní, pozměněná**

A/ Základní charakteristika:

Zástavba hlubokého údolí Kamenice, zahrnuje údolní část Josefova Dolu a Jiřetína podél hlavní komunikace s převažujícím městským typem zástavby. V Josefově Dole je zastoupena směs starších vilových domů z konce 19. až počátku 20. století., starších i novějších výrobních objektů a areálů (většinou jde o starší objekt, ke kterému jsou přistavěné novější haly, celek působí často rušivým dojmem), starších domků, zástavby panelových, bytových domů a rodinných domů z 2.poloviny 20. století a rekreačních chat a pensionů. Dominantou obce je kostel, v jehož okolí se nachází nejvíce starších vil, které se potom objevují ještě jižním směrem podél hlavní komunikace. Na Josefův Důl navazuje Jiřetín, jehož městskou část tvoří převážně rozsáhlé výrobní areály, v menší míře jsou zastoupeny rekreační objekty.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna			ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Městská část s převažující funkcí sídelní a výrobní, z části využívaná jako rekreační zázemí

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- v území se nevyskytují, pohledově se uplatňují vrchy okolních míst krajinného rázu (např. Mariánská hora, Špičák, Buková)

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Vzhledem k umístění v údolí se zde uplatňují pouze dílčí výhledy (například z Jiřetína na Tanvaldský Špičák), výhledy na celé MKR jsou možné z výše položených míst sousedního MKR (jižní svahy Mariánské hory, Tanvaldský Špičák)

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- respektovat návaznost na cenná území sousedních MKR (lesní porosty, vlhké louky, lidovou architekturu), neumisťovat do pohledově exponovaných míst na svazích plošnou zástavbu nebo hmotově výrazné objekty.

Sídla

- sídelní prostory kultivovat a přetvářet s respektováním pohledových vazeb na cenná území
- kultivace parteru sídla
- novou zástavbu soustředit do tohoto MKR, zejména do proluk – nerozšiřovat sídlo plošně do svahů, využít přednostně brownfields
- chránit aleje a vzrostlé solitérní stromy v sídlech

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba cenných městských objektů (kostel, městské vily z přelomu století)
- kultivovat funkční výrobní areály, zejména obě historické sklárny a jejich okolí - odclonění zelení, vhodná přestavba,
- oprava fasád (použití tradičních barev omítky)
- odstranit nefunkční části výrobních areálů a nefunkční průmyslové nebo skladové objekty (např. Josefův Důl)
- postupná kultivace obytných domů z 2. pol. 20. století (paneláky v blízkosti kostela v Josefově Dole) a rekreačních objektů – vhodná přestavba
- nové objekty projektovat s ohledem na pohledové vazby a měřítko okolních staveb (hmota staveb, počet podlaží, barevnost, tvarosloví)
- používat tmavé barvy střešních krytin

3/ Priority

Zachování a ochrana cenných architektonických objektů, vývoj s ohledem na pohledové vazby s okolní cennou krajinou, celková kultivace sídel, zejména výrobních areálů a novějších obytných ploch, jejich zapojení do urbanistického celku měst.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU JOSEFŮV DŮL - OKRAJOVÉ ČÁSTI, MARIÁNSKÁ HORA**
C - 1 - g
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásmo A, v části B - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Část údolí při horním toku a výše položené, odlesněné části svahů údolí Kamenice, obklopující hustší městskou zástavbu. Od náhorní plošiny je MKR pohledově odděleno svahy a lesními porosty.

Jedná se o podhorskou krajinu svahových poloh s převahou luk a pastvin, jež jsou bohatě členěny množstvím listnatých remízů a solitérních stromů či jejich skupin. Místa louky zarůstají náletem a přeměňují se na mladá sukcesní stadia lesa. Horní částí území protéká významný tok Kamenice, jež má v tomto MKR přirozený charakter koryta.

Osídlení je rozptýlené téměř po celé ploše MKR a převažuje venkovská zástavba s významným zastoupením objektů původní lidové architektury. Na svazích je to silně rozptýlená zástavba bez oplocení pozemků, tvořící mozaiku chalup v loukách se soliterními stromy či remízou (Dolní Maxov – horní část, Josefův Důl a Antonínov – vyšší polohy, Mariánská Hora). Podél řeky Kamenice se zástavba odvíjí od typické lánové vsi, jejíž původně rozvolněná struktura je dnes částečně zahuštěná novějšími objekty (rekreačními objekty, chatkami a rodinnými domy či vilami). Novější zástavba se objevuje také v Antonínově a podél komunikace vedoucí k Mariánské Hoře a k Dolnímu Maxovu). Místy se zde vyskytují také ojedinělé objekty městského charakteru, pocházející z přelomu 19. století a 20. století (bohaté vily), případně menší vily z počátku 20. století (Josefův Důl poblíž řeky a podél komunikace na Dolní Maxov a Mariánskou Horu, Antonínov - nad pilou).

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna	•		zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti	•		
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Venkovská podhorská až horská sídelní krajina, částečně rekreačně využívaná, doplňkově zemědělské využití okolních luk a pastvin.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného obrazu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- neumisťovat dominantní technické prvky a jiné objekty (pokud se prokáže nezbytnost umístění technického vybavení, je nutné je řešit tak, aby došlo k co nejmenšímu narušení krajinného rázu).
- V území se vyskytují spíše ojedinělé drobné vrchy (Světlý vrch), pohledově se uplatňují vrchy ze sousedního MKR Náhorní plošina (Mariánská Hora, Tanvaldský Špičák, Buková).

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Místa výhledů jsou lokalizována v horních partiích odlesněných svahů (Mariánská Hora, Dolní Maxov)

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat cennou mozaiku luk, soliterních stromů či remízů a chalup

- zachovat a podporovat členité lesní okraje
- zachovat a podporovat remízky a vzrostlé soliterní stromy v loukách a pastvinách
- zachovat neregulované části vodních toků v obcích (Kamenice) a v krajině (Listový potok a další bezejmenné přítoky Kamenice) a navazující vlhké louky či dřevinné břehové porosty
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny, chránit vhodným managementem před zarůstáním náletem
- chránit louky a pastviny před poškozením (např. zakládání sjezdovek na nevhodných místech či jejich nadměrný provoz, způsobující likvidaci původního travního porostu, zakládání bobových drah atd.)

Sídla

- stabilizované části sídel (výkresová část 1a, 1b) - téměř výhradně zastoupeny hodnotné venkovské stavby včetně zachované urbanistické struktury – upřednostnit vhodnou údržbu, obnovu, nevkládat novostavby, zachovat ráz lokalit jako celku
- zástavbu sídel doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným, zachovat charakter venkovského sídla, volnější uspořádání zástavby
- chránit vzrostlé soliterní stromy v sídlech
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, nevkládat objekty novostaveb do pohledově exponovaných ploch svahů
- zachovat rozvolněný charakter zástavby rozptýlené ve svazích, tvořící mozaiku chalup, luk a soliterních stromů, nezahušťovat strukturu, neoplocovat pozemky v těchto lokalitách
- udržovat staré cesty včetně drobných památek, zachovat nezpevněný povrch
- terénní úpravy podřídit původní modelaci terénu

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- úprava narušených objektů tak, aby se obnovil vzhled hmotově jednoduchých venkovských objektů včetně typických přírodních materiálů a barevnosti
- u nových objektů nebo při rekonstrukci zachovat ráz typických objektů, hmotové a půdorysné uspořádání – tj. v části s převažující nízkopodlažní zástavbou pouze přízemní objekty, tam, kde jsou domy dvoupodlažní možnost obdobné výšky,
- vycházet z typické barevnosti, upřednostnit přírodní a pro toto území typický materiál,
- nepoužívat výrazné pastelové barvy fasády, používat tmavé barvy střešních krytin

3/ Priority

Zachovat ráz menších venkovských horských sídel a osad, respektovat cennou vazbu k významným přírodním prvkům, loukám, chránit exponované polohy svahů před narušením novostavbami, technickými prvky či většími rekreačními objekty.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **ALBRECHTICE, ŠPIČÁK** **C - 1 - h**
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo A, B - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Území zahrnuje vrchol a svahy Tanvaldského Špičáku s částí obce Jiřetín a údolí přítoku Kamenice s obcí Albrechtice. Tanvaldský Špičák, tvořící výraznou dominantu MKR, je silně rekreačně využíván, zejména pro sjezdové lyžování; vede na něj několik vleků, v odlesněných pruzích jsou zřízeny sjezdovky a na vrcholu je rozhledna. Vleky jsou také v protějším svahu nad Albrechticemi. Celé MKR je ovlivněné turismem, což se projevuje velkou koncentrací rekreačních objektů, penzionů, větším ruchem (ski areál, parkoviště, vleky) a

vyšší hustotou zástavby v obci Albrechtice. Struktura obce vychází z původního lánového uspořádání podél vodního toku a komunikace, zástavba je zahuštěná a doplněná novějšími objekty (pensiony, vilky).

Místa je zachovaná původní venkovská rozvolněná zástavba se zastoupením objektů lidové architektury, (východní či jihovýchodní část Albrechtic), ale objekty jsou využívány převážně rekreačně a mnohdy jsou přestavěny. Celkově je zástavba směsí chat, chalup, novějších rodinných domů a menších pensionů s občasným výskytem většího rekreačního objektu (hotelu nebo pensionu) v blízkosti vleků.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Převážně rekreační využití

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- Výraznou dominantou je Tanvaldský Špičák s rozhlednou a lanovkou na vrcholu, protiváhu mu vytváří Mariánská hora v sousedním MKR a z jihu Černostudniční hřbet. Špičák je velmi výrazný z kotliny Tanvaldu a při pohledu ze SV.

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Významným místem výhledu je rozhledna na Špičáku, svahy či odlesněné sedlo u Světlého vrchu, svahy Mariánské hory (sousední MKR).

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat stávající lesní porosty, neodlesňovat drobnější vrchy (Světlý vrch a okolní vrchy)
- podporovat členité lesní okraje kolem Albrechtic
- zachovat a podporovat remízky a vzrostlé solitérní stromy v loukách a pastvinách
- zachovat neregulované části přítoku Kamenice, protékajícího Albrechticemi

- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny, chránit vhodným managementem před zarůstáním náletem
- chránit louky a pastviny před poškozením (např. zakládání sjezdovek na nevhodných místech či jejich nadměrný provoz, způsobující likvidaci původního travního porostu, zakládání bobových drah atd.)

Sídla

- zástavbu sídel doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným
- chránit vzrostlé soliterní stromy v sídlech
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, nevkládat objekty novostaveb do pohledově exponovaných ploch svahů
- rekreační zázemí směřovat spíše do údolní polohy Kamenice, Albrechtice zachovat jako klidovější oblast
- terénní úpravy podřídít původní modelaci terénu

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- u nových objektů nebo při rekonstrukci vycházet z typických objektů, z typické barevnosti, dát přednost přírodnímu a pro toto území typickému materiálu, nepoužívat výrazné pastelové barvy fasády, používat tmavé barvy střešních krytin
- sjezdové areály postupně kultivovat do vzhledu, zapadajícího do rázu horské krajiny (zatrávněná parkoviště, vhodně architektonicky řešené objekty s využitím tradičních tvarů a materiálů, doplnění stromů), vhodná péče o sjezdové trati, chránit půdu před erozí

3/ Priority

Chránit MKR před nadměrným rozvojem rekreace, způsobujícího narušení krajinného rázu, ochrana zachovaných částí a postupná kultivace narušených částí sídel.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU LOKALITY ŽĎÁR, NA BALKÁNĚ, PUSTINY, SLADKÁ DÍRA**
C – 1 - i
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo A, B - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Okrajové části obcí Tanvaldu a Desné včetně okolní krajiny, umístěné ve svazích nad řekou Desnou a v závěru Desenského hřebene, oddělujícího Černou a Bílou Desnou. Území má svažité terén a relativně bohatou modelaci terénu v drobném měřítku (zejména ve východní části Žďáru a v okolí Černého kopce). Krajinná struktura je rovněž velmi členitá; louky a pastviny jsou rozdělené na menší plošky díky členitým lesním okrajům, menším včleněným lesíkům a remízům, místy jsou dochované meze s dřevinným porostem. Hojně je zastoupení vzrostlých soliterních stromů. Louky a pastviny jsou často ponechané bez managementu a zarůstají náletem dřevin (Žďár, Černý kopec).

Zástavba je různorodá – v oblastech dál od centra Desné a Tanvaldu, případně s horší přístupností je zachovalá rozptýlená struktura zástavby v loukách, doplněná soliterními stromy a převládá původní lidová architektura - dřevěné roubené nebo poloroubené domy či menší zděné chalupy (převážná část Žďáru, zástavba mezi Desenským vrchem a Černým kopcem, Na Balkáně). Struktura zástavby vychází zčásti z lánových vsí s rozvolněnou zástavbou, místy přechází ve volně rozptýlenou nebo shlukovou strukturu ve svazích.

V místech navazujících na rušnější komunikaci a na město je zástavba více přestavěná a doplněná novějšími domy - převážně rodinnými domy z 2. poloviny 20. století, novostavbami RD nebo chatkami (centrální část Žďáru, Na Balkáně – jižní část, nad Finskými Domky).

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Venkovská až příměstská sídelní krajina, částečně rekreačně využívaná, doplnkově zemědělské využití okolních luk a pastvin.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

V území se vyskytují spíše ojedinělé drobné vrchy (nad Žďárem)

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Relativně daleké výhledy jsou možné z cesty na Černý kopec (pohled na Černostudniční vrch), dále z cesty mezi Albrechticemi a Žďárem, ze svahu Malého Špičáku nad Žďárem, území je dobře přehledné z Jírova kopce, ležícího mimo MKR

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat cennou mozaiku luk, soliterních stromů či remízů a rozvolněné struktury chalup
- zachovat a podporovat členité lesní okraje
- zachovat a podporovat remízky, lesy s malou rozlohou, meze a vzrostlé soliterní
- stromy v loukách a pastvinách
- zachovat neregulované drobné vodní toky a navazující vlhké louky či dřevinné břehové porosty
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny, chránit vhodným managementem před zarůstáním náletem (zejména Černý kopec, okrajové části Žďáru)

Sídla

- zástavbu sídel doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným, zachovat charakter venkovského sídla
- chránit vzrostlé soliterní stromy v sídlech
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, zachovat volnější uspořádání objektů zachovat rozvolněný charakter zástavby rozptýlené ve svazích, tvořící mozaiku chalup, luk a soliterních stromů, nezahušřovat strukturu, neoplocovat pozemky v těchto lokalitách
- udržovat staré cesty včetně drobných památek, zachovat nezpevněný povrch, (ne živičný, betonový) zachovat doprovodné stromy (např. cesta z Tanvaldu do Příchovic)
- terénní úpravy podřídít původní modelaci terénu

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- úprava narušených objektů tak, aby se obnovil vzhled hmotově jednoduchých venkovských objektů včetně typických přírodních materiálů a barevnosti, nepoužívat výrazné pastelové barvy fasády, používat tmavé barvy střešních krytin
- u nových objektů nebo při rekonstrukci nenarušit ráz krajiny, měřítko staveb
- v okrajových částech a v lokalitách s návazností na krajinu přírodní a přírodě blízkou zachovat ráz zástavby i objektů

3/ Priority

Zachovat ráz venkovských sídel, respektovat cennou vazbu k významným přírodním prvkům, chránit exponované polohy svahů před narušením novostavbami, technickými prvky či rekreačními objekty. Chránit louky před zarůstáním.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU TANVALD – DESNÁ, CENTRUM C - 1 - j**
- **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásmo C - krajina kulturní, pozměněná**

A/ Základní charakteristika:

Nižší části silně zahluobených údolí Desné (Bílá a Černá Desná, spojující se do jednoho toku), pro které je typická zástavba městského typu s funkcí sídelní i výrobní. Podél hlavní komunikace (silnice a železnice), sledující tok Černé Desné a dále Desné, je soustředěno větší množství průmyslových areálů. Část jich byla založena již v 19. století (sklářny, textilky atd.) a postupně byly během 20. století přestavěny a rozšířeny. Na ně navazují starší dělnické domky (zajímavé jsou domy sklářů v Sedmidomí, starší městské a předměstské vilky, velkolepé vily (Riedlova vila), dále novější bytové domy a z komunistické éry panelové domy. V okrajovějších částech a podél Bílé Desné se nachází směs zbylých chalup, starších vilek a novější vilové zástavby (rodinné domy z 80. let 20. století, okály). Zajímavá je jednotná zástavba bytových dřevostaveb, takzvané Finské domky.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna			ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů

Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Městská část s převažující funkcí sídelní a výrobní

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- v území se nevyskytují

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Vzhledem k umístění v údolí se zde uplatňují pouze dílčí výhledy (například z odlesněných částí svahů), výhledy na celé MKR jsou možné z výše položených míst sousedního MKR (Černý kopec)

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- kompaktní polyfunkční městská struktura, volnější uspořádání v části Desná, hlavní komunikační průtah – celková péče o parter města

Sídla

- sídelní prostory kultivovat a přetvářet s ohledem na blízkost krajinářsky cenných území
- novou zástavbu soustředit do tohoto MKR, zejména do proluk– nerozšiřovat sídlo plošně do svahů, využít k nové výstavbě přednostně brownfields
- chránit stávající zeleň v sídlech (aleje, solitérní stromy, parky), doplňovat zeleň

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba cenných městských objektů (kostely – např. oprava chátrajícího kostela poblíž železniční stanice v Desné, dalšími cennými objekty je Riedlova vila, městské vily z přelomu století, zajímavé dělnické domky – řadové dřevostavby v Sedmidomí
- kultivovat funkční výrobní areály a jejich okolí - odclonění zelení, vhodná přestavba, oprava fasád
- odstranit nefunkční části výrobních areálů a nefunkční průmyslové nebo skladové objekty
- postupná kultivace obytných domů z 2. pol. 20. století (panelové objekty, bytové domy),
- používat tmavé barvy střešních krytin

3/ Priority

Zachování a ochrana cenných architektonických objektů, celková kultivace sídel (zejména výrobních areálů a novější bytové zástavby), likvidace nefunkčních průmyslových a skladových objektů a využití ploch k rozvoji města.

OKR C. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Jablonecko

Podoblast krajinného rázu POKR C – 2 Příchovicko – polubenská

Místa krajinného rázu:

MKR C – 2 – a	Kořenov - centrum
MKR C – 2 – b	Polubný, Příchovice, Rejdice, Černá Říčka

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU KOŘENOV CENTRUM** C – 2 - a
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo B, C - krajina kulturní, pozměněná**

A/ Základní charakteristika:

Místo představuje dvě části výrazně zastavěné různorodější zástavbou – Kořenov u motorestu a Dolní Kořenov. V lokalitě U motorestu, v místě křižovatky, jsou situovány větší penziony, restaurace, nová výstavba rodinných domů, parkovací plochy, autobusová stanoviště. Prochází tudy frekventovaná komunikace I. třídy směřující do Harrachova a k hraničnímu přechodu s Polskem. Místo je „výchozím“ bodem pro Příchovice a Horní Polubný.

Zástavba Dolního Kořenova je situována v hlubokém údolí Jizery a navazujících bočních údolích. Zástavba je různorodá, od výrobních a skladových areálů, bytových domů po hodnotnější městské domy – vily, až rodinné domy. Je zde železniční trať s nádražím. Celkově území působí neupraveně, nevzhledně, není využit potenciál, který nabízí. V severní části navazuje na MKR hluboké údolí Jizery - Údolí naděje, krajina přírodní.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru	•		ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Příměstská až městská část s převažující funkcí sídelní, rekreační a výrobní

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- vrchy a hřbety vymezující hluboké údolí Jizery (vně MKR), vrch Hvězda - KRNAP

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zástavba v blízkosti hlavní komunikace a vodního toku, pokud lze, co nejvíce uvolnit břehy toku Jizery od staveb
- chránit vzrostlé solitérní stromy v sídlech i v krajině

Sídla

- sídelní prostory kultivovat a přetvářet s ohledem na blízkost krajinářsky cenných území, případnou novou zástavbu doplnit do vymezeného místa krajinného rázu,
- nezastavovat volnou krajinu, využít k nové výstavbě přednostně brownfields
- kultivovat prostředí v údolí Jizery, co nejvíce „uvolnit“ břehy

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba hodnotných objektů
- kultivovat funkční výrobní areály a jejich okolí - odclonění zelení, vhodná přestavba, úprava parteru, okolí objektů
- odstranit nefunkční části výrobních areálů a nefunkční průmyslové nebo skladové objekty zejména v blízkosti toku
- postupná kultivace bytových domů z 2. pol. 20. století
- používat tmavé barvy střešních krytin

3/ Priority

Celková kultivace sídel (zejména výrobních areálů a novější bytové zástavby), likvidace nefunkčních průmyslových a skladových objektů a využití v části pro vhodnější zástavbu, v části, zejména v blízkosti řeky, ponechat volné.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU POLUBNÝ, PŘÍCHOVICE, REJDICE C - 2 - b**
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: převážně pásmo A, v části B - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Krajina na rozhraní Jizerských hor a Krkonoš. V místě Tesařova je sedlo, hřbet směřující na jedné straně k Hvězdě a Příchovicím, na druhou stranu k Hornímu Polubnému. K severovýchodu terén prudce klesá směrem do hlubokého údolí Jizery, směrem jihozápadním pak do výrazně členitého území k Desné a Tanvaldu.

Sídla (centrální části s kostely) jsou na rozdíl od předchozích MKR umístěna v dominantní poloze, jsou vzájemně pohledově provázána, oba kostely jsou krajinnými dominantami, zejména kostel v Příchovicích, který se uplatňuje i v dálkových pohledech z Železnobrodsko, ze svahů Černostudničního hřebene, z Vysocka. K výrazným subdominantám patří objekt kaple v Tesařově. Příchovice byly původně rozvíjeny jako město, mají poměrně velký centrální prostor s kostelem. V dalších etapách se však již nerozvíjely jako města níže v údolích, zachovaly si tak částečně i ráz venkovský s cennými objekty.

V MKR je zachováno velké množství hodnotných objektů lidové architektury – Horní Polubný, Černá Řička, Tesařov, Růžodol, Rejdice. K hodnotám krajinného rázu náleží zachované staré cesty s doprovodnou vegetací, s drobnými sakrálními památkami u cest a vzrostlými solitérními stromy, zachované členění krajiny. Krajina má celkově drobnější měřítko s řadou cenných kulturních charakteristik, výrazné krajinné dominanty,

náleží ke krajinářsky hodnotným. Rušivě působí zejména intenzivní večerní osvětlení sjezdovek v Příchovicích a Rejdicích, na Tanvaldském Špičáku.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režim	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna (v části 4)	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor	•		
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Horská venkovská krajina s menšími sídly a s výrazným zastoupením hodnotných objektů lidové architektury, rekreačně využívaná, zemědělské využití okolních luk a pastvin.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného obrazu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- neumisťovat dominantní technické prvky a jiné objekty (pokud se prokáže nezbytnost umístění technického vybavení, je nutné je řešit tak, aby došlo k co nejmenšímu narušení krajinného rázu).
- K pohledově výrazným náleží centrální části sídel s objekty kostelů – Příchovice, Horní Polubný a sedlo s kaplí v Tesařově. K přírodním dominantám náleží vrch Hvězda, Bílá skála (mimo MKR), Rejdický kopec, svahy jižně od centrální části Příchovic, hřbet vybíhající od Hvězdy a severozápadním směrem ukloněné svahy

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- daleké výhledy směrem k Hornímu Polubnému a k Příchovicím jsou z lokalit Černá Říčka, Nýčovy Domky, Bukové Domky. Daleké výhledy jsou ze svahů nad Příchovicemi (Hvězda) a ze samotné rozhledny na Hvězdě - Štěpánky a Bílé skály (i Krkonoše).

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat cennou mozaiku luk, soliterních stromů či remízů a chalup, drobných osad
- zachovat dominantní postavení kostelů v Příchovicích a Horním Polubným
- chránit ucelené části sídel, osad s rozvolněnou strukturou zástavby podél cest a s hodnotnými, typickými objekty – stabilizovaná území
- zachovat a podporovat členité lesní okraje

- zachovat a podporovat remízky a vzrostlé solitérní stromy v loukách a pastvinách
- zachovat a podporovat aleje podél cest
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny, chránit vhodným managementem před zarůstáním náletem (např. jižně orientované svahy u Příchovic).
- chránit louky a pastviny před poškozením (např. realizací sjezdovek na nevhodných místech či jejich nadměrným provozem, způsobujícím likvidaci původního travního porostu, zakládání bobových drah atd.)

Sídla

- stabilizované části sídel - téměř výhradně zastoupeny hodnotné venkovské stavby včetně zachované urbanistické struktury – upřednostnit vhodnou údržbu, obnovu, nevkládat novostavby, zachovat ráz lokalit jako celku (Tesařov, Růžodol, Horní Polubný severní část, Nýčovy Domky, Příchovice směrem k Rejdicím)
- zástavbu sídel doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným, zachovat charakter venkovského sídla
- chránit vzrostlé solitérní stromy v sídlech
- chránit okolí objektů kostelů před nevhodnými úpravami, případně dostavbami
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, nevkládat objekty novostaveb do pohledově exponovaných ploch svahů
- zachovat rozvolněný charakter zástavby rozptýlené ve svazích, tvořící mozaiku chalup, luk a solitérních stromů,
- nezahušřovat strukturu, neoplocovat pozemky v těchto lokalitách, chránit staré cesty včetně drobných krajinných památek a tradičního povrchu (žulový perk)
- neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě
- terénní úpravy podřídit původní modelaci terénu

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- úprava narušených objektů tak, aby se obnovil vzhled hmotově jednoduchých venkovských objektů včetně typických přírodních materiálů a barevnosti
- u nových objektů nebo při rekonstrukci zachovat ráz typických objektů, hmotové a půdorysné uspořádání – tj. v části s převažující nízkopodlažní zástavbou pouze přízemní objekty, tam, kde jsou domy dvoupodlažní možnost obdobné výšky, vycházet z typické barevnosti, upřednostnit přírodní a pro toto území typický materiál
- nepoužívat výrazné pastelové barvy fasády, používat tmavé barvy střešních krytin

3/ Priority

Zachovat ráz menších venkovských horských sídel, respektovat cennou vazbu k zemědělské krajině, chránit exponované polohy svahů před narušením novostavbami, technickými prvky či rekreačními objekty.

OKR D. Oblast krajinného rázu Jizerské hory - Železnobrodsko

Podoblast krajinného rázu POKR D – 1 Olešnická

Místa krajinného rázu:

MKR D – 1 – a Český Šumburk

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **ČESKÝ ŠUMBURK**
- **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: pásma A - krajina kulturní**

D - 1 - a

A/ Základní charakteristika:

Okrajové území v jihovýchodní části CHKO Jizerské hory, ležící na svahu Jírova kopce, jenž jej odděluje od sousedního MKR. Přibližně prostředkem svahu probíhá silnice, jež tvoří hranici CHKO a podél níž je situována obec Český Šumburk. Urbanistická struktura obce vychází z lesní lánové vsi s cenným komplexem objektů původní lidové architektury.

Pohledově je území již propojeno s územím jižně od CHKO, zejména s Černostudničním hřebenem a Železnobrodskem.

Na území je relativně vyvážený poměr lesů a zemědělské půdy, jež je využívána zejména jako louky a pastviny. Na většině území jsou louky členěné remízy, případně výběžky členitých lesních okrajů, hojně se zde vyskytují solitérní stromy a rozptýlená zeleň. Vzhledem k vysokému zastoupení objektů lidové architektury území považovat za stabilizované. Harmonická kulturní krajina.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru			Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad**1/ Funkce a využití****Základní:**

Menší venkovské sídlo s navazující zemědělskou krajinou extenzivně obhospodařovanou, částečně rekreačně využívané.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného rázu, prostorových vztahů:

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů

- Místa výhledů jsou lokalizována v horních partiích odlesněných svahů a na vrcholu Jírova kopce

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat a podporovat členité lesní okraje
- zachovat a podporovat drobné lesy, remízky a vzrostlé solitérní stromy v loukách a pastvinách
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny, chránit vhodným managementem před zarůstáním náletem

Sídla

- stabilizované části sídla - téměř výhradně zastoupeny hodnotné venkovské stavby včetně zachované urbanistické struktury – upřednostnit vhodnou údržbu, obnovu, nevkládat novostavby, zachovat ráz lokality jako celku
- zachovat charakter venkovského sídla
- chránit vzrostlé solitérní stromy v sídlech
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, nevkládat objekty novostaveb do pohledově exponovaných ploch svahů Jírova kopce a navazujícího hřbetu
- neoplocovat pozemky

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- úprava narušených objektů tak, aby se obnovil vzhled hmotově jednoduchých venkovských objektů včetně typických přírodních materiálů a barevnosti
- nepoužívat výrazné pastelové barvy fasády, používat tmavé barvy střešních krytin

3/ Priority

Zachovat ráz drobné venkovské osady, respektovat cennou vazbu k významným přírodním prvkům, chránit exponované polohy svahů před narušením novostavbami, technickými prvky či rekreačními objekty.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU** **Zlatá Olešnice, zemědělská krajina** **D - 1 - b**
- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu: pásmo A, B - krajina kulturní**

A/ Základní charakteristika:

Okrajové území v jihovýchodní části CHKO Jizerské hory, ležící na pomezí Jizerských hor, Krkonoš a Železnobrodská. Svahy údolí jsou poměrně výrazně modelované, na severu uzavírá MKR Rejdický kopec – dominanta tohoto prostoru. Pohledově je území již propojeno s územím jižně od CHKO, zejména s Černostudničním hřebenem, s navazujícím územím Vysocka.

Jedná se o podhorský typ krajiny s relativně vyváženým poměrem lesů a zemědělské půdy (luk a pastvin). Louky jsou členěné na menší celky drobnými lesíky a remízky, v JV cípu MKR se dochovalo původní členění zemědělské půdy mezemi.

V údolní poloze, podél toku Zlatník, je situována obec Zlatá Olešnice, jež je původní přípotoční lánovou vsí, jejíž urbanistická struktura byla později doplňena o novější objekty (novější rodinné domy, drobné rekreační objekty). V okrajových částech a ve svazích nad hlavní komunikací se vyskytuje rozptýlená až shluková zástavba. I přes novodobé objekty je zde stále relativně vysoké zastoupení objektů původní lidové architektury.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režim	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
Území CHKO: 1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.,
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
MCHÚ			
NATURA 2000: Evropsky významné lokality			
Ptačí oblasti			
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.,
Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru	•		Vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chráněného sídla			ve znění pozdějších předpisů

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Venkovská sídelně - zemědělská krajina, částečně rekreačně využívaná

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného obrazu, prostorových vztahů:

Pohledově výrazné vrchy

- neumísťovat dominantní technické prvky a jiné objekty (pokud se prokáže nezbytnost umístění technického vybavení, je nutné je řešit tak, aby došlo k co nejmenšímu narušení krajinného rázu). Výrazným vrchem je Rejdický kopec, ležící na hranici MKR.

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a výhledů z tohoto místa
- místa využívat při posuzování nových záměrů
- Místa výhledů jsou lokalizována v odlesněných partiích Rejdického kopce, k pěkným místům náleží sedlo mezi Bradlem a Rejdickým vrchem s kapličkou.

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- zachovat a podporovat členité lesní okraje
- zachovat a podporovat drobné lesy, remízky a vzrostlé solitérní stromy v loukách a pastvinách, aleje podél cest
- zachovat a udržovat stávající louky a pastviny, chránit vhodným managementem před zarůstáním náletem

Sídla

- zástavbu sídel doplňovat spíše dílčím způsobem, ne plošným, zachovat charakter venkovského sídla
- chránit vzrostlé solitérní stromy v sídlech
- nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, nevkládat objekty novostaveb do pohledově exponovaných ploch travnatých svahů

- chránit staré cesty včetně nezpevněného povrchu, s doprovodnými porosty, historické členění zemědělské krajiny
- neoplocovat větší pozemky

Zástavba, objekty

- ochrana a vhodná údržba typických objektů lidové architektury
- úprava narušených objektů tak, aby se obnovil vzhled hmotově jednoduchých venkovských objektů včetně typických přírodních materiálů a barevnosti,
- vycházet z typické barevnosti, upřednostnit přírodní a pro toto území typický materiál, nepoužívat výrazné pastelové barvy fasády, používat tmavé barvy střešních krytin
- chránit místo s kapličkou, nevkládat stavby nebo technické prvky

3/ Priority

Zachovat ráz venkovského sídla a zemědělské krajiny, respektovat cennou vazbu k významným přírodním prvkům, chránit exponované polohy svahů před narušením novostavbami, technickými prvky či rekreačními objekty.

OKR E. Oblast krajinného rázu Jizera – Jizerské hory, Krkonoše

(převzato ze studie Hodnocení krajinného rázu území KRNAP a jeho ochranného pásma – 1.část, Brychtová, Krause, 2003)

Podoblast POKR E – 1 Rokytnicko – pasecká (pouze část náleží k řešenému území)

Místa krajinného rázu:

MKR E -1 - a	lesní komplexy, Havírna
MKR E -1 - b	Paseky, Makov

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU LESNÍ KOMPLEXY, HAVÍRNA E – 1 - a**
- **Pásma ochrany a obnovy krajinného rázu: pásma B - krajina přírodní, přírodě blízká**

A/ Základní charakteristika:

Lesní komplexy Krkonošského národního parku s luční enklávou – drobná osada s volnou strukturou menších, pro horské území typických domků, rozmístěných podél drobného vodního toku.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
NP			
1. zóna			
2. zóna			zákon 114 / 1992 Sb.
3. zóna	•		ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo národního parku			Nařízení vlády ČR č. 165 / 1991 Sb.
MCHÚ			
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chrán. sídla			ve znění pozdějších předpisů
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.

Osa nadregionálního biokoridoru			ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru	•		vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			

Limity využití území - skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného rázu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Krajina přírodě blízká - les

Ochranné režimy dle 3.zóny Plánu péče,

Doplňující:

Stávající drobné luční enklávy s rozptýlenou formou zástavby

Havírna – drobné sídlo v rámci lesních komplexů se zachovanými typickými objekty, doklad historického vývoje

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného obrazu:

Pohledově výrazné horizonty, hřbety a vrchy

- neumisťovat dominantní technické prvky a jiné objekty
- nevytvářet dlouhé přímé linie průseků v lesních porostech (trasy komunikací, inženýrských sítí, trasy lanovek

•

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a průhledů
- místa využívat při posuzování nových záměrů

Pohledově exponované prostory

- neumisťovat prvky, které narušují charakteristické vztahy, měřítko, funkci a využití daného prostoru

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- chránit členitost okrajů lesních porostů, zejména v pohledově exponovaných prostorech
- ochrana drobných lučních enkláv s rozvolněnou přízemní zástavbou

Zástavba

- drobné enklávy s výrazně volným charakterem nízkopodlažní zástavby venkovského charakteru
- obnova stávajících objektů (typické hmotové a půdorysné řešení, výška a tvar střechy, použité materiály a barevnost – za typické objekty jsou považovány objekty lidové architektury
- **lokality Havírna a Hranice považovat za stabilizované, neumisťovat nové objekty**

3/ Priority

Postupná obnova původní druhové skladby lesních porostů

Lokality Havírna a Hranice považovat za stabilizované, neumisťovat nové objekty.

- **MÍSTO KRAJINNÉHO RÁZU PASEKY, MAKOV**

E – 1 – b

- **Pásmo ochrany a obnovy krajinného rázu:**

pásmo A, B - krajina kulturní

A/ Základní charakteristika:

Horská obec s navazující zemědělskou krajinou extenzivně obhospodařovanou, která je součástí Krkonošského národního parku i CHKO Jizerské hory. V níže položených částech hlubokého údolí Jizery jsou situovány větší výrobní a skladové objekty, na ně navazuje nová výstavba RD. K nejcennějším částem náleží lokalita Makov s hodnotnými objekty roubených chalup a starou cestou, část centrální s kostelem a také vrcholová část s řadou hodnotných typických chalup. Střední část je výrazně využívána pro sjezdové lyžování. Z horní části jsou významné pohledy na celé západní Krkonoše a téměř celou obec.

Obec má kontinuitu českého osídlení, jsou zde živé tradice, zvyky, nářečí, je zachován vztah místních obyvatel k horské krajině, krajině Krkonoš. Území náleží z krajinářského pohledu k velmi cenným.

B/ Stávající limity využití území

Ochranná režimy	Stávající	Návrh	Základní právní předpisy
CHKO	1. zóna		
	2. zóna		zákon 114 / 1992 Sb.
	3. zóna	•	ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo národního parku			Nařízení vlády ČR č. 165 / 1991 Sb
Území přírodního parku			
MCHÚ			
Památné stromy	•		
Památkově chráněná sídla: VPR, VPZ, MPR, MPZ			zákon 20 / 1987 Sb.
Ochranné pásmo památkově chrán. sídla			ve znění pozdějších předpisů
Územní systém ekologické stability:			
Nadregionální biocentrum			
Regionální biocentrum			zákon 114/ 1992 Sb.
Osa nadregionálního biokoridoru	•		ve znění pozdějších předpisů
Ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru	•		vyhláška MŽP 395 / 1992 Sb.
Regionální biokoridor			

Limity využití území – skutečnosti a jevy v území, které vyplývají z platných zákonů, předpisů a norem.

Pro studii hodnocení krajinného rázu byly využity limity bezprostředně související s hodnocením krajinného obrazu, byly podkladem pro studii a jsou zakresleny ve výkresové části.

C/ Návrh zásad

1/ Funkce a využití

Základní:

Krajina se zemědělstvím, bydlením a rekreací, s výraznou estetickou funkcí.

Významné kulturní hodnoty prostředí – lidová architektura, místní tradice houslařství a venkovských učitelů, řemeslné tradice.

2/ Plošné a prostorové uspořádání

Ochrana krajinného obrazu:

Pohledově výrazné horizonty, hřbety a vrchy

- neumisťovat dominantní technické prvky a jiné objekty
- nevytvářet dlouhé přímé linie průseků v lesních porostech (trasy komunikací, inženýrských sítí, trasy lanovek)

- zachovat krajinnou strukturu – uspořádání mezí, cest

Místa významných výhledů

- ochrana samotného místa a průhledů
- místa využívat při posuzování nových záměrů v území
- K důležitým místům výhledů náleží horní část svahů (Na Perličku, ze svahů Javorníku, Vystrkov, horní cesta od Perličku k Bosně)

Pohledově exponované prostory

- neumisťovat prvky, které narušují charakteristické vztahy, měřítko, funkci a využití daného prostoru

Prostorové uspořádání, krajinná struktura

- chránit členitost okrajů lesních porostů, zejména v pohledově exponovaných prostorech
- ochrana solitér a skupin stromů ve volné krajině, případné doplnění dle historických dokladů
- zachovat rozvolněný způsob zástavby, zejména v horní části Pasek
- chránit cennou zástavbu v horní části lokality Makov (v okolí staré školy), neumisťovat v této části novou zástavbu
- pohledově oddělit horní část lokality Makov od dolní stanice lanovky a nových objektů
- chránit horní část Pasek před zástavbou a nevhodnými technickými prvky
- neoplocovat pozemky
- chránit staré cesty včetně nezpevněného povrchu

Zástavba

- chránit stávající uspořádání zástavby, chránit hodnotné objekty, včetně způsobu umístění v terénu, nevhodná plošná kobercová zástavba
- možnost dílčího doplnění struktury (mimo výše zmíněnou horní část lokality Makov a horní části Pasek - zhruba nad restaurací Hermína)
- zachovat charakteristické vzdálenosti a způsob umístění objektů v terénu
- u případných nových objektů vycházet z formy a výrazu hodnotných historických objektů, typických pro toto území (hmotové a půdorysné řešení, výška a tvar střechy, použité materiály a barevnost), nepoužívat výrazné pastelové barvy fasády, používat tmavé barvy střešních krytin
- kultivace velkých rekreačních objektů a objektů lyžařského areálu, nevhodná výstavba dalších kapacitních objektů

3/ Priority

Zachovat a podpořit obnovu krajinného rázu, zachovat rozvolněný způsob zástavby v loukách a krajinnou strukturu.

7. KATEGORIZACE SÍDEL

Mimo celkové hodnocení krajinného rázu, byla věnována pozornost hodnocení samotných sídel z hlediska krajinného rázu – tedy z hlediska zachovalosti nebo i výjimečnosti urbanistické struktury, vazeb venkovských sídel k zemědělské krajině, z hlediska množství hodnotných objektů venkovského i městského charakteru (v částech urbanizovaných). Bylo posuzováno, zda se jedná o výrazně urbanizované území s poměrně

kompaktní zástavbou nebo naopak rozvolněný typ zástavby v loukách, tedy charakteristická struktura zástavby v podhorských a horských typech krajiny. Dalším kritériem pro kategorizaci sídel byla vazba sídla či zástavby ke krajíně přírodní a přírodě blízké. Jsou rozlišena sídla, která náleží k náhorní plošině nebo jsou v blízkosti nejcennějšího jádrového území.

Při zpracování kategorizace byla použita následující kritéria:

I/ poloha sídla, staveb v rámci krajiny

- v hlubokých horských údolích (dopravně relativně dobře přístupné, došlo zde k rozvoji průmyslu, zástavba je poměrně kompaktní, zahuštěná, různorodá (př. Tanvald, Desná)
- mělká boční údolí, prostorově otevřenější údolí
- závěry údolí, zástavba ve výše položených částech údolí, na svazích
- zástavba, stavby v rámci náhorní plošiny

II. typ sídel, zástavby

- kompaktní zástavba městského charakteru, polyfunkční charakter, různorodost staveb, výškové hladiny i hodnoty objektů, výrazné zastoupení bývalých i současných výrobních areálů, výraznější infrastruktura
- zástavba městského charakteru s převládající obytnou, případně rekreační funkcí, s hodnotnými částmi a objekty z hlediska historického, architektonického a urbanistického, hodnotný parter sídla
- specifický městský charakter – lázeňská funkce
- sídla s menšími centry již městského charakteru, ale v okrajových částech venkovského rázu, případně sídla venkovského rázu s jasnou, poměrně hustší zástavbou (zde převládají údolní, přípotoční vsi s vazbou k zemědělské krajíně, výjimkou jsou Příchovice založené v dominantní poloze)
- volnější struktura zástavby v okrajových částech sídla, případně v paralelních řadách nad centrální částí výše ve svahu, důležitá je vazba k zemědělské krajíně
- výrazně rozvolněná struktura zástavby, drobné osady, shluky až téměř samoty, dominantní jsou louky, v rámci kterých jsou stavby situovány, případně luční enklávy v lesních celcích

Tabulka - kombinace reliéfu a typu sídel, zástavby

reliéf	typ zástavby, sídla					
	a	b	c	d	e	f
hluboká údolí	I	I				
mělká boční údolí		II	II	II		
závěry údolí, svahy				II - III	III	III-IV
náhorní plošina						IV

Z uvedené kombinace vyplývají tři základní kategorie sídel v jizerskohorské krajíně:

- Výrazněji urbanizovaná území s dopravní a technickou infrastrukturou jsou soustředěna v nejnižší položených částech údolích, v blízkosti vodního toku. Je pro ně charakteristická městská struktura převážně polyfunkčního charakteru, různorodost staveb, různorodost výškové hladiny.

- II. Sídla, již převážně venkovského charakteru v mělkých bočních údolích bez výraznější vazby k většímu vodnímu toku, převážně typ údolní lánové vsi, případně okrajové části městských struktur s původní zástavbou údolních vsí
- III. výrazně rozptýlená zástavba, menší shluky až samoty výše ve svahu údolí nebo v jeho závěru, případně v pramenných vlhkých částech luk, dominantními jsou louky, případně pastviny,
- IV. specifickou část tvoří zástavba v rámci náhorní plošiny – luční enklávy bez vazby k pluzině, jednotlivé stavby nebo menší osady.

Z uvedeného přehledu vyplývá, že v horské a podhorské krajině Jizerských hor (ale i např. Železnobrodská) s výraznou terénní členitostí, zůstává stále zachována struktura historického a urbanistického vývoje. To znamená, že nejvýraznější urbanistický vývoj nastal v nejnižší položených částech hlubokých údolí s vodním tokem a hlavními komunikacemi. Zde zejména v 18., 19. a 20. stol. dochází k průmyslovému rozvoji, zástavba je měněna, výrazně zahušťována a zvyšována. Vzniká zde z původních údolních vsí městská struktura, jednotlivá sídla na sebe většinou navazují.

Naopak výše ve svahu, v závěrech údolí, v mělkých bočních údolích zůstal zachován zemědělský ráz krajiny včetně venkovského charakteru sídel, v rámci náhorní plošiny pak ráz lesních enkláv s menšími osadami, pozůstatky sklářských a dřevařských osad.

V současnosti je tento klidnější ráz menších horských sídel a osad v některých částech měněn s vývojem zejména sportovního odvětví – vzrůstají nároky na sjezdové trati, lanovky a vleky a nové kapacitní typy ubytování a parkování.

III. zachovalost charakteru sídel, staveb

Další vrstvou kategorizace a hodnocení sídel je vyhodnocení z hlediska zachovalosti charakteru urbanistické struktury, zastoupení hodnotných objektů venkovských i městských, z hlediska kvality prostředí, zachovaných vazeb k zemědělské krajině nebo k cennému přírodnímu a přírodě blízkému prostředí.

Byla tak vymezena sídla, sídelní prostory:

A/ s nejhodnotnějšími částmi venkovskými i městskými

- 1a památkově chráněná sídla (v rámci CHKO osada Jizerka VPR)
- 1b sídla, části sídel, která mají téměř obdobnou hodnotu jako v 1a, (možný návrh na památkovou ochranu) je téměř 100% zachována struktura sídla i hodnotné stavby, autenticita staveb, vazba k okolní zemědělské krajině nebo k okolní přírodní, přírodě blízké krajině
 - lokality je vhodné považovat z hlediska staveb za stabilizovaná území, při obnově stávajících objektů, případně výjimečně dílčím doplnění, respektovat ráz typických staveb
 - patří sem:
 - všechny luční enklávy s drobnými osadami nebo soliterními objekty v rámci náhorní plošiny, dále část Bílého Potoka, západní a severozápadní část Ferdinandova včetně nivy, Albrechtice, lokalita Betlém u Oldřichova, západní část Oldřichova v Hájích – zástavba podél nivy Jeřice, část Hrabětic – louky pod silnicí ke Královce, část Velkého Semerinku, Dolní Maxov, Horní Maxov, Sedmidomí, Záhoří, Bramberk – Bémova kotlina, horní část Jindřichova, část Horních Lučan, severní a západní část Horního Polubného, Nýčovy Domky, Tesařov, Růžodol, jižní cíp Příchovic, Český Šumburk (viz výkresová část 2, 3)
- 1c sídla s potenciálem hodnotného sídla vzhledem
 - k navazujícímu přírodnímu prostředí

- k navazujícímu kulturnímu prostředí
- hodnotná sídla se zastoupením hodnotných objektů, zachovanou urbanistickou strukturou, částečně jsou již zastoupeny i nové objekty, převažuje však hodnotná zástavba
- vhodné jsou postupné změny, obnovy objektů i parteru sídla, přibližující kvalitu sídla kategorii 1b, důležitá je vazba k okolní krajině

B/ sídla hodnotná

- 2** sídla s převážně zachovanou urb. strukturou i hodnotnými objekty, ale již se zastoupením nových objektů, případně různorodostí charakteru sídla, výrazněji urbanizované

z hlediska dalšího vývoje nebo obnovy sídla:

- klasický způsob - u nových staveb, přestaveb vycházet z tradičních staveb, materiálů, hmot, které jsou charakteristické pro danou oblast, navázat vhodně na urbanistickou strukturu obce i výškovou hladinu (nevhodné jsou kýčovitě napodobeniny lidové architektury)
- současná architektura - architektonicky kvalitní stavby, které vychází ze základních znaků venkovské architektury – jednoduché hmoty, vhodného osazení do terénu – ohleduplného k cenné krajině, stavby úsporné z hlediska půdorysu i svého objemu, případně energetické náročnosti, vhodné začlenění do urbanistické struktury, výškové hladiny sídla, případně využít přírodní materiály, typickou barevnost

C/ sídla výrazně změněná, průměrné hodnoty

- 3** sídla, části sídel, zástavby, která mají z hlediska krajinného rázu nevýrazný charakter, jsou již výrazně pozměněna, bez krajinných, urbanistických a výraznějších architektonických hodnot, běžná až podprůměrná kvalita, ojedinělé hodnotné stavby – solitery, které však mohou být ohnisky z hlediska zlepšování kvality prostředí

- z hlediska dalšího vývoje nebo obnovy sídla: vhodná postupná kultivace parteru, zástavby, postupné zlepšování životního prostředí – priorita samotných měst a vesnic
Nevhodné jsou stavby, které by svým vzhledem poškozovaly ráz sousední hodnotnější krajiny nebo by znamenaly negativně se projevující změnu v uspořádání nebo využití okolních, hodnotnějších částí krajiny.

8. PÁSMA OCHRANY A OBNOVY KRAJINNÉHO RÁZU

V této kapitole jsou navrženy základní zásady pro navržená pásma ochrany krajinného rázu. Regulativy (zásady a doporučení) pro jednotlivá místa krajinného rázu jsou podrobněji uvedena v kapitole 4., v jednotlivých MKR.

Navržená pásma ochrany krajinného rázu jsou ve výkresu č.2.

PÁSMA OCHRANY A OBNOVY KRAJINNÉHO RÁZU

Podle zachovalosti a cennosti typických znaků krajinného rázu, ale také na základě předpokládaného dalšího vývoje území jsou odlišeny:

Pásmo A - s vysokou mírou zachovalosti základních znaků krajinného rázu, v regulativech převažuje ochrana a přednostní obnova narušených dílčích částí a prvků.

Pásmo B - s částečně narušenými základními znaky krajinného rázu - v regulativech převažuje obnova a kultivace narušených částí s předpokladem nutného zachování hodnotných částí a prvků.

Pásmo C - výrazně změněný a narušený krajinný ráz se znaky a prvky zásadně se odlišujícími od typických charakteristik okolí (průmyslové areály, panelová sídliště, plošná kobercová zástavba, velké plochy zemědělské půdy). Vhodná je kultivace narušeného území, doplnění chybějících prvků ve stávajících strukturách (např. drobná veřejná prostranství, doplnění alespoň základního členění a rozptýlené zeleně v rámci velkých polních celků, doprovodných porostů vodních toků, apod.). V rámci narušeného území postupně vytvářet alespoň „kostru“ hodnotné kulturní krajiny, která území propojí s hodnotnějšími částmi krajiny.

Podle převažujícího využívání krajiny je území členěno:

- na krajinu přírodní a přírodě blízkou (převažují přírodní ekosystémy, lesy, cenné louky a pastviny)
- krajinu kulturní (převažuje zemědělská krajina ve vztahu k sídlům, sídelní struktura).

JÁDROVÉ ÚZEMÍ

- I Unikátní území zahrnující nejcennější části jizerskohorské náhorní plošiny včetně severních srázů s nejpřísnější ochranou, cílem je ochrana a podpora samovolného vývoje přirozených společenstev, ochranné režimy 1. a 2. zóny CHKO

PÁSMO A – KRAJINA PŘÍRODNÍ A PŘÍRODĚ BLÍZKÁ

Pásmo velmi přísné ochrany krajinného rázu

- I zahrnuje nejcennější území s převažující 1. a 2. zónou CHKO, MCHÚ, území NATURA 2000, ÚSES (nadregionální a regionální)
- I krajina s výjimečnými přírodními hodnotami včetně mokřadů, pramenišť a vlhkých luk
- I zahrnuje území pohledově a krajinářsky významné
- I území s výraznými, charakteristickými přírodními dominantami

ZÁSADY PÉČE

- I ochranné režimy 1. a 2. zóny CHKO
- I ochrana a obnova přirozené druhové skladby lesních porostů
- I přednostní obnova květnatých luk a pastvin
- I ochrana přirozeného charakteru četných vodních toků
- I ochrana vodních toků, pramenišť, mokřadů
- I v pohledově a krajinářsky významných místech nebudou umístovány výrazně působící prvky technické infrastruktury (pokud se prokáže nezbytnost umístění takového prvku, je nutné jej řešit s ohledem na velmi cennou krajinu nadstandardním způsobem)
- I v území nebudou umístovány nové stavby, s výjimkou nezbytných staveb, které se váží k lesnímu a zemědělskému hospodaření
- I v území nebudou umístovány billboardy a jiné velkoplošné reklamy

PÁSMO B – KRAJINA PŘÍRODĚ BLÍZKÁ

Pásmo nezbytné ochrany a obnovy krajinného rázu

- l lesní porosty a na ně navazující drobné enklávy luk a pastvin

ZÁSADY PÉČE

- l ochrana cenných porostů lesních a lučních společenstev
- l postupná obnova přirozené druhové skladby lesních porostů
- l postupná obnova květnatých luk a pastvin
- l ochrana přirozeného charakteru četných vodních toků
- l ochrana vodních toků a pramenišť

PÁSMO A – KRAJINA KULTURNÍ

V kategorizaci sídel hodnoty 1a, 1b, 1c (viz kapitola Kategorizace sídel)

Pásmo velmi přísné ochrany krajinného rázu

- l kulturní harmonická krajina dlouhodobě utvářená, s vysokými estetickými hodnotami
- l zahrnuje ucelené, výrazně hodnotné urbanistické soubory s cennými charakteristickými objekty (roubené a poloroubené domy, domy s podstávkou, případně s hrázděným patrem, hodnotné zděné objekty), případně historická jádra měst s významnými objekty
- l území se zachovalou historickou strukturou členění kulturní krajiny (meze, kamenice, cesty, remízy)
- l kulturní krajina s vazbou k výrazně utvářenému terénu a s významnými pohledovými vazbami
- l území s mimořádným spolupůsobením a vazbami mezi jednotlivými krajinnými prvky (terén, vodní tok, vegetace a zástavba), prolínání kulturních a přírodních hodnot
- l výrazně zachována paměťová struktura krajiny včetně významných staveb a sídel z hlediska historického vývoje krajiny (např. poutní místa, cesty propojující jednotlivá sídla, místa s kříži, kapličkami a zastaveními, kameny)
- l rozptýlená zeleň a solitérní stromy v zemědělské krajině
- l botanicky cenné, přírodě blízké louky

ZÁSADY PÉČE

- l zachovat typický charakter struktury členění zemědělské krajiny a její vazbu k sídlům (meze, remízky, cesty), dílčí doplnění narušených částí
- l chránit typickou strukturu sídel a typické objekty, chránit významné objekty sídel
- l možnost dílčího doplnění struktury (na základě historických podkladů) tak, aby byla dotvářena charakteristická zástavba sídla a zachován smysluplný kontext
- l ve stabilizovaných sídlech nebo části sídel upřednostnit obnovu stávajících objektů před novou výstavbou (viz kap.4. - místa krajinného rázu)
- l respektovat typ objektů a jeho umístění ve struktuře sídla a v krajině (tj. převážně liniový charakter zástavby, typický způsob umístění objektu v terénu, orientace štítové či okapové stěny k cestě, hierarchie objektů, zachování přiměřeného měřítka a rozsahu zástavby)
- l nové objekty umísťovat v daném pásmu spíše výjimečně, vždy by měly navázat na kontext území, objekty budou respektovat formu a výraz cenných hodnotných objektů v okolí, (proporce, měřítko staveb, hmotové řešení, výška, typické materiály a barevnost),
- l nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny, nekládat objekty novostaveb do pohledově exponovaných ploch travnatých svahů
- l nepovolit výsadby nepůvodních dřevin, narušujících charakteristický vzhled sídla a krajiny
- l v území nebudou umísťovány výrazně působící prvky technické infrastruktury (pokud se prokáže nezbytnost umístění takového prvku, je nutné jej řešit s ohledem na velmi cennou krajinu)

- | případné dílčí změny ve využití území budou vždy respektovat stávající charakter cenného území
- | v území neumisťovat billboardy a velkoplošné reklamy
- | kultivace či odstranění staveb, které narušují charakter místa
- | zachovat staré cesty včetně drobných památek, jejich nezpevněný povrch, zachovat průchodnost krajiny
- | terénní úpravy podřídit původní modelaci terénu
- | neoplocovat větší plochy
- | ochrana nezastavěné krajiny, charakteru staveb a významných výhledů, ochrana charakteru a členění krajiny

PÁSMO B – KRAJINA KULTURNÍ

V kategorizaci sídel hodnota 2

pásmo nezbytné ochrany a obnovy krajinného rázu

- | harmonická kulturní krajina, částečně narušená
- | území s částečně zachovalou historickou strukturou členění kulturní krajiny
- | sídla s částečně zachovanou i narušenou strukturou zástavby

ZÁSADY PÉČE

- | kultivace narušené části krajiny a sídel
- | zachovat typický charakter struktury členění krajiny a její vazbu k sídlům, žádoucí je obnova narušených částí (na základě historických dokumentů, kontextu území)
- | vycházet z typu zástavby a jejího umístění v krajině (uspořádání a hierarchie objektů v rámci sídla i krajiny, kontext vývoje území, zachování charakteristického měřítka) – viz kategorizace
- | nové objekty budou vycházet formou a výrazem z hodnotných typických objektů v okolí (proporce, měřítko staveb, výška, typické materiály a barevnost) nebo architektonicky kvalitní stavby respektující okolní typické měřítko, vývoj sídla a jeho uspořádání (viz kategorizace sídel – 2)
- | lokality s hodnotnou tradiční zástavbou chránit jako celek, nové stavby nedoplňovat
- | nepovolit výsadby nepůvodních dřevin, narušujících typický vzhled sídla a krajiny
- | případná technická infrastruktura či technické stavby budou respektovat ráz krajiny, nebudou výrazně zasahovat do prostorových a pohledových vztahů a měřítka krajiny
- | případné dílčí změny ve využití území budou respektovat stávající charakter území
- | nepovolovat plošnou „kobercovou“ zástavbu či neúměrné rozrůstání sídel
- | přednostně využívat již plochy urbanizované před dalším zastavováním volné krajiny
- | billboardy a velkoplošné reklamy umisťovat pouze výjimečně
- | prosazovat kvalitní architektonická řešení staveb i parteru sídel
- | celkově regenerace obytných souborů

PÁSMO C – KRAJINA VÝRAZNĚJI ZMĚNĚNÁ LIDSKOU ČINNOSTÍ

V kategorizaci sídel hodnota 3 (viz kapitola Kategorizace sídel)

pásmo kultivace

- | výrazně pozměněný charakter území a zástavby odlišující se od typického rázu krajiny

ZÁSADY PÉČE

- | případný rozvoj sídla směřovat do tohoto území
- | v lokalitách nové zástavby vytvářet drobná veřejná prostranství a centra, navázat na stávající fragmenty hodnotné struktury sídla

- | podporovat znovuvyužití ploch tzv. brownfields (nevyužívané nebo nevhodně využívané zastavěné plochy), kultivovat a lépe využít potenciál intravilánu sídel před dalším rozrůstáním sídla do volné krajiny
- | případná technická infrastruktura či technické stavby budou respektovat ráz krajiny
- | případné změny ve využití území budou respektovat ráz krajiny
- | členit velké plochy zemědělské půdy cestami, mezemi, remízky, solitérami
- | alespoň částečná revitalizace technicky upravených koryt vodních toků, včetně dosadby doprovodné zeleně

9. ZÁVĚR - PRIORITY.

Obecné závěry a priority týkající se ochrany a obnovy krajinného rázu:

TERÉN	Prioritou je maximální zachování makro i mikroreliefu krajiny . Z těchto hledisek je nutno sledovat nové záměry a eliminovat předem jejich nepříznivé vlivy, např. vyloučit těžbu nerostných surovin, výrazné zářezy a násypy v terénu pro kapacitní dopravní stavby, vyloučit stavby narušující významné siluety a horizonty.
VODA	Ochrana pramenišť, rašelinišť a ostatních mokřadů, přirozených úseků toků, obnova narušených částí - revitalizace, obnova narušeného vodního režimu v krajině a ochrana proti povodním a vodní erozi (tj. obnova mezí a remízků s porosty, ochrana nivních luk, obnova cest a členění velkých polních celků, změna druhové skladby lesních porostů podporující retenční schopnost krajiny, revitalizace vodního režimu v meliorovaných úsecích).
VEGETACE	Ochrana zachovaných zbytků přirozených a přírodě blízkých ekosystémů - ochranné režimy 1. a 2. zóny. Přednostní obnova přirozené druhové skladby lesních porostů a obnova květnatých luk. Ochrana a obnova porostů dřevin, které člení zemědělskou půdu. Ochrana hodnotných dřevin, případně jejich doplnění v rámci intravilánu sídel a při okraji zástavby. Ochrana přírodě blízkých vlhkých luk, pramenišť. Ochrana diverzity krajiny, podporování managementu, jež napomáhá udržovat a vytvářet rozmanitost kulturní krajiny (kosení luk, extenzivní pastva atd.)
VLIV LIDSKÉ ČINNOSTI	Při posuzování nových záměrů je nutné respektovat základní rozlišení na krajinu přírodní, přírodě blízkou a krajinu kulturní. Je nutné respektovat prostorové vztahy v krajině - horizonty, panoramata sídel, vztah sídla a volné krajiny. Pro posouzení nových záměrů využívat míst výhledů. Ochrana paměťové struktury krajiny :Ochrana cenných prvků z hlediska historického vývoje – významné nebo charakteristické objekty, staré cesty, křížky, kapličky, pomníčky. Ochrana členění zemědělské krajiny, její vazby k sídlům - meze a kamenice s doprovodnými porosty, kapličky, křížky se stromy a památné stromy, citlivé dotvoření narušených částí. Podporovat obhospodařování zemědělské půdy. Případná forma agroturistiky v menším měřítku, kdy nedochází k devastaci půdy, a také z hlediska staveb není narušeno charakteristické měřítko zástavby. Ochrana typické urbanistické struktury sídel, siluety sídla a způsobu umístění v krajině. Ochrana cenného architektonického dědictví: Ochrana charakteristických objektů lidové architektury, ochrana hodnotných objektů z hlediska historického i architektonického vývoje území. Venkovské stavby se v průběhu staletí vzhledem k odlišnému utváření terénu, dostupnému stavebnímu materiálu, klimatickým

podmínkám a místním zvyklostem vyvíjely odlišně a získávaly specifické znaky pro daný region. **Pokud chceme zachovat tuto jedinečnou rozmanitost různých typů staveb, je vhodné při opravách a rekonstrukcích respektovat charakteristické znaky staveb daného území.**

Základní urbanistické a architektonické regulativy:

Zachovat typický liniový charakter údolních sídel, nerozšiřovat sídla plošným, „kobercovým“ způsobem.

V pásmu A,B zachovat rozvolněný charakter rozptýlené, případně drobné shlukové zástavby.

Neoplocovat pozemky. Terénní úpravy podřídit původní modelaci terénu

Zachovat typickou orientaci objektů v daném místě (štitová, okapová vůči cestě), způsob osazení objektu v terénu, nevyvyšovat stavbu např. polozapuštěným suterénem, zachovat přibližně shodnou výšku hřebene a hlavní římsy s okolními hodnotnými a pro sídlo typickými objekty.

Hmoty objektů a jejich půdorysné řešení vychází nebo respektuje (dle cennosti pásem) typickou hodnotnou zástavbu.

Zachovat venkovský ráz sídel, „jednoduchost“ a prostorové utváření jednotlivých objektů. Kultivovat interiér sídel - jednotnější charakter např. oplocení, odstranění nevhodných bud a přístavků, obnova prostorů v okolí kostelů, kapliček.

Při obnově nebo u novostaveb používat charakteristické materiály, využívat přírodní materiály.

Zachovat typickou barevnost staveb, u hrázděných staveb tmavší tektonické články stavby (ne černá), případně barva dřeva, světlé výplňové plochy, případně u poloroubených staveb tmavší dřevěná část (případně barva dřeva), světlá zděná, omítaná, vždy v souladu s okolím stavby.

Přednostně pro nové stavby využívat již urbanizované plochy před volnou krajinou. Podporovat revitalizaci městských i vesnických center.

Nepovolovat plošnou kobercovou zástavbu rodinných domů, výrazné zahušťování rozptýlené zástavby v loukách, a tím změnu jejího charakteru.

Nové stavby zejména v pásmu A, B umisťovat jen doplňujícím způsobem. Využívat potenciál stávajících staveb a intravilánu sídel.

Podporovat nové využití již urbanizovaného území – brownfields.

Věnovat pozornost trasám inženýrských sítí, použitým prvkům a jejich umístění v krajině i v rámci sídla (např. nevhodně umístěné trafostanice v blízkosti drobných architektonických prvků, cenných objektů).

Postupně odstraňovat z krajiny nevyužívané, nevhodné stavby.

Nově uvažované záměry by měly vždy zohlednit únosnost území a vliv na krajinu a přírodu.